T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KADIN KONUKEVİ HİZMETİ ALMAKTA OLAN KADINLARIN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK İLE UMUT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağrı ÇİLTAŞ

SOSYAL HİZMET POLİTİKALARI VE UYGULAMALARI PROGRAMI

Ankara, 2019

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KADIN KONUKEVİ HİZMETİ ALMAKTA OLAN KADINLARIN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK İLE UMUT DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çağrı ÇİLTAŞ

SOSYAL HİZMET POLİTİKALARI VE UYGULAMALARI PROGRAMI

Ankara, 2019

T.C.

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık İle Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Çağrı ÇİLTAŞ

Yüksek Lisans Tezi

23 Ağustos 2019

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Esra ÇALIK VAR

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Esra ÇALIK VAR

Doç. Dr. Rıza GÖKLER

Dr. Öğr. Üyesi Sinem TARHAN

Okuduğumuz ve Savunmasını dinlediğimiz bu tezin bir Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm kapsam ve kalite şartlarını sağladığını beyan ederiz.

Doç. Dr. Ender ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans derecesi için gereken tüm şartları sağladığını tasdik ederim.

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda patent ve telif haklarını ihlal edici etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tezde kullanılmış olan tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

23/08/2019

Çağrı ÇİLTAŞ

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında birçok değerli hocamın, mesai arkadaşlarımın ve ailemin katkısı bulunmaktadır. Araştırma süreci boyunca bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren, mesleki gelişimime çok büyük katkılar sağlayan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Esra ÇALIK VAR ve bölüm başkanımız Prof. Dr. Cengiz ÖZBESLER'e öncelikle teşekkürü bir borç bilirim. Tez sürecinde destekleri için Dr. Öğretim Üyesi Sinem TARHAN ve Doç. Dr. Rıza GÖKLER'e teşekkür ediyorum.

Araştırmanın katılımcılarına ulaşmamı ve araştırmayı gerçekleştirebilmemi sağlayan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve katılımcılarla görüşme yapabilmem için destek olan Ankara ve İstanbul illerinde görev yapan ŞÖNİM ve kadın konukevi personellerine teşekkür ederim.

Hazırlamış olduğum bu çalışmanın her aşamasında bana destek olan eşim Şennur ÇİLTAŞ'a ve beni bugünlere getiren annem Nermin ÇİLTAŞ, babam Refik ÇİLTAŞ ve kardeşlerime, sundukları destek ve anlayışları için Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü yöneticileri ile Kadın Politikaları Daire Başkanlığında görev yapan değerli çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **v**

ABSTRACT ..... **vi**

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **viii**

TABLOLAR DİZİNİ ..... **ix**

1.GİRİŞ **1**

1.1. Araştırmanın Problemi ve Önemi 3

1.2. Araştırmanın Amacı 6

1.3. Araştırma Sınırlılıkları 7

1.4. Sayıltılar 7

2. GENEL BİLGİLER **8**

2.1. Şiddet Tanımları 8

2.1.1. Şiddet 8

2.1.2. Kadına Yönelik Şiddet 9

2.1.3. Aile İçi Şiddet 10

2.1.4. Ev İçi Şiddet 11

2.2.Kadına Yönelik Şiddetin Türleri 11

2.2.1. Fiziksel Şiddet 12

2.2.2. Ekonomik Şiddet 13

2.2.3. Cinsel Şiddet 13

2.2.4. Psikolojik (Duygusal/Sözel) Şiddet 14

2.3. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Yasal Düzenlemeler 15

2.3.1. Dünyadaki Yasal Düzenlemeler 15

2.3.2.Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler 16

2.4. Dünyada ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddete İlişkin İstatistikler 20

2.4.1. Dünyada Kadına Yönelik Şiddete İlişkin İstatistikler 20

2.4.2. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddete İlişkin İstatistikler 21

2.5. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kurumsal Hizmet Birimleri 23
2.5.1. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 23
2.5.2. İçişleri Bakanlığı 27
2.5.3. Adalet Bakanlığı 27
2.6. Kadın Konukevleri 28
2.6.1. Dünya'da Kadın Konukevlerinin Ortaya Çıkışı 28
2.6.2. Osmanlı Devleti Döneminde Kadın Konukevleri 29
2.6.3. Cumhuriyet Dönemi Kadın Konukevlerinin Ortaya Çıkışı 30
2.6.4. Dünyada ve Türkiye'de Kadın Konukevlerinin Güncel Durumu 33
2.6.5. Kadın Konukevi Hizmetine İlişkin Bilgiler 35
2.7. Umut 38
2.7.1. Umudun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi 38
2.7.2. Umutla İlgili Kavramsal Görüşler 41
2.7.3. Umut Modelleri 44
2.7.4. Müdahale Sürecinde Umut 49
2.7.5. Çaresizlik 50
2.7.7. Umutla İlgili Kavramlar 51
2.7.8. Özyeterlik 52
2.7.9. Algılanan Sosyal Destek 53
2.7.10. Umut ve Şiddet 54
2.8. Psikolojik Dayanıklılık 56
2.8.1. Psikolojik Dayanıklılığın Tarihsel Gelişim Süreci 56
2.8.2. Psikolojik Dayanıklılığın Tanımı 56
2.8.3. Psikolojik Dayanıklılığı Etkileyen Faktörler 57
2.8.4. Psikolojik Dayanıklılık ve Şiddet 60
2.8.5. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Araştırmalar 61
3. MATERYAL VE YÖNTEM 62

3.1. Araştırmanın Modeli 62

3.2. Evren ve Örneklem 62

3.3. Veri Toplama Araçları 63

3.3.1. Bilgi Formu 63

3.3.2. Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (YYÖ) 64

3.3.3. Sürekli Umut Ölçeği (SUÖ) 64

3.4. Veri Toplama Süreci 65

3.5. Veri Analizi 65

4. BULGULAR 66

4.1. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular 66

4.2. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların Kurum Deneyimlerine İlişkin Bulgular 71

4.3. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların Hizmet Memnuniyetlerine İlişkin Bulgular 74

4.4. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Psikolojik Dayanıklılık ile Sürekli Umut Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular 75

4.5. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Yetişkin Yılmazlık Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular 77

4.6. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Yetişkin Yılmazlık Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Kurum Deneyimlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular 81

4.7. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Sürekli Umut Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular 83

4.8. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Sürekli Umut Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Kurum Deneyimlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular 87

5. TARTIŞMA 89

5.1.Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması 89

5.2. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık ve Sürekli Umut Puanlarına İlişkin Bulguların Tartışılması 93

5.3. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık ve Sürekli Umut Puanlarına Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması 95

5.4. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık ve Sürekli Umutlarının Bazı Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulguların Tartışılması... 96

5.5. Katılımcıların Kurumda Aldıkları Hizmetten Memnuniyet Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışılması 97

6. SONUÇ VE ÖNERİLER 99

7. KAYNAKLAR 105

8. EKLER 129

Ek-1. Bilgi Formu 129

Ek-2. Yetişkin Yılmazlık Ölçeği 134

Ek-3. Sürekli Umut Ölçeği 135

Ek-4. Bilgilendirilmiş Onam Formu 136

Ek-5. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurul Onayı 137

Ek-6. Araştırmanın Yapılması için Alınan İzin Yazıları 138

Ek-7. Özgeçmiş 142

ÖZET

Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık İle Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Bu çalışma, Ankara ve İstanbul illerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB)'na bağlı 6 kadın konukevinde hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ile sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma ayrıca kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların sosyo-demografik özelliklerini, kadın konukevine başvuru nedenlerini, kadın konukevlerindeki deneyimleri ve kurumda aldıkları hizmetten memnun olup olmadıklarını da belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu AÇSHB'ye bağlı 6 kadın konukevinde hizmet almakta olan 100 kadın oluşturmakta olup araştırmada "Bilgi Formu, Yetişkin Yılmazlık Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmaya katılan 100 katılımcının yaşları 18 ile 59 arasında değişmekte olup, katılımcıların %67'sinin 35 yaş ve altında olduğu, %35,5'inin 18 yaşından önce evlendiği ve %30,4'ünün görücü usulüyle evlenmeye karar verdiği; %76'sının ilkokul ya da ortaokul mezunu olduğu, %91'inin çalışmadığı ve %56'sının şiddet nedeniyle kadın konukevine başvurduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte bu çalışmada kadınların konukevinde sunulan hizmetlerden yüksek düzeyde memnun olduğu saptanmıştır. Kadın konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ve sürekli umut düzeyleri arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu; kadınların umutları arttıkça psikolojik dayanıklılıklarının da arttığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra kadın konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut düzeylerinin yaş, medeni durum, evlenme kararı, eğitim düzeyi, kuruluşa başvuru nedeni ve kuruluşta hizmet alma süresi gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Kadın konukevlerinde kısa süreli hizmet sunulmasının kadınların psikolojik dayanıklılık ve umut düzeyleri açısından farklılık yaratmada yeterli olmadığı, bu bağlamda kadın konukevlerinde uzun süreli, psikososyal ve ekonomik açıdan güçlendirici/rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerinin artırılması önemlidir. Kadın konukevinde sunulan hizmetlerin etkililiğinin artırılmasının şiddetin olumsuz etkileri ve yaşamın zorlayıcı yönleriyle başa çıkmaya çalışan kadınların yaşamlarına tekrar uyum sağlayabilmeleri ve kaliteli şekilde devam edebilmeleri açısından etkili olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları, kadına yönelik şiddet, kadın konukevi, şiddet

ABSTRACT

Investigation of the Relationship Between Psychological Resilience and Hope Levels of Women Who Receiving Women's Guesthouse Services

The aim of this study was to investigate the relationship between psychological resilience and dispositional hope of women receiving shelter services from 6 women shelters affiliated to the Ministry of Family, Labor and Social Services (MoFLSS) in Ankara and Istanbul. In addition, this study aims to determine the socio-demographic characteristics of women receiving services in women's shelters, the reasons for application to women's shelters, their experiences in women's guesthouses and whether they are satisfied with the services they receive in the institution. The study group of the study consists of 100 women receiving shelter services in 6 women shelter houses of MoFLSS in Ankara and Istanbul. As the data collection tools; Information Form, Resilience in Midlife Scale and Dispositional Hope Scale were used. The age of 100 participants ranges between 18 and 59 years. 67% of the women were 35 years or younger and 35.5% were married before 18 years of age. It was found that 76% of 100 participants were primary or secondary school graduates, 91% were not working and 56% applied to a women's guesthouse due to violence. In addition, women receiving shelter service/support in women's shelters stated that they were satisfied with the services provided. In this study, it was found that women's psychological endurance was moderate and dispositional hope levels were above the medium. There is a significant, positive and Strong relationship relationship between psychological endurance and dispositional hopes of women receiving shelter services; psychological resilience of women increased as their hopes increased. In addition it was found that psychological resilience and dispositional hope levels of women receiving shelter services did not show a significant difference in terms of the variables such as age, marital status, marriage decision, education level, reason for application to women shelter homes and duration of service in women shelter homes. The fact that violence causes similar traumatic effects for primary school graduate or undergraduate graduate women; It can be stated that the provision of short-term services in women's shelters is not sufficient to make a difference in terms of psychological resilience and hopes, and in this context, long-term, psychosocial and economic strengthening and rehabilitating social service activities are needed. It is thought that increasing the effectiveness of

the support services provided in women's shelter houses will be effective in terms of adapting the lives of the women trying to cope with the negative effects of violence and the challenging aspects of life and increasing the quality of their lives.
Keywords: Human rights, violence, violence against women, women shelter house

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AÇSHB : Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

CEDAW : Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

FRA : Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı

KKE : Kadın Konuk Evi/Evleri

KSGM : Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

SHÇEK : Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

STK : Sivil Toplum Kuruluşu

SYDV : Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı

ŞÖNİM : Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

TUİK : Türkiye İstatistik Kurumu

WAVE : Avrupa Kadına Yönelik Şiddet Ağı

4320 Sayılı Kanun: Ailenin Korunmasına Dair Kanun

6284 Sayılı Kanun: Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Kadına yönelik aile içi şiddet araştırması verilerini gösteren tablo 22

Tablo 2.2. Avrupa'da kadın konukevi sayıları ve kapasitelerini gösteren tablo .. 33

Tablo 2.3. Kadın konukevi hizmeti sunan kurum bilgisini gösteren tablo 34

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan katılımcıların hizmet aldığı kuruluşları gösteren tablo 63

Tablo 4.1. Katılımcıların doğum yeri, yaş ve eğitim durumlarını gösteren tablo 66

Tablo 4.2. Katılımcıların medeni durum ve evlenme bilgisini gösteren tablo 67

Tablo 4.3. Katılımcıların çalışma, iş, gelir ve sosyal güvence durumunu gösteren tablo. 69

Tablo 4.4. Katılımcıların sahip oldukları çocuklarla ilgili bilgiyi gösteren tablo 70

Tablo 4.5. Katılımcıların kadın konukevine başvuru nedenlerini gösteren tablo. 71

Tablo 4.6. Katılımcıların kadın konukevi hizmet bilgisini gösteren tablo 72

Tablo 4.7. Katılımcıların kadın konukevinden ayrılma nedenlerini gösteren tablo. 73

Tablo 4.8. Katılımcıların hizmet memnuniyetlerini gösteren tablo..... 73

Tablo 4.9. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut puanlarına gösteren tablo 75

Tablo 4.10. Katılımcıların psikolojik dayanıklılıkları ile sürekli umutları arasındaki ilişkiyi gösteren tablo 76

Tablo 4.11. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının yaşa göre betimsel istatistikleri. 77

Tablo 4.12. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının yaşa göre anova sonuçları. 77

Tablo 4.13. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının medeni duruma göre betimsel istatistikleri. 78

Tablo 4.14. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının medeni durumuna göre anova sonuçları. 78

Tablo 4.15. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının evlenme kararına göre betimsel istatistikleri. 79

Tablo 4.16. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının evlenme kararına göre anova sonuçları 79

Tablo 4.17. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri. 80

Tablo 4.18. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının eğitim durumuna göre anova sonuçları. 80

Tablo 4.19. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre betimsel istatistikleri. 81

Tablo 4.20. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre anova sonuçları. 81

Tablo 4.21. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevinde kalma süresine göre betimsel istatistikleri 82

Tablo 4.22. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevinde kalma süresine göre anova sonuçları 82

Tablo 4.23. Katılımcıların sürekli umut puanlarının yaşa göre betimsel istatistikleri. 83

Tablo 4.24. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının yaşa göre anova sonuçları. 83

Tablo 4.25. Katılımcıların sürekli umut puanlarının medeni duruma göre betimsel istatistikleri 84

Tablo 4.26. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının medeni durumu göre anova sonuçları. 84

Tablo 4.27. Katılımcıların sürekli umut puanlarının evlenme kararına göre betimsel istatistikleri 85

Tablo 4.28. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının evlenme kararına göre anova sonuçları 85

Tablo 4.29. Katılımcıların sürekli umut puanlarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri. 86

Tablo 4.30. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının eğitim durumuna göre anova sonuçları. 86

Tablo 4.31. Katılımcıların sürekli umut puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre betimsel istatistikleri 87

Tablo 4.32. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre anova sonuçları 87

Tablo 4.33. Katılımcıların sürekli umut puanlarının kadın konukevinde hizmet aldığı süreye göre betimsel istatistikleri. 88

Tablo 4.34. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının kadın konukevinde hizmet aldığı süreye göre anova sonuçları 88

1.GİRİŞ

Şiddet olgusu çok farklı uygulama biçimleri ve boyutları ile dünya genelinde genel bir sorun alanı oluşturmaktadır. Günümüzde şiddet olgusu yaygın biçimde varlığını devam ettirerek, özel ve kamusal yaşamın her aşamasında karşımıza çıkmaktadır (1). Ülkemizde yapılan tüm hukuki çalışmalar ve alınan tüm önlemlere rağmen şiddet ciddi bir sosyal sorun olarak gündem oluşturmakta, şiddetin yoğunluğu ve yaygınlığı her geçen gün artmaktadır (2).

Şiddet olgusundan en fazla dezavantajlı kesim olarak bilinen kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve göçmenler zarar görmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2005 yılında paylaştığı raporda, şiddetin en fazla kadına yönelik gerçekleştirildiği belirtilmektedir (3). 2008 ve 2014 yıllarında ülkemizde yapılan "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları"nda "ülke genelinde hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet mağduru olduğunu belirten kadınların oranı %36, son 12 ayda %8; 2008 yılında yapılan araştırma sonucuna göre fiziksel şiddet mağduru olduğunu belirten kadınların oranı %39" olarak tespit edilmiştir (4). 2008 ve 2014 yıllarında yapılan şiddet araştırmalarının öneriler kısmında kadına yönelik her türlü şiddetin ortadan kaldırılması için kapsamlı ve eşgüdümlü politikaların oluşturulması gerektiği belirtilmektedir. Bu doğrultuda kadına yönelik şiddetle mücadelede, kamu kurum/kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları gibi ilgili tüm tarafların destek ve işbirliği içerisinde ve devletin sorumluluğunda çalışmalar yapılması önem arz etmektedir (5). Kadına yönelik şiddetle etkin şekilde mücadele edebilmek adına ülkemizde yapılan çalışmalar şu şekildedir:

- Kadına yönelik şiddet konusunda en kapsamlı sözleşme olarak tanımlanan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)"ni ülkemiz 2011 yılında imzalamış olup söz konusu Sözleşmeye uyumlu olarak, 2012 yılında "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı Kanun ile birlikte kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal düzenleme ve kurumsal yapılarda önemli gelişmeler meydana gelmiştir. Bu doğrultuda birçok tedbir,

yönetmelikler ve 2007-2020 yılları arasında art arda üç adet ulusal eylem planı yürürlüğe girmiştir (6).

- Yasal altyapının yanı sıra kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumsal hizmet birimlerinin geliştirilmesi konusunda önemli adımlar atılmış ve kadına yönelik şiddet sorununun çözülmesi için kamusal ve özel alanda çalışmalar yapılmıştır. Kamusal alanda koruyucu ve önleyici tedbirler geliştirilmeye çalışılmış olup, kadına yönelik şiddetle mücadelede mağdurlara sunulan destek hizmetlerinin ve kurumsal yapıların varlığı güçlendirilmiştir. Bu kapsamda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı başta olmak üzere diğer ilgili bakanlıklar, belediyeler, barolar ve sivil toplum kuruluşları tarafından kurumsal hizmet sunumu gerçekleştirilmektedir (6).
- Şiddet olgusunun nedenleri, varlığı ve sonuçları ile tek elden ve çok yönlü mücadele edebilmek için 6284 sayılı Kanunun 14'üncü maddesinde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)'lerin hizmete açılacağı hükme bağlanmış olup; bu merkezlerin yürüteceği hizmet ve faaliyetler 6284 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir (6).
- Şiddet mağduru olan ya da mağdur olma riski bulunan kadınlara yönelik barınma hizmeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Belediye, Göç İdaresi ve Sivil Toplum Kuruluşları'na bağlı kadın konukevlerinde sunulmaktadır (6).

Kadın konukevlerinin hizmet politikası şiddet mağduru olan ya da mağdur olma riski bulunan kadınların öncelikle güvenliklerini ve sonrasında psikososyal açıdan güçlendirilmelerini sağlamak ve temel ihtiyaçlarını gidermektir. Kadınların maruz kaldığı şiddet döngüsünü kırıp hayatına yeni bir yön verebilmesi ve geleceğe sağlam adımlarla yürüyebilmesi; kadın konukevinde sunulan hizmetlere ve kadınların bireysel özellikleri ile sahip olduğu yeteneklerine göre değişmektedir. Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların, şiddetle mücadele konusunda farkındalık kazanarak koruyucu önleyici davranışlar geliştirmesi, çevresiyle ilgili iletişim sorunlarını çözebilecek beceriler edinmesi, özsaygısını yeniden inşa edebileceği iyileştirici ve geliştirici becerilerle geleceğe olumlu ve umutlu bakmasını sağlayacak destek hizmetlerini alması önem arz etmektedir.

Bu alanda yapılan çalışmalar genellikle, şiddet mağduru olan kadınların şiddetle mücadele sürecinde uyguladıkları başa çıkma stratejilerine; şiddet sonrası yaşadıkları depresyon, travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik rahatsızlıklara ve bireyde oluşan özgüven kaybına odaklanmaktadır (7). Bu araştırmanın konusu, Ankara ve İstanbul illerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB)'na bağlı 6 kadın konukevinde hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanı sıra bu çalışma kapsamında hizmet almakta olan kadınların sosyo-demografik özellikleri, kadın konukevine başvuru nedenleri, kadın konukevlerindeki deneyimleri ve kurumda aldıkları hizmetten memnun olup olmadıkları da incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi ve Önemi

Şiddet, toplumun genelinde ruh ve beden sağlığı için tehlike teşkil eden, sürdürülebilir sosyal gelişime engel olan, bireyin diğer insanlara ve yaşama dair inancını zedeleyen, kişilik değerlerini ve özgüvenini sarsan, gerginlik ve umutsuzluk duygusu oluşturan, birey ve halk sağlığını riske atan sosyal bir sorundur (8). Kadınların insan haklarından eşit şekilde faydalanmalarını ciddi şekilde engelleyen kadına yönelik şiddet ise; ayrımcılık ve insan hakkı ihlali bağlamında ekonomik, kültürel ve coğrafi konum farkı tanımaksızın tüm dünyada yaygın bir şekilde gözlemlenmektedir. Kadına yönelik şiddet kadınların yaşam, eğitim, fiziksel ve psikolojik sağlık hakkı gibi başlıca haklarını ihlal etmekte veya bu haklara ulaşımlarını engellemektedir (9).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda tarafından 1993 yılında kabul edilen "Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri"de kadına yönelik şiddet kavramına yer verilmiştir. Söz konusu bildiri kadına yönelik şiddet kavramına yer verilen uluslararası ilk hukuki metindir. Bildiri'de kadına yönelik şiddet "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik olarak acı veya ıstırap veren ya da verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem, uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" olarak tanımlanmıştır (10).

Uluslararası ve ulusal hukuki metinlerde kadına yönelik şiddetin sadece fiziksel şekilde olmadığı, kadınların cinsel, duygusal veya ekonomik şiddete de maruz kaldıkları belirtilmektedir. Literatür incelendiğinde kadına yönelik şiddet ekonomik,

fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet olarak 4 farklı türde gruplandırılmaktadır (11). Farklı şiddet türlerine maruz kalan ya da maruz kalma riski taşıyan kadınlar ve varsa beraberindeki çocuklar güvenlik, barınma, psiko-sosyal destek ve sosyo-ekonomik güçlendirilmelerine yönelik hizmetleri konukevlerinden alabilmektedir. Diğer bir ifadeyle kadın konukevleri farklı şiddet türlerine maruz kalan ya da maruz kalma riski taşıyan kadınlara yönelik koruyucu, güçlendirici ve destekleyici hizmetlerin yürütüldüğü kuruluşlardır. Kadınlar kişisel başvuru, kurumlar arası yönlendirme ve üçüncü kişilerin ihbarı ile kadın konukevi hizmetinden yararlanabilmektedir. Müracaatçıların sosyo-demografik özellikleri, ihtiyaçları, sorunları ve sosyal hizmet uygulamalarına olan gereksinimleri farklılık gösterdiği için kadın konukevi başvuruları meslek elemanları tarafından özel görüşmeler gerçekleştirilerek değerlendirilmekte ve bireye en uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir. Bu bağlamda şiddet deneyimi olan kadınların özelliklerini, kuruma başvuru nedenlerini ve kurum yaşantısı ile ilgili memnuniyetlerini bilmek çok yönlü mücadele edilmesi gereken şiddet olgusunun anlaşılabilmesi ve kadınların yaşamlarına sağlıklı devam edebilmeleri için önemlidir.

Şiddet olgusu ile karşı karşıya kalan bireyler stres ve ruhsal sorunlar yaşayabilmektedir. Bu bireyler yaşadıkları şiddet olgusunun ardından, dengesini yeniden oluşturarak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Bu dengeyi sağlayabilmenin en iyi yollarından biri de şiddet mağduru bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeyinin yüksek olmasıdır. Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireyler zorlu ve stresli olaylar karşısında etkili sorun çözme ve stresi yönetebilme becerisine sahiptir. Şiddet mağduru olan bireyler, psikolojik dayanıklılığı yüksek olduğu sürece günlük yaşantısına daha kolay adapte olabilmekte, ayrıca stres ile psikolojik sorunlarla baş etme sürecinde çözüm yolları arayabilmektedir (12). Bilindiği üzere kadın konukevi hizmeti alan kadınlar hem şiddetin kendilerinde yarattığı fiziksel ve psikolojik sorunların stresiyle baş etmekte hem de yeni yaşam kurmanın zorlukları ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Şiddet mağduru kadınlar yalnız olduklarını ve aile/arkadaş desteği alamadıklarını düşünmekle birlikte çaresizlik ve umutsuzluk duygularını da yoğun olarak yaşamaktadırlar. Şiddetin olumsuz etkileri ve yaşamın zorlayıcı yönleriyle başa çıkmaya çalışan şiddet mağduru kadınlar en çok destekleyici ilişkilere ve umuda ihtiyaç duymaktadırlar (13). Kadın konukevleri, şiddet mağduru kadınların yaşadıkları travmanın etkilerini azaltmaya çalışarak gelecek planlaması yapmalarına yardımcı

olan, konukevi hizmeti sonrası yaşamlarına psikolojik, ekonomik ve sosyal anlamda güçlü ve umutlu şekilde devam etmesini sağlamada önemli bir yere sahiptir (14).

Alan yazında kadın konukevlerinin işleyişinin ve hizmet almakta olan kadınların profilleri, psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut düzeylerinin bir arada bulunduğu araştırmalar sınırlıdır. Literatürde konuyla ilgili çalışmaların sınırlı olması da araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın temel problemini kadın konukevlerinde kalan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ile sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi oluşturmaktadır. Yapılan bu çalışma hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ile sürekli umut düzeylerinin ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi, kadınların sosyo-demografik özellikleri (yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, evlenme kararı) ve kurum deneyimlerini, kurumda sunulan hizmetleri, kadınların kurumdan alınan hizmetlerden memnuniyetlerinin belirlenebilmesini amaçlamaktadır.

Şiddet ve şiddet sonrası yaşama uyum sağlamaya çalışan kadınların geleceklerine ve yaşadıkları zorlukların üstesinden gelebileceklerine olan inançları uyum süreçlerini kolaylaştıracak, genç yetişkinlik dönemindeki bu kadınların kadın konukevinde etkili hizmet almaları toplumla bütünleşmelerine katkı sağlayacaktır. Çalışma kadınların hem mikro düzeyde dayanıklılık ve umut gibi özelliklerini desteklemek hem de mezzo ve makro düzeyde kurumlarda sunulan hizmetleri iyileştirmek, hizmetlerden yararlanan kadınların memnuniyetlerini belirlemek, kadın konukevlerinde sunulan hizmetlerin geliştirilmesi konusunda yol göstermek ve uygun hizmet modellerinin neler olabileceğini ortaya koymak açısından da önem taşımaktadır. Ülkemizde kadın konukevlerinde hizmet alan kadınların özelliklerini ortaya koyan çalışmaların azlığı, kadınların güçlendirilmesi gereken özelliklerinin belirlenememesi ve hizmetlerin yetersiz kalması ile sonuçlanmaktadır. Ayrıca kadınlara verilen hizmetlerin onlar tarafından nasıl algılandığını ortaya koyan çalışmalarda oldukça azdır. Hizmet alan grupların kadın konukevinde sunulan sosyal hizmete ilişkin memnuniyetleri, hizmetleri değerlendirmeleri, politika yapıcılar için bu alandaki hizmetleri geliştirebilecek birincil kaynaktan elde edilmiş oldukça değerli bilgiler sunmaktadır. Bu nedenler dikkate alındığında çalışmanın alan yazına mikro, mezzo ve makro düzeyde müdahaleyi destekleyecek bilgiler sunması açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Ankara ve İstanbul illerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB)'na bağlı 6 kadın konukevinde hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık ile sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişki ve kadınların psikolojik dayanıklılık ile sürekli umut düzeylerinin kadınların sosyo-demografik özelliklerine (yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma durumu, çocuk sayısı, evlilik süresi ve vb.), kadın konukevine başvuru nedenlerine ve kurumda aldıkları hizmetten memnun olup olmadıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığının araştırılmasıdır. Araştırmanın amaçları aşağıda sıralanmıştır.

- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ile sürekli umut düzeyleri nasıldır?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların sosyo-demografik özellikleri nelerdir?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların kadın konukevlerindeki deneyimleri nelerdir?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların kurumda aldıkları hizmetten memnuniyet düzeyleri nasıldır?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılıkları kadınların sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılıkları kadınların kurum deneyimlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların umutları kadınların sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların umutları kurum deneyimlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırma Sınırlılıkları

- Araştırma, Ankara ve İstanbul illerinde AÇSHB'ye bağlı 6 kadın konukevinde hizmet almakta olan kadınlara yöneliktir.
- Araştırma bulguları, çalışma grubu ile sınırlıdır.
- Çalışma hayatına katılan kadınlarla görüşmeler, kadınların çalışma saatlerine uygun olarak düzenlenmiş ve sınırlandırılmıştır.

1.4. Sayıltılar

- Araştırmanın katılımcıları, araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Bilgi Formu (Ek-1), Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (Ek-2) ve Sürekli Umut Ölçeği (Ek-3)'ne içten ve gerçek durumlarını yansıtacak şekilde yanıtlar verdiği,
- Araştırmanın örnekleminin, evreni temsil ettiği,
- Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, ölçülmesi hedeflenen değişkenleri ölçmede yeterli olduğu varsayılmaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmamızın temelini oluşturan şiddet, kadına yönelik şiddet ve aile/ev içi şiddet kavramı, kadın konukevleri, umut ve psikolojik dayanıklılığa dair bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Şiddet Tanımları

2.1.1. Şiddet

İnsanlık tarihinin başlangıcı ile ortaya çıkan şiddet olgusu günümüzde hala toplumsal yaşamın tüm alanlarında, bütün ırk ve kültürlerde yaygın olarak görülmektedir. Kişilere psikolojik, fiziksel, cinsel ve ekonomik açıdan zarar veren her eylem şiddet olarak değerlendirilmektedir (15). Şiddet, bireyi fiziksel, duygusal ve sosyal yönden ciddi şekilde etkilemektedir (16).

Şedde fiilinden türetilmiş şiddet kavramı Arapçadan dilimize girmiş olup Türk Dil Kurumunun internet sitesinde bulunan sözlükte "bir eylemin, bir gücün derecesi, karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, sertlik ve bir hareketten doğan güç olarak" ve mecazi anlamda ise şiddet "duygu veya davranışta aşırılık" olarak açıklanmıştır (17).

Şiddet kavramı diğer dillerde farklı şekillerde açıklanmıştır. Latince, violentia, violentus ve violare; Fransızca ve İngilizce'de violence olarak yer bulmaktadır (18). Anlamlarına bakıldığında; İngilizce violence "fiziki olarak başkalarına tahribat vermek kastıyla yapılan eylem ve tutum"; Latince violentia/violentus "sert ya da acımasız kişilik, güç" ve "incitmek, zarar vermek, bozmak, lekelemek, zorlamak, çiğnemek, ihlal etmek" olarak tanımlanmıştır (18, 19, 20). Fransızca'da violence "bir kişiye güç veya baskı uygulayarak istediği bir şey yapmak ya da yaptırmak" şeklinde tanımlanmaktadır (21).

Şiddet kavramını en geniş açıdan tanımlayan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre şiddet "bir yaralanma veya yaralanma riski, ölüm, fiziksel zarar, gelişim sorunu ya da muhtaçlık sonuçları ile karşı karşıya bırakacak şekilde kişinin kendi kendine,

başka birine, gruba ya da topluma kasıtlı olarak bedensel ya da psikolojik olarak eziyet etmesi, cebir uygulaması veya tehdit" olarak tanımlanmıştır (22).

6284 sayılı Kanuna göre şiddet "bireyin, fiziksel, cinsel, ruhsal veya ekonomik yönden tahribat görmesiyle veya ıstırap çekmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması olası eylemleri, buna yönelik gözdağı ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfî olarak engellenmesini de içeren, kamusal veya özel alanda gerçekleşen fiziksel, ekonomik, cinsel, psikolojik/sözlü her türlü muamele ve davranış" olarak tanımlanmıştır (23).

2.1.2. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, temelde kişi hak ve hürriyetlerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla çalışan uluslararası kurum ve kuruluşlarca yapılan çalışmalarda bile, uzun zaman "özel alana ait bir sorun" olduğu gerekçesiyle geri planda kalmıştır. Sorunun "kamusal" bir özellik kazandığı dönem 1990'lı yıllardır. Kadına yönelik şiddetin sadece topluma ait bir sorun olmadığı, bunun yanı sıra hukuk/hukuksuzluk sorunu ve insan hakkı ihlali olduğunun kabul edilmesi ise yakın tarihlerde gerçekleşmiştir (24). 1993 yılında Viyana'da toplanan "Dünya İnsan Hakları Konferansı" uluslararası kadın hareketi için bir dönüm noktası olmuş; kadın hakları, ilk kez bir insan hakkı ihlali olarak tanınmış ve bu konferansta kadına yönelik şiddet kavramı insan hakkı ihlali bağlamında ilk kez tanımlanmıştır (25, 26).

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)'nde yer alan hükümlerin uygulanmasını denetlemekle görevlendirilmiş olan CEDAW Komitesi'nin 19 No'lu Genel Tavsiye Kararı ile kadına yönelik şiddet bir ayrımcılık olarak tanımlanmıştır. Bahsi geçen tavsiye kararında kadına yönelik şiddet "ister kamusal ister özel hayatta olsun tehdit etme, zorlama veya özgürlükten keyfi olarak yoksun bırakma dâhil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya acı verme sonucu doğuran veya bu sonucu doğurması muhtemel olan, cinsiyete dayalı her türlü şiddet eylemi" olarak tanımlanmıştır. BM Genel Kurulu tarafından kabul edilen "Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesi"nde bu tanım yinelenmiştir (24). Söz konusu Bildirge, kadına yönelik şiddeti "detaylı ve doğrudan" ele alan ilk uluslararası belgedir (6, 27).

İstanbul Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesinde kadına yönelik şiddet "kadına yönelik ayrımcılığın bir türü ve bir insan hakkı ihlali" olarak belirtilmekte olup sözleşmede "İster kamusal ister özel hayatta meydana gelsin baskı veya rastgele özgürlüğünü engelleme de dâhil kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zararı veya ıstırabı ile sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan tüm eylemler" toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olarak tanımlanmıştır (28).

2.1.3. Aile İçi Şiddet

Kadına yönelik şiddet/aile içi şiddet tanımlamaları kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Bir dilde kadına yönelik şiddeti tanımlamak için kullanılan kelime/kavram, başka bir kültürde karşılığını bulamayabilir ya da farklı kelime/kavram ile kullanılabilir. Bu gibi durumlarda şiddetten kimin, neden, nasıl etkilendiği, bu tanımlar kullanılırken neyin kastedildiği duruma ve olguya göre değişebilmektedir (29). Örneğin İngiltere'de aile içi şiddet "birbiriyle yakın ilişki veya cinsel ilişki halinde olan yetişkinler arasındaki şiddet" olarak tanımlanmaktadır. Bu kavrama kimi zaman diğer aile bireyleri arasındaki şiddet de dâhil edilmektedir (30).

Aile içi şiddet; bireyin eşine, çocuklarına, ebeveynlerine, kardeşlerine ya da yakın akrabalarına karşı ve bu kişilerin fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik özgürlüğünü ihlal eden ve etkileyen eylemlerdir (31). Goldstein (2007) tarafından aile içi şiddet "aile fertleri arasında, birbirlerini kontrol etme dürtüsüne dayanan, tehditten, öldürmeye; cinsel saldırıdan, hakaret içeren birçok davranışları"da kapsayacak şekilde tanımlanmıştır (32). Forward aile içi şiddeti "başka bir kişiyi kontrol etmek ve boyunduruk altına almak amaçlı, aşağılayıcı her tür sözlü ve fiziksel saldırı eşlerden birinin diğerine uyguladığı sistematik zulüm" olarak tanımlamıştır (33).

Aile içi şiddet kavramının ülkemizde ilk kez hukuki bir metinde tanımlanmasını sağlayan "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun"dur (34). 4320 sayılı Kanun'da aile içi şiddet "aile bireyinin fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfî engellenmesini de içeren, toplumsal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözel ve ekonomik her türlü davranış" olarak tanımlanmıştır (35).

2.1.4. Ev İçi Şiddet

Ev içi şiddet, dünya genelinde bütün ülkelerde ve kültürlerde, cinsiyete dayalı şiddetin en yaygın türüdür. Ev içi şiddet kavramı BM tarafından 1993 yılında hazırlanan "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Hakkında Bildirge (CEDAW)"de ilk kez tanımlanmış olup bu bildirge ev içi şiddet tanımının yapıldığı uluslararası ilk hukuki belgedir (36).

6284 sayılı Kanunun 2. maddesinde ev içi şiddet "şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet" olarak tanımlanmıştır (23). Günümüzde, ev içi şiddet olaylarında mağdur olan kişilerin genellikle kadınlar olduğu bilinmektedir (28). Ev içi şiddet birey üzerinde sağlık, ekonomik ve sosyal açıdan çok yönlü olumsuz sonuçlara yol açmakta olup kadınlar, erkekler, çocuklar ve toplumlar için maddi ve manevi olarak ciddi zararlara neden olmaktadır (37).

2.2.Kadına Yönelik Şiddetin Türleri

Şiddet olgusu farklı şekillerde ele alınması ve farklı kurum/kuruluşların işbirliği ile mücadele edilmesi gereken bir sosyal sorundur. Şiddet toplumun genelinde ruh ve beden sağlığını tehdit eden, sürdürülebilir sosyal gelişimi kısıtlayan, bireyin hayata ve diğer bireylere güvenini sarsan, benlik değerlerini ve özgüvenini azaltan, korku ve çaresizlik hisleri yaratan ve bu şekilde hem bireysel hem de toplumsal sağlığı tehdit eden sistematik bir problemdir (8, 38).

Kadınlara yönelik şiddet yakın ilişki içerisinde bulundukları/bulunmuş oldukları kişiler tarafından birçok formda gerçekleşebilmektedir (39). Ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerde kadına yönelik şiddetin fiziksel, cinsel, psikolojik (duygusal/sözel) veya ekonomik şekilde meydana geldiği belirtilmektedir (5). Bu kapsamda aşağıda kadına yönelik şiddetin türlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.2.1. Fiziksel Şiddet

Alan yazında fiziksel şiddetin hafif yaralanmalara neden olan davranışlardan cinayete kadar geniş bir yelpazede görülebildiği, tanım bağlamında ise; "cezalandırmak amacıyla fiziksel olarak karşısındakine karşı her türlü zararı verecek yöntemlerin kullanılması" olarak ifade edildiği göze çarpmaktadır (1). Diğer bir ifadeyle bireyin vücut bütünlüğünde tahribat oluşturan ve acı çekmesine neden olan her türlü saldırı fiziksel şiddet olarak ifade edilebilmektedir (40).

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2009 yılında yayınlanan raporda fiziksel şiddet: **"**tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, kolunu bükmek, boğazını sıkmak, bağlamak, saçını çekmek, kesici veya vurucu aletlerle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yakmak, vücudunda sigara söndürmek, ellerini, ayaklarını ezmek, sakat bırakmak, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler fiziksel şiddet içeren eylemler**"** olarak tanımlanmıştır (41).

"Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2016-2020"nda fiziksel şiddet; "başkasının vücut bütünlüğüne zarar veren, ona acı çektiren her türlü saldırı olarak tanımlanmaktadır. Bireyin fiziksel olarak zarar görmesine neden olan her türlü eylemi kapsayan fiziksel şiddet, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmadan töre ve namus cinayetine kadar uzanmakta" olduğu şeklinde tanımlanmıştır (4).

Kadına yönelik fiziksel şiddetin en ağır sonucu ölüme neden olan şiddet fiilleridir. Uluslararası literatürde, kadınlara yönelik yakın ilişki içerisinde bulunduğu veya bulunmuş olduğu bireyler tarafından gerçekleştirilen ve ölüme neden olan eylemler ciddi ve yaygın bir sorun olarak kabul görmektedir (42). Bu eylemler, kadınların yaşamının sonlanmasına neden olmakta, kadının ailesine ve çevresine ağır zararlar vermenin yanı sıra toplumda da olumsuz etkileri olan bir durum olarak ele alınmaktadır (43).

2.2.2. Ekonomik Şiddet

Kadınların toplumsal hayatta güçlenmesine mani olan en büyük engellerden biri ekonomik şiddettir. Kadının mesleki becerilerini geliştirmesine engel olunması, çalışma hayatına katılımının kısıtlanması, işini ve mesleğini bırakmaya zorlanması, kazancına el konulması, isteği dışında çalıştırılması, ekonomik şiddet olarak değerlendirilmektedir. Birini cezalandırmak ya da kontrol altında tutmak için ekonomik olarak sınırlamak, onun belli başlı ihtiyaçlarını bile karşılayamayacak hale getirmek amacıyla yapılan her türlü eylem ekonomik şiddet kapsamında kabul edilmektedir. Ayrıca iktisadi kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir kontrol aracı ve gözdağı olarak planlı bir şekilde kullanılmasıdır (27, 44).

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2016-2020'nda ekonomik şiddet "kadının para harcamasının kısıtlanması, çalışmasına izin verilmemesi, zorla çalıştırılması, ekonomik konulardaki kararların erkek tarafından tek başına alınması, kadının parasının elinden alınması, iş yerinde olay yaratmak suretiyle kadının işten atılmasına neden olunması, kadının iş bulmasını kolaylaştırıcı becerilerinin geliştirilmesinin engellenmesi, ev ihtiyaçlarını karşılayacak maddi kaynaktan yoksun bırakılması, engelli kadını zorla dilendirme gibi birini kontrol etmek ya da cezalandırmak amacıyla ekonomik olarak sınırlamak için yapılan her türlü eylemler" olarak tanımlanmıştır (5).

2.2.3. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, mağdur olan bireyler üzerinde çok ciddi ve derin fiziksel ve psikolojik sorunlara sebep olan bir şiddet türüdür. Fiziksel tahribatlara neden olmasının yanında; cinsel şiddet, kısa ve uzun vadede bireylerin, cinsel ve üreme sağlığına ilişkin problemlerle karşı karşıya kalma tehlikesini artırmaktadır. Psikolojik sağlık üzerindeki etkileri fiziksel tahribatlardan daha ağır ve ciddi boyutlarda uzun süre devam edebilmektedir (42). Cinsel şiddet ağır ve ciddi tahribatlara yol açmasına rağmen paylaşılması ve anlatılması tüm bireyler için güç bir durumdur. Şiddet olayının gerçekleşmesi ve sonrasındaki etkilerinin genellikle gizli tutulması nedeniyle dünya genelinde cinsel şiddetin sebep olduğu zararların gerçek boyutu bilinmemekte ya da eksik tahmin edilmektedir (45).

Dünya Sağlık Örgütü (2002) cinsel şiddeti "cinsel eylem gerçekleştirmek amacıyla girişim, istenmeyen cinsel içerikli konuşmalar, birini cinsel amaçlı kullanmak, mağdur ve fail arasındaki ilişkinin niteliğine bakılmaksızın, ev ya da iş ortamında kişinin cinselliğine yönelik zorlayıcı yaptırımlar" olarak tanımlamıştır (22).

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun "Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu"nda "evli olduğu kişi bile olsa kadını kabul edemeyeceği şekilde yerde zamanda cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel içerikli imalarda bulunmak, cinsel içerikli sözler söylemek, çocuk doğurmaya ya da tam tersine kürtaja zorlamak, cinsel organlara zarar vermek gibi eylemler" cinsel şiddet olarak tanımlanmıştır (46).

2.2.4. Psikolojik (Duygusal/Sözel) Şiddet

Kadına yönelik şiddetin diğer bir şeklinin psikolojik (duygusal) ya da sözel şiddet olduğunu görmekteyiz. Psikolojik şiddet (duygusal şiddet), genelde hakaret, tehdit ve aşağılama şeklinde meydana gelmekte olup kadının rencide olmasına ve güven duygusunun kaybolmasına neden olmaktadır. Psikolojik şiddetin bir diğer biçimi ise kadının özgürlüğünün kısıtlanmasıdır (47).

Literatürde yapılan çalışmalarda, psikolojik (duygusal) şiddetin, ekseriyetle fiziksel ve cinsel şiddet gibi diğer şiddet türleri ile beraber meydana geldiğini ya da ardından yaşandığını ortaya koymaktadır (48). Bireyin maruz kaldığı fiziksel şiddet nedeniyle vücut bütünlüğünde meydana gelen tahribatların yanı sıra, aynı anda bireyin psikolojik tahribatlara da uğraması; psikolojik (duygusal) şiddet durumlarının genellikle diğer şiddet türlerinin de yaşandığı bir ortamda gerçekleştiğinin bir delili/kanıtı olarak değerlendirilmektedir (49). TBMM Araştırma Komisyon Raporuna göre psikolojik şiddet "...küçümseme, aşağılama, alay etme, küçük düşürme, korkutma, sevdiklerinden aile ve arkadaşlarından uzak tutma, sokağa çıkartmama, boşanma, ortada bırakma, kuma getirme, çocuğu göstermeme gibi tehdit ve gözdağı verme sonucu kurulan baskının sonucu oluşan psikolojik şiddet; sözel şiddette olduğu gibi, kadının öz benliğinde örselenmeler ve duygusal dalgalanmalar oluşturarak ciddi sorunlara yol açan bir şiddet türü" olarak tanımlanmıştır (50).

2.3. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Yasal Düzenlemeler

Bu bölümde kadına yönelik şiddetle mücadele alanında şiddetin önlenebilmesi ve sonlandırılabilmesi amacıyla uluslararası ve ulusal mevzuatta yapılan düzenlemelere değinilecektir.

2.3.1. Dünyadaki Yasal Düzenlemeler

Dünya genelinde 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren kadın hareketi diplomatik ve politik ortamlarda konuşulmaya başlanmıştır. Milletler Cemiyetinin kurulmasının ardından Birleşmiş Milletlerle devam eden kadın hareketinin uluslararası karar alma mekanizmalarına müdahil olma sürecinde kazanılan deneyimler; kadınların sesinin daha çok duyulmasını ve hayatlarını iyileştirecek yöntemler geliştirilmesini sağlamıştır.

Kadın haklarına ilişkin çabaların hızlanması ve görülür olmasında BM 4. Kadın Konferansı bir milat olarak kabul edilmektedir. Pekin'de 4–15 Eylül 1995 tarihleri arasında gerçekleştirilen BM 4. Kadın Konferansı ve sonucunda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu ile birlikte kadın-erkek eşitliğiyle ilgili çok kritik atılımlar sağlanmıştır. 4. Kadın konferansı daha önce gerçekleştirilen 3 kadın konferansının deneyim ve kazanımları üzerine inşa edilmiş ve tüm dünyadan çok geniş katılımla gerçekleştirilmiştir (6, 34).

Eylem Platformu, sözleşme düzeyinde bir bağlayıcılığa sahip olmasa da tüm dünya için en temel yol haritası olarak görülmektedir. Deklarasyonla, kadın haklarını temin etmek amacıyla uluslararası taahhütler tanımlanmış, bütün kalkınma alanlarında toplumsal cinsiyetin ana plan ve programlara yerleştirilmesi teşvik edilmiş ve kadın konusunda 12 kritik alan "kadınlar ve yoksulluk, kadınların eğitim ve öğrenimi, kadınlar ve sağlık, kadınlara yönelik şiddet, kadınlar ve silahlı çatışma, kadınlar ve ekonomi, yetki ve karar alma sürecinde kadınlar, kadınların ilerlemesinde kurumsal mekanizmalar, kadınların insan hakları, kadınlar ve medya, kadınlar ve çevre, kız çocukları" belirlenmiştir (6, 34).

Deklarasyon ve Eylem Platformu Türkiye'nin de dâhil olduğu 189 ülkenin onayıyla kabul edilmiştir. Her 5 yılda bir Birleşmiş Milletler bünyesinde Eylem

Platformunun takibi ve izlemesi yapılmaktadır. 1994 yılında Kahire'de gerçekleşen Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı sonucunda kabul edilen eylem programı, kadın hakları konusunda Pekin Eylem Platformuyla birlikte en önemli uluslararası belgelerden biridir. Konferans sonucunda uluslararası toplum; nüfusun sadece insanları saymakla sınırlı olmadığı ve her bireyin tek tek önemli olduğu konusunda uzlaşmıştır. Eylem programı, özellikle cinsel sağlık ve üreme sağlığına ilişkin oluşturulacak politikalarda yol gösterici bir belge olarak kabul görmektedir (6, 34).

Kadın haklarına ilişkin olarak en önemli belgelerin başında kuşkusuz uluslararası sözleşmeler gelmektedir (6, 34). Ülkemizin bu bağlamda taraf olduğu sözleşmeler aşağıda listelenmiştir:

- "BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948)"
- "BM Kadınların Siyasal Haklarına İlişkin Sözleşme (1952)"
- "BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1976)"
- "BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1976)"
- "BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) (1979)"
- "BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1990)"
- "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) (2014)"

2.3.2.Türkiye'deki Yasal Düzenlemeler

Ülkemizde son yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle kadın-erkek eşitliği ilkesi güçlendirilmeye başlanmıştır. Bu bağlamda Anayasa, Medeni Kanun, İş Kanunu ve Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarda kadınların lehine düzenlemeler yapılmıştır (6, 24). Bu bölümde ulusal mevzuatta toplumsal ve ekonomik açıdan kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, mağdurun korunması ve rehabilite edilmesi, şiddet failine caydırıcı cezai yaptırımlar uygulanması ve şiddetle mücadelede toplumsal bilincin yükseltilmesi için yapılan düzenlemelere ilişkin bilgi verilmiştir (24).

1985 yılında ülkemizin imzaladığı BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz için de oldukça önemli bir gelişme olmuştur. Bir diğer önemli gelişme ise, ilk olarak 1990 yılında Başbakanlığa bağlı olarak kurulan "Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı" sonrasında gerçekleştirilen kanuni düzenlemelerle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesine dâhil edilen "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü" ve 1991 yılında Başbakanlığa bağlı olarak "Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)" adıyla faaliyet göstermesidir (6).

İç hukuk bağlamında doksanlı yıllardan itibaren yasal anlamda Medeni Kanun'da gerçekleştirilen revizyonlar, 1998 yılında yürürlüğe giren "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun" önemli gelişmelerdendir. Özellikle 4320 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle kadına yönelik şiddetle mücadele devlet politikası olarak ele alınmaya başlanmıştır (6).

2000'li yıllarda ise Anayasa, Türk Ceza Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Aile Mahkemeleri Kanunu, İş Kanunu, Devlet Memurları Kanunu'nda önemli değişiklikler yapılmıştır. 2004 yılında Anayasa'nın 10'uncu maddesine "kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." hükmü ve Anayasa'nın 90'ıncı maddesine; "usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve öz gürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla ulusal kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi durumunda çıkabilecek ihtilaflarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır" hükmü eklenmiştir (6, 51). Bu düzenleme ile CEDAW, İstanbul Sözleşmesi gibi temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler ulusal düzenlemeler karşısında üstün konuma getirilmiştir.

2005 yılında yürürlüğe giren 5393 sayılı Belediyeler Kanunu ile Büyükşehir Belediyeleri ve nüfusu 50.000'i bini geçen belediyelere kadın ve çocuklar için konukevleri açma görevi verilmiştir. Belediyeler Kanununa ilişkin 2012 yılında yapılan değişiklikle Büyükşehir Belediyeleri ve nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için konukevleri açması "zorunlu" hale getirilmiştir (34).

2006 yılımda 2006/17 sayılı "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesi'nin yürürlüğe girmesi, Türkiye'de kadın hakları ve

kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda önemli gelişmelerdendir. Yasal düzenlemelerin dışında, 24 Mart 2009 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde oluşturulan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur (34).

2007 yılında aile içindeki şiddetin önlenmesi amacını taşıyan ve aile içi şiddet kavramının ilk kez hukuksal bir metinde tanımlanmasını sağlayan "4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun"da değişikliğe gidilerek, Kanun'un kapsamı genişletilmiş; ayrıca 2008 yılında Kanun'un Uygulama Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir (6).

2011 yılında İstanbul'da imzaya açılan ve Türkiye tarafından 24 Kasım 2011'de onaylanarak 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)"nin ardından 4320 sayılı Kanun'un uygulamasında duyulan ihtiyaç nedeniyle yeniden ele alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır (6).

8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir. Bu kanun şiddet gören ya da şiddet görme tehlikesi altında bulunan kadınlara, aile bireylerine ve ısrarlı takip mağdurlarına yönelik bir dizi tedbiri içeren kapsayıcı bir yasal düzenlemedir.

6284 sayılı Kanun ile herhangi bir ayrım içermeyecek şekilde şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan tüm kadınlar, çocuklar, diğer aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları Kanun kapsamına dâhil edilmiştir (6, 23, 34). 6284 sayılı Kanun'da;

- Fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik şiddeti de kapsayacak şekilde "şiddet", "ev içi şiddet" ve "kadına yönelik şiddet" kavramları tanımlanmıştır (6).

- Korunan kişi ile şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunan kişi hakkında alınabilecek koruyucu ve önleyici tedbirler ayrıntıları ile düzenlenmiştir (6).

- Bu kapsamda aile mahkemesi hâkimi dışında mülki amir ve kolluk amirine de 6284 sayılı Kanunda belirtilen hükümler çerçevesinde tedbir kararı alma yetkisi tanınmıştır. Bu çerçevede mesai saatleri dışında, hafta sonlarında ve tatillerde de tedbir kararı alınabilmektedir (6, 23).

- Mağdurun gizlilik ve güvenliği de öngörülerek gerekli olması halinde tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen korunan kişi ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgilerin veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adreslerinin tüm resmi kayıtlarda gizli tutulacağı belirtilmiştir (6, 23).

- Kanun'un etkinliğini ve caydırıcılığını artırmak amacıyla şiddet uygulayanın önleyici tedbir kararına aykırı davranması halinde; üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulması, aykırılığın her tekrarında on beş günden otuz güne kadar zorlama hapsinin söz konusu olacağı hükme bağlanmıştır (23).

- Şiddetin önlenmesi ve koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)"nin kurulması ve merkezlerce verilecek hizmetler düzenlenmiştir (23).

- Kanun hükümlerine göre verilen tedbir kararlarının uygulanmasında hâkim kararı ile teknik araç ve yöntemler kullanılabileceği öngörülmüştür.

2013 yılında yürürlüğe giren "6284 sayılı Kanun'a İlişkin Uygulama Yönetmeliği" ve "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" ve 2016 yılında yürürlüğe giren "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik" kadına yönelik şiddetle mücadelede önemli düzenlemeler arasında yer almaktadır.

Ülkemizde, kadınların toplumsal hayatın her alanında çok daha aktif, üretken ve güçlü bir şekilde yer almalarını ve hak, fırsat ve imkânlardan eşit şekilde yararlanmalarını sağlamak ve kadına karşı ayrımcılığı önlemek amacıyla ulusal mekanizma olarak kurulan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü; 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ana hizmet birimlerinden biri olarak 2019 yılında yeniden yapılandırılmıştır.

2.4. Dünyada ve Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddete İlişkin İstatistikler

2.4.1. Dünyada Kadına Yönelik Şiddete İlişkin İstatistikler

İnsan hakları ihlali ve kamusal bir sorun olan kadına yönelik şiddet küresel düzeyde yaygın şekilde görülmekte olup farklı kültür ve coğrafyalarda görülen yaygın bir halk sağlığı sorunudur (4, 52). Kadına yönelik şiddetle mücadele edebilmek için şiddetin yaygınlığını ve boyutunu tespit edilmesi ve bu bağlamda politikalar oluşturulması önem arz etmektedir (53).

Kadınlara yönelik fiziksel veya cinsel şiddetin yaygınlığını tespit edilebilmesi amacıyla; etik ilke ve değerler gözetilerek, kadınlarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilerek araştırmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar kadına yönelik şiddetin yaygınlığını ortaya çıkarmaktadır (54). Şiddet fiillerine maruz kalma deneyimi olan mağdurlara özel ve uygun şekilde sorular sorularak şiddetin yaygınlığı tespit edilebilmektedir.

BM İstatistik Bölümü (UNSTATS) tarafından hazırlanan "Dünya'da Kadın: Eğilimler ve İstatistik Raporu"nda 1995-2006 döneminde bazı ülke şiddet oranları şu şekildedir; "hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete en az bir kez maruz kalan kadınların oranları Almanya'da %29, Avustralya'da %27, Danimarka'da %20, Kanada'da % 8, İsviçre'de %11, İtalya'da %14, Japonya'da %15" (11). Dünya sağlık örgütü tarafından 2013 yılında paylaşılan "Kadına Yönelik Şiddetin Küresel ve Bölgesel Yaygınlığıyla İlgili Raporda" dünya genelinde şiddetin yaygınlığı gözler önüne serilmektedir (55). "Kadına Yönelik Şiddetin Küresel ve Bölgesel Yaygınlığı Raporu"nda;

- Dünya genelinde eşi veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından kadınların %35'inin fiziksel ve/veya cinsel şiddete; %30'unun fiziksel şiddete; %7,2'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı tahmin edilmektedir. Bazı ülkelerde kadınların eşi veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından yaşamları boyunca fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalma oranı %70'lere kadar görülmektedir (55).

- Avrupa kıtasında eşi veya birlikte yaşadığı kişiler tarafından kadınların %27,2'sinin fiziksel ve/veya cinsel şiddete; %25,4'ünün fiziksel şiddete; %5,2'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldığı tahmin edilmektedir (56).
- Dünya genelinde kadınların %38'i eşi veya birlikte yaşadığı kişilerin gerçekleştirdiği şiddet fiilleri nedeniyle hayatını kaybettiği; şiddet mağduru olan kadınların %42'sinin ise ağır şekilde yaralandığı tespit edilmiştir (55).

Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) tarafından 2014 yılında 42.000 kadınla Avrupa genelinde 28 ülkede yapılan "Kadına Yönelik Şiddet Araştırması" sonuçlarına bakıldığında; Kadınların %33'ünün yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru olduğu (son 12 ayda %8); %12'sinin 15 yaşından önce herhangi bir kişi tarafından cinsel şiddete maruz kaldığı; %18'inin 15 yaşından itibaren ısrarlı takip mağduru olduğu; %43'ünün eş ya da eski eşi tarafından psikolojik şiddet mağduru olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra istismara maruz kalan kadınlara ilişkin vakaların %14'ü rapor edilmiştir (57).

2.4.2. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddete İlişkin İstatistikler

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü koordinesinde Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından "kadına yönelik aile içi şiddetle, etkili biçimde mücadele etmek üzere kapsayıcı politika ve programların temelini oluşturacak ulusal düzeydeki veriyi elde etmek" hedefiyle 2008 ve 2014 yıllarında "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" yapılmıştır (4).

Araştırma sonuçları TÜİK "Resmi İstatistik Programı" kapsamında resmi veri olarak değerlendirilmektedir. 2008 ve 2014 yıllarında yapılan araştırma sonuçları karşılaştırıldığında 6 yıllık süreçte fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranında bir miktar azalma olduğu saptanmıştır. Şiddet oranında azalma olmasına rağmen şiddet nedeniyle kurumsal mekanizmalara başvuru yapılmasına ilişkin 2008 ile 2014 yılları arasında yüzde 3'lük bir değişim görülmektedir. Şiddet araştırmalarına ilişkin veriler Tablo 2.1'de yer almaktadır (58, 59).

Tablo 2.1. Kadına yönelik şiddet araştırması verilerini gösteren tablo (%).

	Eşi veya Birlikte Yaşadığı Kişi					**Eşi Dışında Herhangi Bir Kişiden Gelen**	
Şiddet Türü	Fiziksel	Cinsel	Fiziksel ve/ Cinsel	Fiziksel Son 12 ay	Cinsel Son 12 ay	Fiziksel	Cinsel
KYŞ 2008	39,3	15,3	41,9	9,9	7	17,8	3,3
KYŞ 2014	35,5	12	37,5	8,2	5,3	14	2,9

"Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" sonuçlarına ilişkin bazı veriler şu şekildedir:

- 2008 yılında yapılan araştırmada "hayatının herhangi bir kısmında eşi veya beraber yaşadığı kişiler tarafından" fiziksel şiddet mağduru olan kadınların oranı %39,3'tür. 2014 yılında bu oran %35,5'tir (58, 59).
- 2008 yılında yapılan araştırmada cinsel şiddet mağduru olan kadınların oranı %15,3'tür. 2014 yılında bu oran %12'dir. 2008 yılında yapılan araştırmada fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru olan kadınların oranı % 41,9'dur. 2014 yılında bu oran %37,5'tir (58, 59).
- 2014 araştırmasında en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınlardan eğitimi olmayanların oranı %43, lisans ve lisansüstü üzeri düzeyde eğitim alanların oranı ise %21'dir. 2008 araştırmasında ise bu oran eğitimi olmayan kadınlar için %55,7'dir. Araştırma sonuçlarına göre eğitim düzeyi arttıkça kadınların maruz kaldığı şiddet azalmaktadır. Bu azalmaya rağmen, lise düzeyinde eğitimi olan kadınların dörtte birinden fazlasının (%27); üniversite ve üzeri eğitimi olan kadınların beşte birinin (%21) fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış olması dikkat çekicidir (59, 60).
- 2014 araştırmasında kentte fiziksel şiddet oranı %35 iken kırda %37,5'tir. 2008 araştırmasında kentte fiziksel şiddet oranı %38 iken kırda %43'tür (58, 59).
- 2014 araştırmasına göre yaşadıkları şiddeti kimseye anlatamayan kadınların oranı %44'tür. 2008 araştırmasında ise bu oran %48,5'dir. Geçen süre içerisinde yaklaşık yüzde 5'lik bir düşüş yaşanmıştır (59, 60).

2.5. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kurumsal Hizmet Birimleri

Kadına yönelik şiddet ile etkin ve zamanında müdahale ve mücadele edilebilmesi için kolluk, adalet, sağlık ve sosyal hizmet kurum ve kuruluşları gibi birçok birimin işbirliği içerisinde uzun soluklu ve kararlı mücadeleye ihtiyaç vardır. Bu alanda kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, özel sektör ve medyanın katkıları ve işbirliği çok taraflı ve çok yönlü biçimde ve bütüncül yaklaşım temelinde çalışmalar yapması gerekmektedir (60). Bu bağlamda koruyucu, önleyici, rehabilite edici, destekleyici hizmetler birçok birimin işbirliği ile sunulmaktadır. 1990 yılından itibaren ülkemizde kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumlaşma çalışmaları kapsamında kadın danışma merkezleri ve kadın konukevleri açılmış olup 2000 yılından itibaren kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler ve mevzuat çalışmaları yoğunlaşmıştır (24).

Şiddetle mücadele kapsamında oluşturulan kurumsal yapılar ve bu kurumsal yapılarda verilen destek hizmetleri insan hakları bağlamında mağdurlara yönelik hizmet sunumu açısından önem arz etmektedir. Şiddetin nereden yöneldiğine bakılmaksızın her türlü şiddetle mücadele edilebilmesine yönelik, mağdurların ihtiyaç duydukları hizmet modellerinin belirlenmesi ve hizmetlerin sunulması için ilgili kurum/kuruluşlarca çalışmalar yürütülmektedir.

AÇSHB'ye bağlı hizmet sunan İl Müdürlükleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, Kadın Konukevleri, Sosyal Hizmet Merkezleri ve ALO 183 Sosyal Destek Hattı; İçişleri Bakanlığı'na bağlı hizmet sunan Valilik-Kaymakamlık, Aile içi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliği, ALO 155 Polis İmdat ve Kolluk Birimleri; Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı Aile İçi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü, ALO 156 Jandarma İmdat ve Belediyelere ait Kadın Danışma Merkezleri kadınlara yönelik şiddetle mücadelede kurumsal hizmet birimleridir (4, 6).

2.5.1. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın teşkilat ve görevlerine ilişkin yönergeye göre Bakanlığın "kadınlara yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek ve koordine etmek ve kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi, kadının insan haklarının ve toplumsal

statüsünün korunması ve geliştirilmesi, kadının toplumsal hayatın tüm alanlarında etkin hâle getirilmesine yönelik ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi çalışmalarını koordine etmek, belirlenen politika ve stratejileri uygulamak, uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek" görevi bulunmaktadır (61). Bu bağlamda kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında AÇSHB'ye bağlı hizmet sunan İl Müdürlükleri, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri, Kadın Konukevleri, Sosyal Hizmet Merkezleri ve ALO183 Sosyal Destek Hattı tarafından koruyucu, önleyici ve destekleyici hizmetler sunulmaktadır.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)

Dünya çapında 1980'li yıllarda başlayan kadın haklarına yönelik yapılan çalışmalar ile eş zamanlı olarak, ülkemizde kadın hakları çalışmaları başlamıştır. Bu gelişmelerin ardından kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadele edilebilmesi için mevzuat düzenlemeleri, kurumsal yapılar, şiddet araştırmaları, eylem planları, proje ve akademik çalışmalar yapılmıştır (53).

Ülkemizin 1985 yılında imzaladığı BM Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ile önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1990 yılında Başbakanlığa bağlı olarak 'Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı" kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin plan ve politikaların oluşturulmasından, yürütülmesinden ve takip edilmesinden sorumlu kamu kurumu olarak kurulmuş; sonrasında yasal düzenlemeler ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı "Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM)" ve Başbakanlık bünyesinde "Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM)" adıyla hizmet sunmuştur (53).

2011 yılında yürürlüğe giren 633 sayılı Mülga Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 6. maddesi ile KSGM, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın bünyesinde hizmet birimi olmuştur. Aynı kararname ile kadın konukevleri KSGM'ye bağlanmıştır (61). 2019 yılında Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü; 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın ana hizmet birimlerinden biri olarak yeniden yapılandırılmıştır (62).

Kadın Konukevleri

Şiddet mağduru olan kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik mekanizmaların başında kadın konukevleri şiddetle mücadelede kurumsal hizmet birimlerinden biridir (63). Bilindiği üzere kadın konukevleri, şiddet gören kadının, şiddet gördüğü ortamdan uzaklaşarak güvenli bir ortamda kalmasını sağlamaktadır. Şiddet mağduru olan kadınların yalnızca barınacakları yerler olmanın ötesinde, şiddetin yarattığı zorlukların üstesinden gelmek için pek çok yönden destek alabilecekleri mekanizmaları sağlamayı amaçlayan kuruluşlardır.

2013 yılında yürürlüğe giren "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik"te kadın konukevleri "fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal istismara veya şiddet mağduru kadınların, şiddetten korunması, psikososyal ve ekonomik problemlerinin çözülmesi ve güçlendirilmesi amacıyla geçici süreyle yatılı hizmet alabileceği sosyal hizmet kuruluşu" olarak tanımlanmıştır (54). Kadın konukevlerinin amacı, kuruma kabul edilen kadınların şiddetsiz bir ortamda, yaşadıkları travma ile başa çıkabilmeleri, yeniden sağlıklı ilişkiler sürdürebilmelerine destek olmak üzere mesleki çalışmalar yapılarak kadın konukevlerinden ayrıldıktan sonra yaşamlarını kendi talepleri doğrultusunda sürdürebilmelerini sağlamaktır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı olarak 1990 yılında Ankara ve İzmir'de hizmete açılan kadın konukevleri ülkemizde kamu kurumu tarafından hizmete açılan ilk sosyal hizmet kuruluşlarıdır (65). 1993 yılında Belediye desteğiyle Kadın Dayanışma Vakfı tarafından bağımsız ilk kadın konukevi Ankara'da açılmıştır (66). 2011 yılında 633 sayılı KHK ile kadın konukevleri, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (mülga Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı)'nın yetki ve sorumluluğuna bırakılmıştır.

Hâlihazırda şiddet mağduru kadınlara barınma hizmeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB), Belediyeler, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Sivil Toplum Kuruluşlarına bağlı kadın konukevlerinde sunulmaktadır. AÇSHB'ye bağlı 110 kadın konukevi; Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 1 kadın konukevi; sivil toplum kuruluşlarına bağlı 1 ve yerel yönetimlere bağlı 32 olmak üzere ülke genelinde 144 konukevi toplam 3454 kapasite ile hizmet vermektedir (6).

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında açılmasına karar verilen Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, şiddetsiz yaşam hakkının korunması ve şiddetin önlenmesi odaklı, insan onuruna yaraşır hizmet anlayışıyla şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik güçlendirici ve destekleyici danışmanlık, rehberlik, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği, yeterli ve gerekli personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği merkezlerdir (24, 67). Bu merkezlerde 6284 Sayılı Kanun kapsamında, şiddet mağdurlarına yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, barınma hizmetine yönlendirme, geçici maddi yardım, hayati tehlikenin bulunması halinde geçici koruma altına alınmasının takibi ve izlenmesi, kreş yardımı, hukuki destek, tıbbi destek, istihdama yönelik destek, eğitim öğretim desteği gibi konularda hizmetler sunulmaktadır (24, 67). Ülkemizde 80 ilde ŞÖNİM bulunmakta olup ŞÖNİM bulunmayan Şırnak ilinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Sosyal Hizmet Merkezlerinde kadına yönelik sosyal hizmet faaliyeti yürütülmektedir (6).

Alo 183 Sosyal Destek Hattı

Kısa adı İstanbul Sözleşmesi olan "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"ne taraf devletlerden biri ülkemizdir. Sözleşmenin 24. maddesine göre "telefon yardım hatları mağdur kişilere destek ve yardımın sunulduğu, mağdur odaklı erişilebilir, destek ve kriz danışmanlığı sağlayan ve kadın konukevlerine, danışma merkezleri veya kolluk birimleri gibi yüz yüze hizmet sağlayıcılara yönlendirmede bulunan geniş kitlelere duyurulan kamuya açık bir numaradan erişilebilen bir kurumsal hizmettir" (28).

Ülkemizde AÇSHB bünyesinde hizmet sunmakta olan "ALO 183 Sosyal Destek Hattı" şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan, destek ve yardıma ihtiyacı olan başta kadın ve çocuk olmak üzere tüm bireylere yönelik psikolojik, ekonomik ve hukuki destek danışma hattı olarak çalışmakta; destek hattını arayan kişilere hakları konusunda ve başvuracakları yerler hakkında bilgiler verilmektedir. Ayrıca şiddet, ihmal ve istismar vakaları veya töre/namus cinayetlerinin önlenmesi

için tedbir mahiyetindeki ihbarlarda alınmakta olup; durumun aciliyeti göz önünde tutularak, vakanın bulunduğu İlin acil müdahale ekip sorumlusuna ve/veya kolluk kuvvetlerine bildirilerek müdahale edilmesi sağlanmaktadır. Bu hat, 7/24 esaslı hizmet vermektedir ve ücretsizdir. Arapça ve Kürtçe dillerinde de hizmet veren hattın, kısa mesaj ile iletişim özelliği ve işitme engelli bireyler için 3G özelliği de bulunmaktadır. Alo 183 Sosyal Destek Hattı aracılığı ile aile, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere dair çağrılar da değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır (68).

2.5.2. İçişleri Bakanlığı

Ülkemizde şiddet mağduru olan kadınların sadece %11'i kurumsal mekanizmalara başvuru yapmaktadır. Şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan kişilerin önemli bir kısmı şiddet olgusu olduğunda kolluk birimlerine başvuru yapmaktadır (59). Bu bağlamda, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Asayiş Daire Başkanlığına bağlı Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü ülke genelinde kolluk kuvvetlerinin şiddetle mücadele alanındaki çalışmalarını yönetmek, iyileştirmek ve kurumlar arası işbirliğinden sorumlu olup; İl Emniyet Müdürlükleri ve İlçe Emniyet Müdürlüklerine bağlı polis merkezi amirlikleri; 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı alabilme, karar alınmasını talep edebilme, kararların yerine getirilmesini sağlama gibi çok geniş ve önemli görevlere sahip olarak çalışmalarını yürütmektedir (53).

2.5.3. Adalet Bakanlığı

6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet mağduru olan ya da mağdur olma riski bulunan kişiler doğrudan Aile Mahkemelerine ve Cumhuriyet Savcılığına başvurabilmektedir. Bunun yanı sıra özellikle büyükşehirlerde savcılıklar bünyesinde "Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Büroları" kurulmaya başlanmıştır. Söz konusu büroların görevleri arasında şiddete karşı işlenen suçların soruşturmalarını takip etmek ve sonuçlandırmak, 6284 sayılı Kanun kapsamında iş ve işlemleri gerçekleştirmek, önleyici/koruyucu tedbir kararlarının etkin bir şekilde uygulanmasını ve yerine getirilmesini denetleyip takip etmek yer almaktadır (6).

2.6. Kadın Konukevleri

2.6.1. Dünya'da Kadın Konukevlerinin Ortaya Çıkışı

Kadına yönelik şiddet ilk olarak 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında toplumsal bir sorun olarak kabul edilmiş ve bu sorunla mücadele edebilmek için kadın danışma merkezleri ve kadın konukevleri açmanın vazgeçilmez ve acil bir gereklilik olduğu fark edilmiştir (13, 69). Bu doğrultuda şiddet mağduru olan ya da mağdur olma riski bulunan kadınların, çocukları ile birlikte şiddetten uzak, kendilerini güvende hissedebildikleri, yatılı olarak kalabilecekleri kadın konuk evlerinin kurulup, hizmet vermeye başlaması 1970'lerde kadın hareketleri ile destek görmüş ve birçok ülkede ihtiyaç olmasından ötürü yaygınlaşmıştır (70). Böylece sorun kamusal alanda konuşulur hale gelmiş ve yeni bir hizmet türü oluşmuştur.

Literatür taramasında bazı araştırmacılar tarafından ilk kadın konukevinin 1968 yılında Norveç'te açıldığı belirtilmektedir (71). Bu konuda araştırmacıların önemli bir kısmı ise 1972 yılında Erin Pizzey tarafından İngiltere'de Chiswick Kadın Merkezi adıyla kurulan ve 1974 senesinde şiddet mağdurlarına yönelik kadın konukevi benzeri hizmet sunmaya başlayan kuruluşun dünyada bilinen ilk kadın konukevi olduğunu ifade etmektedir (72). Bu merkez 4 odalı küçük bir evde şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmet sunmaktadır. Kadın merkezinin giderleri vergi gelirleri, yardım satışları ve bağışlar gibi yardımlar ile karşılanmıştır (7, 43).

İngiltere'de şiddet mağduru kadınlara ve beraberindeki çocuklara yönelik barınma hizmeti sağlamak ve şiddetin yaygınlığı kamuoyuna paylaşmak amacıyla geçici sığınma sağlamak ve ev içinde uygulanan şiddetin çarpıcı boyutlarını ortaya koyan kanıtları kamuoyuna açıklamak amacıyla kadınlara yönelik hizmet sunan 35 kuruluşun 1975 yılında bir araya gelmesiyle "Ulusal Kadınlara Yardım Federasyonu (Women's Aid)" kurulmuştur (72). Women's Aid İngiltere'nin kadına karşı şiddetle mücadele eden en önemli kuruluşlarından biridir (30).

İngiltere'de ilk kadın konukevlerinin açılmasının ardından yerel grupların çalışmaları ulusal düzeye taşınmış ve kısa sürede kadın konukevleri İngiltere geneline yayılmıştır. İngiltere'nin ardından kadınlar arası dayanışmanın etkisiyle, diğer kadın konukevlerinin İngiltere genelinde açılmasını takiben; Avrupa, ABD, Kanada ve

Avustralya'da da kadın konukevleri kısa sürede açılmaya başlanmıştır (43). Amerika'da şiddet mağdurlarına telefon yardım hattı desteği sunan Kadın Savunucuları Kolektifi (Women's Advocates Collective) tarafından ekonomik güçlükler ve güvenli bir barınma yeri güçlüklerine rağmen 1974 yılında Kadın Evi (Women's House) Minnesota eyaletinde açılmıştır (43).

Avrupa kıtasında kadın konukevleri Almanya ve İskoçya'da 1974'te, Fransa'da 1976'da, Norveç ve İsviçre'de 1977'de ve Avusturya'da 1987'de açılmıştır. Kadın konukevlerinin yanı sıra pek çok ülkede aynı dönemde şiddet mağduru kadınların başvurabileceği danışma merkezleri, telefon destek hatları ve kadın büroları açılmıştır (72, 73). Ayrıca 1979'da, İsveç'te Stockholm civarında bir grup gönüllü tarafından kurulan "Danışma Merkezi ve Kadın Evi" hizmet vermeye başlamıştır (74).

Bu gelişmeleri takip eden yıllarda, gelişmiş batı ülkelerinde, danışma büroları ve kadın konukevleri gibi şiddete uğrayan kadınlara yönelik kurumsal hizmetler yaygınlaşmıştır (13, 75). Kadına yönelik şiddetin konuşulur olmasıyla birlikte, kadınların maruz kaldıkları şiddet karşısında başvurabilecekleri yerler çoğalmış ve çeşitlenmeye başlamıştır (60). Kadına yönelik şiddet alanında yaşanan gelişmelere bağlı olarak, kadınların karşılaştıkları şiddet türüne göre farklı merkez ve kadın konukevleri de hizmete açılmıştır. İsviçre'de Zürih Kadınevi, ABD'de St. Paul Minnesota Kadınevi ve Avusturya'da sadece tecavüze uğrayan kadınlara hizmet vermek amacıyla kurulan kadın konukevi bu anlamda örnek verilebilecek önemli kadın konukevleri içerisinde ilk sıralarda yer almaktadır (60, 76).

2.6.2. Osmanlı Devleti Döneminde Kadın Konukevleri

Literatür incelendiğinde kadın konukevi hizmetlerinin birebir aynısı olmasa da Osmanlı Devleti döneminde ihtiyaç sahibi olan ya da kalacak yeri olmayan dul, yetim ve yoksul/kimsesiz kadınlara ve varsa beraberindeki çocuklara barınma hizmeti vakıf, dergâh ve dernekler vasıtasıyla sunulmuştur (74).

Araştırmacılara göre; Osmanlı döneminde kadınlara barınma hizmeti veren kadın konukevi benzeri ilk kuruluş "Hatuniye Dergâhı (Kadınlar Dergâhı)"dır. Bu kuruluş 17. yüzyılın sonunda 18. yüzyılın başında kurulmuş ve 19. yüzyılın ortalarına kadar İstanbul Eyüp semtinde hizmet sunmuştur. Bu kuruluşta kalacak yeri olmayan

ve ihtiyaç sahibi kadınlar sığınmış olup ilgi alanlarına göre öğrenmiş olduğu zanaatlar ile kimseye muhtaç olmadan geçimlerini sağlamıştır. Bu kuruluşta 16-80 yaş aralığında yaklaşık 100 kadının barınma hizmeti aldığı kaynaklarda yer almaktadır (77, 78).

19. yüzyılda dul ve yetimlere yardım amacıyla "Cemiyeti Hayriyei Nisvaniye", "Teali Vatan Osmanlı Hanımlar Cemiyeti", "Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği" "Osmanlı Kadınları Şefkat Cemiyet-i Hayriyesi" gibi birçok dernek kurulmuştur. Bu dernekler şiddet mağduru kadınlara hizmet sunma amacıyla kurulmasa da dönemin koşullarında kadınların kalacak yeri olmadığı için barınma amacıyla sığındığı önemli kuruluşlardır (60, 79). Bu dernekler arasında "Cemiyeti Hayriye-i Nisvaniye" diğer derneklerden farklı olarak kadınların ve kız çocuklarının eğitimlerine devam etmesi ve onlar için okul açılabilmesi için kermes gibi yardım faaliyetleri yapmıştır. "Osmanlı Türk Hanımları Esirgeme Derneği" ise kadınların mesleki eğitim alabilmelerine yönelik çalışmalar yapmıştır. O dönemde kurulan birçok kadın derneği yoksul ve kimsesiz kadınlara ekonomik destek sağlayabilmek için eşya pazarları ve piyangolar tertip etmiştir. Osmanlı Dönemi Kadın Derneklerini önemli kılan husus yoksul ve kimsesiz kadınlara barınma hizmeti sunan ilk kuruluşlar arasında olmalarıdır (74).

2.6.3. Cumhuriyet Dönemi Kadın Konukevlerinin Ortaya Çıkışı

Dünya genelinde gerçekleşen kadın haklarına dair gelişmelerin yaşanması ile eş zamanlı olarak, Türkiye'de kadın hakları çalışmaları 1980'li yıllarda başlamış ve resmi olarak yer almıştır. Bu süreçlerden itibaren, ev/aile içi ve kadına yönelik şiddet ile yasal düzenlemeler, kurumsal mekanizmalar, saha araştırmaları, kalkınma planları, programlar, çok paydaşlı eğitimler, ulusal eylem planları, projeler vasıtasıyla mücadele edilmeye başlanmıştır (53).

1985 yılında ülkemiz tarafından imzalanan CEDAW, tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz açısından da oldukça önemli bir gelişme olmuştur. Bir diğer önemli gelişme ise, ilk olarak 1990 yılında Başbakanlığa bağlı olarak kurulan 'Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı'; sonrasında gerçekleştirilen kanuni düzenlemelerle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde 'Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM)' ve 1991 yılında Başbakanlığa bağlı olarak 'Kadının Statüsü

Genel Müdürlüğü (KSGM)'nün konuya ilişkin faaliyet göstermeye başlaması olmuştur (53, 80) Bu süreçte, üniversitelerde kadın çalışmaları alanları açılmış ve kanunlar yeniden düzenlenmiştir. Kadın konukevlerinin hizmete açılması da bu hareketin sonucunda ortaya çıkmıştır. SHÇEK "kadın misafirhanesi" adında, kadın konukevleri açmaya başlamış, belediyelerde bunu takip etmiştir (66).

Ülkemizde kamu kurumlarına bağlı olarak ilk kadın konukevi benzeri kuruluşlar "Kadın Misafirhaneleri" adı altında 1990 yılında Ankara'da ve İzmir'de Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından hizmete açılmıştır (81). Bu süreçte 2828 sayılı SHÇEK Kanunu'nda yapılan değişiklikle kadın konukevlerinin bir sosyal hizmet kurumu olarak tanımlanması ve SHÇEK'e bağlı "kadın konukevlerinin" açılmasını düzenleyen "Kadın Misafirhaneleri'nin Kuruluş ve İşleyişine Dair Yönetmelik" 16 Mart 1991'de yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinin ardından 1991-1997 yılları arasında İstanbul, Bursa, Eskişehir, Antalya, Samsun ve Tekirdağ illerinde SHÇEK'e bağlı 6 kadın misafirhanesi açılmıştır (73). SHÇEK dışında ilk kadın konukevi ise 1990 yılında Bakırköy Belediyesi tarafından 'Kadın Evi" adıyla açılmıştır. Belediyedeki yönetim değişikliği nedeniyle 1995 yılında kadın evi kapatılmıştır. Şişli belediyesi tarafından 1990 yılında açılan kadın konukevi 1994 yılında kapanmıştır.

Bağımsız ilk kadın konukevi ise 1993 yılında Ankara Altındağ Belediyesi desteğiyle Kadın Dayanışma Vakfı tarafından açılmıştır (65). 1995 yılında belediye yönetimin değişmesinin ardından kadın konukevine yapılan maddi destek kesilmiş olmasına rağmen vakıf kadın konukevi hizmetini 1999 yılına kadar sürdürmüştür (81). Kadın konukevi açmak üzere 1990 yılında kurulan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ise ilk kadın konukevini 1995 yılında İstanbul açmış olup kuruluş ekonomik sebeplerden dolayı 1998 yılında kapanmış, 2004 yılında kadın konukevini tekrardan hizmete açmıştır (65).

Ülkemizde 2002 yılına kadar olan süreçte kadın konukevi sayısı sekize ulaşmıştır. Bahsi geçen kuruluşlar 12 Temmuz 1998 tarihli ve 23400 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği ile 8 Mayıs 2001 tarihli ve 24396 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Özel Hukuk Tüzel Kişileri İle Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği kapsamında hizmetlerini yürütmüştür. 5393 sayılı

yerel yönetimler yasasında nüfusu 50.000'i geçen belediyelere kadın konukevi açma yükümlülüğü getirilmişken 2012'deki 6360 sayılı kanun değişikliğiyle nüfusu 100.000'den fazla olan belediyelere kadın konukevi açma zorunluluğu getirilmiştir (82).

Ülkemizde konukevlerinin sayılarının artırılması, konukevlerinin kurulması ve işletilmesinde belirli standart oluşturulmasını teminen çalışmalar sürdürülmüştür. 2011 tarihli "Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nin 23. maddesi kadın konukevlerine ilişkindir. Bu maddeye göre sözleşmeye taraf olan devletler "mağdurlara ve özellikle kadın ve çocuklara, kalacak güvenli yer sağlamak üzere uygun, yeterli sayıda kolayca erişilebilir sığınak oluşturmak ve mağdurların yardımına proaktif bir biçimde koşmak üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri" almakla yükümlüdür (28).

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi ve hizmet standardizasyonun sağlanması amacıyla yeni bir yönetmelik oluşturulması ihtiyacı doğmuştur. 2013 yılında "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" kabul edilmesi ile "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği" ile "Özel Hukuk Tüzel Kişileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği" yürürlükten kaldırılmış, (mülga) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına, belediyelere, il özel idarelerine ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konukevleri tek bir yönetmelikle düzenlenmiştir. Böylelikle konukevlerinin açılışı, işleyişi, hizmetin çeşit ve niteliği, denetimi, kurumlar arası işbirliği ile çalışanların görev ve sorumluluklarında uygulama birliğinin sağlanması amaçlanmıştır (64).

8 Haziran 2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB)'nin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kadın konukevleri Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün yetki ve sorumluluğuna bırakılmıştır (61).

2.6.4. Dünyada ve Türkiye'de Kadın Konukevlerinin Güncel Durumu

1993 yılında Viyana'da toplanan Dünya İnsan Hakları Konferansının ardından Avrupa'da kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadın örgütleri bir araya gelerek Avrupa Kadına Yönelik Şiddet Ağının (WAVE; Women Against Violence Europe) kurulmasının ilk adımını atmışlardır (83). WAVE, günümüzde Avrupa bölgesindeki 46 ülkede örgütlenmiştir ve Avrupa'da kadınlara sığınma ve danışmanlık, kadın yardım hattı gibi olanakları sağlayan 4.000'den fazla kurumun bilgisini veri tabanında bulundurmakta ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen DAPHNE projesini yürütmekte, kadın konukevlerinin kuruluşunda ve hizmet sunarken gözeteceği standartları geliştirmektedir (83). Kadın konukevleri günümüzde ülkelerin kadına yönelik şiddetin önlenmesinde önemli bir parçadır. Avrupa Konseyi üye ülkelerin kadın konukevleri ile ilgili standartlarını belirlemiştir. Bu standarda göre kadın konukevlerinin kapasitesinin her 7.500-10.000 nüfusa karşılık bir kalacak yer olması gerekmektedir. "Kalacak yer" bir yetişkinin ve ortalama sayıdaki çocuğun kalabileceği yer olarak tarif edilmektedir (84). Kadın konukevlerinde kadınlar için kalacak yer konusunda belirlenen bu kriterin iyi anlaşılması önemlidir.

WAVE verilerine göre Haziran 2011 itibarıyla Avrupa'daki 44 ülkede, kadın konukevlerinde her 10 bin kişiye 0,34 kalacak yer sağlanabilmiştir. Avrupa'da kadın konukevlerinin kapasitesinin toplam 80.144 kadına hizmet verecek düzeyde olması gerekmekteyken, sağlanan kapasite 27.036'da kalmıştır. WAVE istatistiklerine göre Haziran 2011 itibarıyla Avrupa bölgesinde 44 ülkeden Avrupa Konseyi tarafından tanımlanan kriterleri sağlayan 6 ülke (İngiltere, İspanya, Hollanda, Norveç, Malta ve Slovenya) bulunmaktadır (84, 85, 86).

Tablo 2.2. Avrupa'da kadın konukevi sayıları ve kapasitelerini verilerini gösteren tablo (2016).

Ülke Bilgisi	Toplam Nüfus	Kadın Konukevi Sayısı	Yatak Sayısı (Kapasite)
46 Avrupa Ülkesi	836,707,643	1,915	26,938
25 AB Üyesi Ülke	510,377,998	1,587	19,457
18 AB Üyesi Olmayan Ülke	326,329,645	328	6,397
Türkiye	78,741,053	137	3,444

Kaynak: Women Against Violence Europe (WAVE verileri/2016)

İstanbul Sözleşmesi'nde standart olarak her 10.000 kişiye konukevinde kalacak bir yatak olması gerektiği belirtilmiştir. WAVE'nin 2016 yılı raporlarında 46 Avrupa ülkesinden sadece 8'i bu standartları sağlamaktadır. Türkiye'de nüfusun kadın konukevlerinin kapasitesine oranının; Avrupa, AB ülkeleri ve AB'ye üye olmayan ülkelerin ortalama oranlarından iyi durumda olduğu görülmektedir. Bu oranlar;

- Avrupa'da 31.060 kişiye 1 yatak,
- AB'ye üye ülkelerde 26.231 kişiye 1 yatak,
- AB'ye üye olmayan ülkelerde 51.012 kişiye 1 yatak,
- Türkiye'de ise 22.863 kişiye 1 yatak şeklindedir.

WAVE'nin 2017 yılı raporuna göre Avrupa Birliğine üye ülkelerdeki kadın konukevlerinin kapasitesinde her geçen yıl artış olduğu gözlenmektedir. Ancak, Avrupa ülkelerinde çok sayıda kadın konukevi mevcut olmasına rağmen, çoğu ülkede durum İstanbul Sözleşmesi şartlarının çok altındadır (84, 85, 86).

Tablo 2.3. Kadın konukevi hizmeti sunan kurum bilgisini gösteren tablo.

Kurum/Kuruluş Adı	Sayı	Kapasite
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	110	2.697
İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü	1	12
Belediye	32	725
Sivil Toplum Kuruluşu	1	20
Toplam	144	3.454

AÇSHB'ye bağlı 110 kadın konukevi; İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 1 kadın konukevi; sivil toplum kuruluşlarına bağlı 1 ve yerel yönetimlere bağlı 32 olmak üzere ülke genelinde 144 konukevi toplam 3.454 kapasite ile hizmet vermektedir (6).

2.6.5. Kadın Konukevi Hizmetine İlişkin Bilgiler

Çalışmanın bu bölümünde, "kadın konukevlerinin çalışma esasları ve temel ilkeler, kadın konukevleri hizmet prensipleri, kuruluş amaçları, kadın konukevine başvuru süreçleri, kadın konukevinde sunulan hizmetler, kadın konukevinden ayrılan kadınlara verilen hizmetler"e ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Kadın Konukevlerinin Çalışma Esasları ve Temel İlkeler

"Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik"in 4. maddesinin birinci fıkrasına göre "Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, bölgenin ihtiyacına, sosyo-kültürel yapısına göre uygun görülecek il ve ilçelerde konukevi açabilmekte olup büyükşehir belediyeleri ile nüfusu yüz bini geçen belediyelerin ihtiyaca cevap verebilecek nitelik ve sayıda konukevi açması" gerekmektedir (64). Ayrıca sivil toplum kuruluşları ve il özel idareleri de konukevi açabilir.

Ülkemizde gerçek kişiler tarafından kadın konukevi açılamaz. Yönetmeliğin 4. maddesinin ikinci fıkrasına göre; "konukevi açılış izni verilmesi, denetimi, devri, açılış izinin iptali gibi hususların düzenlenmesi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı yetkisindedir." Yönetmeliğin 4. maddenin 3. fıkrasına göre "insan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygun, kişiye saygı ve yararlı olma ilkeleri temel alınarak; çalışmalarda kadın odaklı yaklaşım esastır. Konukevinde yapılacak işlemlerde kadının beyanı esas olup, delil göstermek zorunda bırakılamaz" hükmü bulunmaktadır (64).

Kadın Konukevleri Hizmet Prensipleri

Avrupa Kadına Yönelik Şiddet Ağı (WAVE; Women Against Violence Europe) kadın konukevlerinde etkili bir hizmet sunulabilmesi için ülke genelinde aşağıda yer alan prensiplerin olması gerektiğini savunmaktadır (83).

- Ülke genelinde, farklı dillerde 7/24 esaslı, ücretsiz danışmanlık hizmeti veren en az bir telefon yardım hattının olması,
- Kadın konukevlerinin ülke geneline kapsayacak, 7/24 saat esaslı, ücretsiz ve yeterli kapasitesi olacak şekilde açılması (her 10.000 nüfusa en az bir kalacak yer olacak şekilde),

- Kadın konukevlerinin kalite standartlarının oluşturulması, bu standartlara uygun güvenlik ve danışmanlık hizmeti sunması,
- Danışma merkezlerinin ülke genelinde ortak bir ağa bağlı olarak hizmet verecek şekilde bulunması,
- Özel ihtiyaç gereksinimi bulunan mağdurlara (göçmen, farklı etnik kadınlar ya da engeli bulunan kadınlar) yönelik hizmet sunacak ihtisaslaşmış hizmet birimlerinin açılması ve hizmetlerin sağlanması gibi özel gereksinimleri olanlara uygun hizmetlerin sağlanması,
- Kadın konukevinde hizmet almakta olan kadınların ve varsa beraberindeki çocuklara uygun ve yeterli hizmetin sunulması,
- Kadın konukevlerinde hizmetlerin eğitilmiş uzmanlar tarafından profesyonel olarak sunulması,
- Kadınların güçlendirilmesi ve kadınların kararlarına saygı duyulması,

Kadın Konukevlerinin Kuruluş Amaçları

Kadın konukevleri, şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan kadınların sadece barınma hizmeti aldığı kuruluşlar olmanın ötesinde, şiddetin yarattığı zorluklar ile mücadele edebilmek için pek çok yönden destek alabilecekleri kuruluşlardır. Kadın konukevlerinin temel amacı, şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan kadınların toplumun kaynak ve hizmetleri konusunda farkındalıklarını arttırmaktır (87).

Kadın Konukevine Başvuru Süreçleri

Gizlilik ve güvenlik gerekçesiyle kadınların konukevlerine doğrudan başvurmaları söz konusu değildir. Kadın konukevlerine başvuru "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliği"n 11. maddesi kapsamında sağlanmaktadır. "Konukevine kabulünü isteyen kadınlar il müdürlüğüne, ŞÖNİM'e, benzeri görevleri yapan kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili yönlendirici birimlerine veya kolluğa başvurabilirler. Şiddetten haberdar olan üçüncü kişilerin bildirimleri ihbar kabul edilir. Kadınların konukevine doğrudan başvuruları kabul edilemez. Konukevine kişisel olarak yapılan başvurular ŞÖNİM'e yönlendirilir. Konukevine kabulde kadınlardan herhangi bir belge istenmez" (64).

Yukarıda ifade edildiği gibi kadın konukevi hizmetinden faydalanmak isteyen kadınlar AÇSH İl Müdürlüğüne, ŞÖNİM'e, sosyal hizmet merkezlerine, adli makamlara, sağlık kurumlarına ve kolluğa başvurabilmektedir. Başvurular meslek elemanları tarafından güvenli bir ortamda ve özel görüşmeler gerçekleştirilerek değerlendirilmekte ve bu değerlendirmeler sonucunda şartları doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunanlar ve hayati tehlikesi olduğu tespit edilenler doğrudan konukevine yerleştirilmekte ve uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir.

Kadın Konukevinde Sunulan Hizmetler

Kadın konukevleri, kadınlara güvenli barınma imkânı sağlamak amacıyla kurulmasına karşın süreç içerisinde geliştirilen hizmetleriyle şiddet mağduru olan kadınlar için yalnızca güvenli bir liman değildir. Loseke (1992)'ye göre "kadın konukevlerinin iki temel amacı vardır. Bunlar, kadını şiddetten uzaklaştırarak güvenliğini sağlamak, sağlanan bu güvenlik ve fırsatla kadının yaşamında köklü değişim sağlamaktır" (81, 88). Kadın konukevlerinde kadınların ve beraberindeki çocukların şiddetsiz bir ortamda, yaşadıkları travma ile başa çıkabilmelerine, güçlenmelerine, yeniden sağlıklı ilişkiler sürdürebilmelerine destek olmak üzere mesleki çalışmalar yürütülmektedir. Günümüzde, kadın konukevleri şiddet mağduru kadınlara yönelik psikolojik, hukuki, tıbbi, çocuk bakımı, iş ve meslek edindirme gibi birçok konuda rehberlik hizmeti sağlamakta ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasında destek olmak gibi çeşitli hizmetler sunmaktadır (59, 81, 89).

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğin 19. maddesinde kadın konukevlerinde; "güvenlik, danışmanlık, hukuki destek, yönlendirme, psikolojik destek, tıbbi destek, geçici maddi yardım, iş bulma konusunda destek, kreş, mesleki eğitim kursu, grup çalışmaları, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler" gibi hizmetler sunulmaktadır (64). Söz konusu hizmetler, doğrudan ya da ŞÖNİM aracılığıyla ilgili kuruluşlara (Türkiye İş Kurumu İl Müdürlükleri, Baro Başkanlıkları, Milli Eğitim Müdürlükleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı vb.) yönlendirmek suretiyle sunulmaktadır.

Kadın Konukevinden Ayrılan Kadınlara Verilen Hizmetler

Kadın konukevinden ayrılan kadın ve varsa beraberindeki çocuklarına;

- Geçici maddi yardım ve kreş yardımı,
- Rehberlik ve danışmanlık hizmeti,
- Meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetler,
- Psikososyal ve ekonomik sorunlarının çözümünde yardım ve danışmanlık,
- Hukuki destek (adli yardım hizmetlerine ulaşılabilirliğini sağlamak),
- Güvenliğinin sağlanması (şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan kadının ve gerekiyorsa beraberindeki çocukların, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yerinin, iş yerinin değiştirilmesi, evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yerinin belirlenmesi ve tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulmasının sağlanması)

2.7. Umut

Çalışmanın bu bölümünde, "umudun tanımı, umutla ilgili kavramsal görüşler, umut modelleri, müdahale sürecinde umut, çaresizlik, umutla ilgili diğer kavramlar, özyeterlik, algılanan sosyal destek, umut ve şiddet ilişkisi"ne dair bilgilere yer verilmiştir.

2.7.1. Umudun Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Yaşamın her alanında bireyler, sorunlarını çözebilmek için geleceğe olumlu bakmalarına yardımcı olacak bir gücün varlığına ihtiyaç duymaktadır. Bu gücün farkında olan araştırmacılar umudu araştırmalarına sıkça konu edinmiştir. Umut ile ilgili yapılan ilk araştırmaların 13. yüzyıla kadar uzandığı görülmüş olup umudun günlük yaşam, felsefe, mitoloji, psikoloji ve tıp gibi alanların içinde de var olduğu ortaya konulmuştur (90). Bu konuya ilişkin Snyder umudu insanın doğumundan itibaren gelişim süreçleri ile birlikte ele almıştır. Snyder (1994) umut ile ilgili düşüncelerinin bebeklikten itibaren geliştiğini dile getirmiştir. Doğumdan sonra

bebekler dış dünyayı anlamak için duyu organlarını kullanırlar. Örneğin, bebekler gördüğü yüzler içinden annesinin yüzünü ayırt edip farklı tepki verirler (91, 92). Bu ilk deneyimle beraber bebekler durumların birbiriyle ilişkili olduğunu anlarlar. Böylece yaşadıkları bir şeyin diğer bir şeye neden olduğunu ve birtakım olayların öngörülebileceğini anlamaya başlarlar. Bebekler iki yaşına girmeleriyle beraber bazı şeyleri kendi istekleriyle yapabildiklerini ve çevreleri üzerinde bir güce sahip olduklarını sezmeye başlarlar. Çocuklar çevrelerindeki cisimlerin ismini söyleyerek veya işaret ile göstererek isteklerini elde edebildiklerini görürler. Hedefe ulaşabileceklerini anlamalarıyla birlikte bebeklik döneminden itibaren başlayan bu döngü, hayat boyu gelişerek devam etmektedir (92).

Çocukların ilkokul dönemi olan 7-12 yaşları beceri kazanma uğraşıyla geçer. Çocukların okula başlamalarıyla beraber anlamsız olan harflere, çocuklar anlam yüklemeye başlar. Umut teorisine göre, bu senelerde çocuklar amaçlarıyla ilgili etkinliklere ilişkin öyküler anlatmaya başlarlar. Yine bu senelerde çocukların bellek kapasitelerinin artmasının yanında, bilgi işlem süreçleri de hız kazanmaktadır. Ergenlik döneminin başlangıcıyla karşı cinse olan yönelim artar, ilişki modelleri farklılaşır ve cinsellik önem kazanır (92, 93).

Snyder umut teorisi üzerine çalışırken Bandura'nın sosyal öğrenme kuramına sıkça atıfta bulunmuştur. Çocuklarda umut düşüncesinin gelişiminde sosyal öğrenme kuramının model alma kavramı önemli bir yere sahiptir. Çocukların rol modeli olarak aile ve öğretmenleriyle olan etkileşimleri umut düşüncelerini geliştirilebilir veya artırabilir. Bu rol modeller sayesinde, çocuklar hedeflerine ulaşmak için alternatif yolları araştırmayı, bu hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için motivasyonlarını sürdürebilmeyi ve umut seviyelerini nasıl artıracaklarını öğrenebilirler (92, 93). Kliewer ve Lewis (1995) tarafından yapılan çalışma sırasında orak hücre hastalığına yakalanmış olan çocukların anne-babalarının kullandıkları başa çıkma söylemlerinin, çocukların umut seviyeleriyle ilgili olduğunu bulgulamışlardır (92, 94). Görüldüğü gibi ailelerin güçlüklerle başa çıkarken rol model olarak çocuklarının umut seviyelerine pozitif etkisi bulunmaktadır. Bununla beraber çocuklar karşılaştıkları problemleri çözdükçe ve istedikleri hedeflere kavuşabileceklerine inandıkça umut seviyeleri yükselmektedir (92).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde umut kavramı "ummaktan doğan duygu, ümit ya da olması beklenilen veya olacağı düşünülen şey" olarak ifade edilmektedir (17). Umut kavramının İngilizce karşılığına bakmak gerekirse "hope" kelimesi arzu etmek, beklemek anlamında karşımıza çıkmaktadır. Kökeni bilinmese de dans etmek, hoplamak, afyon, şarap gibi anlamlarla ilişkisi bulunmakta ve buradan hareketle umudun uyuşturucu ile bağdaştırıldığı görülmektedir (95).

Umutlu (hopeful) kavramı 1720'den sonra kullanılmaya başlanmıştır (95). Umut, kişilerin amaçlarına ulaşmak için motive eden, karamsarlık ve çaresizlik benzeri negatif duygularını önleyerek hayat enerjilerine katkı sağlamaktadır (96). Synder'a göre umut; "bireyin kendilerini, arzulanan amaçlara giden yolları üretme, bu yolları harekete geçirme ve sürekli kullanma yeteneğine sahip olarak gördükleri, hedefe yönelik bir düşünce türüdür" (95, 97).

Herth'e (1989) göre umut kişilerin güvenine ya da inancına tesir eden en önemli unsurlardan biridir (98). Yiğitalp (2012) umudu "geleceğe adapte olmak için kişiye güç katan, gelecekle ve yaşadığı zamanla ilgilenmeyi ve anlam yüklemeyi sağlayan, olumlu bakış açısını ve iyi olmayı destekleyen, başkalarıyla ilişkisini devam ettirmeye yardım eden etkin bir güç olarak" ifade etmiştir (98, 99). Marcel'e göre umutsuzluğun üstesinden gelecek şekilde davranmak olarak tarif edilen umut; hayatta sıkıntı, başarısızlık, belirsizlik, sağlık sorunu, ayrılık vb. istenmeyen durumlarla karşılaşıldığında ortaya çıkmaktadır (95, 100).

Umudun Özellikleri

Umut yapı olarak sabit değil hareketli bir kavramdır, olaylara ve zamana göre farklılık gösterebilir. Nowonty (1986) yaşam boyunca umudun sürekli değişim gösterdiği görüşünü savunmuştur (98, 101). Umut yaşaması için bireye güç vermektedir. Umudun sağladığı bu güç sayesinde istek ve güdü birbirine uyum sağlamakta ve kişiyi geleceği için çaba göstermeye yöneltmektedir. Keder ve üzüntü gibi negatif duyguların üstesinden gelmede destekleyici bir güç niteliği olan umut, bireyler için çözüm yolu oluşturur ve bireyi yardım ile hayatında değişiklikler yapabileceğine inandırır (98, 102). Umudun boyutlarına baktığımızda çok yönlü bir kavram olduğunu görmekteyiz. Yaşamın her alanında olaylar karşısında olumlu bir bakış sunan umut, bireylerin hayatlarını devam ettirebilmeleri için vazgeçilmez bir unsurdur. Ekland'a, (1991) göre ise umudun altı boyutu vardır (99). Bunlar:

1. **Duygulanım boyutu**: Güven hissi veya sonuca ilişkin şüphe.

2. **Bilişsel boyut**: Umut etme, hayal kurma, şaşkınlık, kavrama, düşünme, tezekkür ve yargılama.

3. **Davranışsal boyut**: Kişinin uyum becerisi.

4. **Birleştirici boyut:** Mantıksal bağlantı kurma duygusu.

5. **Zaman boyutu:** Geçmiş, şimdi ve gelecek ilişkisi

6. **Genel durum:** Kişinin çevresinde gerçekleşen yaşam olayları (98, 99).

Duygulanım boyutu, sonuçlara ilişkin güven ya da belirsizlik hissiyatı ifade etmektedir. Umudun bilişsel aşaması umut etme, hayal etme, düşünme, şaşırma, kavrama ve muhakeme gibi hususları kapsamaktadır. Davranışsal boyut, kişinin uyum yeteneği ve amaçlanan objeye dönük kişinin hareketleri ile bağlantılıdır. Yakınlık boyutu kişinin başkalarıyla bağlantılı olma hissiyatını kapsamaktadır. Zaman boyutu ise geçmiş, şu an ve gelecek bağlantısını ifade etmektedir (92).

2.7.2. Umutla İlgili Kavramsal Görüşler

Umut kavramını duygu ya da biliş olarak temel alan çeşitli görüşler belirtilmiş olup umudu bilişsel olarak ele alan görüşler duygu olarak ifade eden görüşlerden daha fazladır, bilhassa umudu temelde duygu olarak ifade eden görüşlerin açıklamalarına bir anlamda bilişsel süreçleri de ekledikleri söylenebilir (95, 99, 103).

Umudu Biliş Olarak Ele Alan Görüşler

Umuda yönelik ilk kuram Stotland (1969) tarafından geliştirilmiştir. Stotland'ın geliştirdiği umut teorisi bilişsel öğeleri temel almaktadır. Stotland'a göre teorisinin temel felsefesi "bir amaca varmak için sıfırdan fazla beklentiye sahip olma" olarak belirtilmiştir (92, 104). Stotland tarafından umut seviyesinin yüksekliği, kişinin amaçlara ulaşma ihtimalinin fazla olduğuna inanmasının sonucudur. Stotland ayrıca harekete geçebilmek için biraz da olsa hedefe yönelik düşüncelere sahip olmanın gerekli ve önemli olduğunu belirtmiştir (92, 105).

Snyder ve Lopez (2007) umudun bilişsel özelliklerini vurgulayan araştırmacılar arasında yer almaktadır. Bu araştırmacılara göre umut, hayatın daha güzel olması, motivasyonun devam etmesi ve bir işi yapmaya ilişkin inançlar ve anlamlı eylemlere katkı sağlayan düşüncelerdir (95, 99).

Stotland'ın kuramı Snyder'in umut kuramında olduğu gibi hedefle ilgili kişinin bilişsel değerlendirmelerine önem vermektedir (92). Diğer bir ifade ile Stotland bir kişiye hedefe varma sürecinde beklenti ve istekleri sormak yerine, geçmişteki benzer olaylarda nasıl hareket ettiğini belirlemenin önemli olduğunu ifade etmiştir (95, 99).

Staats ve Stassen (1985) umudu; pozitif gelecek beklentilerinin negatif gelecek beklentilerine hâkim olması olarak tanımlamıştır (95, 106). Umut, istek ve beklentilerden meydana gelmekte olup bu pozitif istek ve beklentiler vasıtasıyla hem enerji veren hem de yönlendirme yapan bir fonksiyona sahiptir. Umut duygu ile bilişin etkileşimini içine almakla birlikte umutta bilişsel taraf ağır basmaktadır. Umut beklentilerin bilişsel tarafı ve duygusal biliştir, umut bireylerin davranışlarını etkileyen gelecek düşünceleridir. Staats umudu istenilen şeylerin gerçekleşme ihtimalinin gücü ile ulaşılmış hedeflerin bağlantısının etkileşimi olarak belirtmiştir (95, 107). Bu açıdan incelendiğinde umuda ilişkin detaylar, daha çok bir amaca ulaşma ile ilgilidir (99).

Umudu bilişsel olarak kavramsallaştıran Stotland, Snyder, Lopez, Staats ve Stassen'e ilave olarak Farran ve Popovich (1990) umudu dört süreç olarak tanımlamıştır (92. 108). Bunlar;

- Deneyimsel süreç: Kayıp ve düş kırıklığı acısının farkına varma, umut ve umutsuzluk arasında var olan ilişkiyi anlama süreci, umut arama,
- İlişkisel süreç: Diğerleri ile arasındaki ilişkiyi geliştirme aşaması,
- Spiritüel süreç: Kendisinden büyük bir güçle bağ kurarak bu güce inanç besleyerek hayatında anlam ve hedef arama süreci,
- Mantıksal düşünce süreci: Hedef geliştirme ve bilişsel yeniden planlama stratejileri olarak ifade edilmiştir (92, 109).

Son olarak Erikson, umudun sağlıklı bilişsel gelişimin bir öğesi olduğunu ileri sürmüş, umudu; var olmanın başlangıcından beri olan, tahrip eden dürtülere ve şiddete karşın, yoğun isteklerin elde edilebilirliğindeki kalıcı inanç olarak ifade etmiştir. Umut, kişilerin amaçlarına yönelik hareketlerini devam ettirmelerini sağlayan bir düşüncedir. Erikson umudu, gelişimsel süreçle ilişkilendirerek insanın doğumla beraber umut etme sürecinin başladığını ileri sürmüş, umut sebebiyle içsel olarak meydana gelen çatışmalardan bahsetmiştir (95, 103).

Umudu Duygu Olarak Ele Alan Görüşler

Umudu duygu temelinde ele alan araştırmacıların başında kişilerin umudu nasıl tanımladıkları konusunu araştıran Averill ve arkadaşları akla gelmektedir. Averill, Catlin ve Chon umudu bilişle yönlendirilen ve çevresel koşullardan etkilenen bir hissiyat olarak betimlemiştir. Yukarıda bahsi geçen araştırmacılar umudu, hedefler (a) makul bir şekilde ulaşılabilir olduğunda, (b) kontrol altında olduğunda, (c) birey tarafından önemli olarak görüldüğünde (d) sosyal ve ahlaki seviyede kabul edilebilir olduğunda, en uygun olarak görmektedirler. Ekolojik geçerliliğe dayanan ve topluma ilişkin normları ön plana koyan bu yaklaşımda umudun yalnızca sosyal ve kültürel ilişki içinde anlaşılabileceğine inanç duyulmakta, umut duygusu hedef önem arz ederken anlamlı olarak düşünülmekte, hedef yok olduğunda ise umudun anlamını kaybettiği ileri sürülmektedir (95, 103).

Mowrer umudu, duyguya ilişkin ikincil pekiştireç olarak belirtmiş ve umut sözcüğünü davranışsal bir bakışla ele almıştır. Hayvanlar üzerinde yaptığı ve uyaran-tepki arasındaki ilişkiyi araştırdığı bir çalışmada, olması istenen bir durumla ilişkili uyaran oluştuğunda, umut duygusunun deneklerde ortaya çıktığını saptamıştır. Deneklerde istenen duruma yönelik olarak faaliyetin arttığını ve arzuladıkları durumun meydana gelmesini beklediklerini gözlemlemiş, umudun, uyarana yarar sağlayarak istenen davranışı sürdürdüğünü ve denekleri hedeflerine doğru yönelttiğini belirlemiştir (95, 103).

Myskens tarafından umut, zevk ve acıyla ilişkili olduğu için çoğunlukla duygu olarak sınıflandırılmıştır. Umudun gerçekleşmesi memnun olmayı sağlar, sevgi hissi ve umut insanların genel istekleridir (95, 110). Romero umudu amaca ulaşma beklentisinin duygusal unsuru olarak görürken, Miller umudu duygu, beklenen şey, yanılsama, istek şeklinde ele alarak, umudun hayatın içgüdüsel bir parçası olduğunu, bireyleri kırılmaktan koruyarak içlerindeki potansiyellerini ortaya çıkarmalarını kolaylaştırdığını belirtmiştir (95, 111). Umuda yönelik en geniş çalışmaları olan Jerome Frank umudun kişilere iyi olma hissi verdiğini ve kişiyi eyleme geçmek için güdülediğini ifade etmiştir. Frank umudu tanımlarken duygu ve düşüncenin anlamlı sentezi olarak görmüştür (95, 112). Umudu bilişsel veya duygusal yönden ele alan bütün görüşlerde ortak varılan nokta umudun geleceğe ilişkin olduğu, bireyi güçlendirdiği ve hedefe doğru eyleme geçirdiğidir (95, 99).

2.7.3. Umut Modelleri

Umut, bütün insanlığı ilgilendiren bir kavram olması, kapsamının genişliği ve içeriğinin çeşitliliği gibi sebeplerle farklı bakış açılarıyla ele alınan modeller vasıtasıyla incelenmiştir. Bu modellerden ikisi aşağıda belirtilmiştir.

Lazarus Tarafından Tanımlanan Umut

Umudu bütün insanları ilgilendiren bir kavram olarak gören Lazarus (1999), bu konu ile ilgili çok az sayıda çalışma yapıldığını belirtmektedir. Lazarus tarafından umut kavramı tek boyutlu ve duygusal içeriğe sahip olarak değerlendirilmiştir. Umudu "gerçekleşme ihtimali olan ve özlemi duyulan olumlu bir şeye inanç duymak" olarak tanımlamayan Lazarus, umut sahibi olmak için istemek veya motivasyona sahip olmak gerektiğini fakat umutlu olmanın bunlardan daha fazlası olduğunu söylemiştir. Bu nedenle istendik bir sonuç ihtimaline inanç duymak umuda bilişsel bir hava katmakta ve umut etmeyi, istek ve içsel motivasyondan ayırmaktadır. Umudun ortaya çıkması için öncelikli koşulun kişilerin günlük yaşamdaki konumlarını yetersiz görmeleri olduğunu söyleyen Lazarus, bu belirtilen yetersizliğin herhangi bir noksanlığı içerebildiği gibi kişiler için zararlı veya tehdit edici bir durumdan da kaynaklanabileceğini belirtmektedir (113).

İnsanlar genel olarak gelecekle ilgilenmekte ve geleceklerinde şu anki durumlarından daha iyi yönde değişiklik meydana geleceğini umut etmektedir. Ancak istedikleri ya da ihtiyaç duydukları şeyin engellenmesi durumunda umutsuzluk meydana gelebilmektedir. Böyle bir durumda bile kişiler umut etmeye gereksinim duymaktadır. Bu nedenle umut insan hayatının en önemli psikolojik dayanağı olmakta ve kişilere cesaret vermektedir. Örnek vermek gerekirse yakını ciddi bir hastalığa yakalanmış olan bir kişi hastalığa yanlış teşhis konulmuş olmasını; ya da çok önemli bir sınava hazırlanan öğrenci sınav sonucunun arzuladığı şekilde sonuçlanmasını umut etmektedir. Bu iki durumda da kişiler çok ciddi bir problemle karşı karşıya kaldıklarını bilmekle birlikte istedikleri bir sonucu umut etmektedir (113, 114).

Umut düzeyinin başa çıkma stratejilerinde bilişsel oluşumun görevini üstlenerek önemli bir yer edinmekte olduğunu belirten Lazarus aynı zamanda, kişilerin umut seviyelerinin artmasının kaygıyı azaltacağını veya ortadan yok edeceğini belirtmektedir (113, 115, 116). Lazarus umut hakkında yeni bir bakış meydana

getirmiştir. Bununla birlikte farklı bakış açılarıyla, umut etmeyi amaç odağında bir motivasyon değişeni ve iki boyutlu bir sistem olarak tanımlayan araştırmacılar da vardır (113).

Charles Richard Snyder'ın Umut Modeli

Umut ile ilgili daha önceki kavramsallaştırmalarda bireylerin amaç yönelimli olduğunu ve bu amaç yöneliminin uyuma ve umuda yardımcı olduğu görüşü hakim olmasına rağmen bu kavramsallaştırmalarda genel olarak amaçların nasıl izleneceği konusuna ve detaylara girilmemiştir (117). Snyder'in duygusal ve bilişsel unsurları içine alan umut modeli daha önceki araştırmacıların umut tanımı hakkındaki fikirlerini birleştirmiş ve son dönemlerde en çok kabul gören ve yararlanılan umut modeli olmasını sağlamıştır (99).

Snyder umudu; kişilerin kendilerini, istenilen hedeflere giden yolları bulma, bu yolları eyleme dönüştürme ve sürekli kullanma becerisine sahip olarak gördükleri, amaca odaklı bir düşünme biçimi olarak ifade etmiştir (95). Bu sebeple umudun, hedefe varmak için üretilen çeşitli düşünme yollarıyla ilgili olduğunu ve kişisel kapasitenin algılanma biçimini yansıttığını belirtmiştir (118). Kişi amaç yönelimli olup amaçları hakkında düşünerek alternatif yollar düşüncesini ve eyleyici düşünceyi kullanarak bilişsel bir analiz ortaya çıkarır (95, 104). Snyder umudu üç boyutla ifade etmiştir (95, 98, 119).

1- Amaçlar (Goals)

2- Alternatif yollar düşüncesi (Pathways thinking)

3- Eyleyici düşünce (Agency thinking)

Amaçlar bu teorinin bilişsel yönüne vurgu yapmaktır. Alternatif yollar düşüncesi ise amaçları gerçekleştirmek için başarılı yollar bulma hissidir ve belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla yapılan planları kapsamaktadır. Üçüncü ve son bileşeni olarak eyleyici düşünce, tüm bunların gerçekleşmesi için gereksinim duyulan enerjinin kaynağı olması sebebiyle önemli bir yere sahiptir. Zihinsel birçok eylemi içine alan hedefler amaçlanan eylemlerin bir yansımasıdır (98, 119).

Farklı bir deyişle, birey kasıtlı bir davranış serisi başlattığında, belli bir sonuca varmayı umut etmektedir. Bu hedeflere ulaşmak ayları veya yılları bulabileceği gibi birkaç dakika da sürebilir. Çalışmalar, düşük umut seviyesine sahip bireylerin bazen gerçeğe uygun olmayan büyük hedefler seçtiklerini bazen de oldukça kolay hedefler seçtiklerini ortaya koymaktadır (90, 98).

Amaçlar

Amaçlar zihin dünyamızda arzuladığımız ve hayal ettiğimiz cisimleri deneyimleri ve sonuçları içine almaktadır. Amaçlar istenen bitiş noktalarını kapsamasından dolayı tüm planlı davranışların içeriğinde bulunmaktadır. Umut teorisinde davranışlara motive veren değerler olması sebebiyle amaçların, erişilebilir ve gerçekleşme olasılığının belirsiz olması gerekmektedir. Eğer hedefe hiçbir şekilde ulaşılmazsa bireyi hedeften uzaklaştırarak cesaretinin kırılmasına yol açacaktır. Diğer yandan eğer başarının mutlak olduğu algılanırsa kişinin motivasyonunda düşüş olacaktır. Bu sebeple umut kuramında amaçlar önemli bir yere sahiptir (92, 120).

Umut teorisine göre belli bir hedefe doğru amaçlanan hareket, alternatif yollar düşüncesi ve amaca dönük eyleyici düşünceler gerektirir. Alternatif yollar ve hedefe yönelik eyleyici düşünceleri birbiri içinde ve tekrarlanır olmasından dolayı bir bileşenin artış göstermesi diğer bileşenin de artmasına sebep olacaktır. Örneğin, amaca yönelik eyleyici düşüncelerin artış göstermesi alternatif yolların hangi şekilde üretilebileceği düşüncesini kolaylaştıracaktır. Bunun aksine amaç için uygulanabilir yollar düşüncesinin artış göstermesi aynı zamanda amaca doğru eyleyici düşüncelerin artışına sebep olacaktır (92, 121).

Alternatif Yollar Düşüncesi

Yüksek eyleyici düşünceler erişilebilir yol veya plan şeklinde somutlaştırılmadıkça yarar sağlamamaktadır. Bu sebeple, kişilerin hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için planlar yapmalarına destek olunması önemli bir girişim özelliği taşımaktadır. Umut kuramında planlar, alt hedeflerden oluşmaktadır. Bu sebeple, planları geliştirme aşaması, büyük hedeflerin onlardan daha küçük hedeflere bölünmesiyle ilerleme sağlamaktadır. Umut seviyesi düşük bireyler genel olarak alt hedefler geliştirirken oldukça fazla zorlanmaktadırlar. Karşılaşılan en yaygın problem,

düşük umut seviyesine sahip bireylerin genelde bütün alt hedefleri reddetmesi ve bu hedefleri yerine getiremediklerini ileri sürmelerinden kaynaklanmaktadır (90).

Kişisel yeteneklerini gerçeğe uygun bir biçimde değerlendirmelerine destek olunduğu zaman bu sorunun aşılacağı düşünülmektedir. Şayet eksik olan önemli bir beceriyse, bu becerinin kazanılabileceği alt hedefler oluşturulması fayda sağlayabilir. Böylece kişiler büyük hedeflerini gerçekleştirebilmek amacıyla ilk alt görevi yaptıktan sonra, bir diğer hedefe geçmek için ihtiyaç duyulan güven ve motivasyonu kendi içlerinde bulabilirler. Alternatif yol bulma sürecinde, tek bir gerçeğe uygun plan oluşturduktan sonra yola devam etmek önemli bir durumdur. Diğer bir ifade ile istenen hedefe tek bir rota belirlenirse ve belirlenen bu rota bireyi amacına ulaştırmazsa birey olumsuz duygularla karşılaşılabilmekte ve üstelik vazgeçmek bile ihtimal dâhilinde olabilmektedir. Bu sebeple hedeflerin gerçeklik olgusunu sorgulamasının bireylere öğretilmesi gerekmektedir. Bunun yanında ulaşılması mümkün olmayan hedeflerin plan dışına atılması ve yeni stratejilerin oluşturulması için birey cesaretlendirilmelidir (90, 122, 123). Bu sebeple işlevsel bir kuram olduğu söylenebilir (90).

Eyleyici Düşünce

Eyleyici düşünce, kişinin istenen hedeflere ulaşmada gerekli olan adımları atma gücü ve kararlı duruşudur. Bu açıdan bakılırsa eyleyici düşünce kişiyi motive etmesi sebebiyle kuramın güdüsel bölümünü oluşturmaktadır. Alternatif yollar düşüncesi de kişinin gerçekleştirmek istediği hedeflere ulaşabilmesi için ihtiyaç duyulan düşünce ve davranış yollarına vurgu yapmasıdır (123, 124). Bireyin kendi kendine var olan duruma karşı bir adım atabilmesi için çözüm yollarını harekete geçirmesidir. Snyder (2002) tarafından eyleyici düşünce ve alternatif yollar düşüncesi birbirine katkıda bulunan bir sistem içinde yol almak olarak belirtilmiştir. Synder'e göre umudun ortaya çıkması için bu bahsedilen iki bileşenin de olması gerekmektedir. Sadece birinin varlığı, umudun oluşması için yeterli olmamaktadır (124).

Kişileri hedeflerine giden yolda ilerlemeleri için kendilerini güdüleyecek bir motivasyonel (eyleyici) yapının bulunması gerekmektedir. Eyleyici düşünce (agency thinking) kişinin hedefi için kurguladığı stratejiler ışığında harekete başlaması ve bu hareketi devam ettirebileceğine dair inancını yansıtmaktadır. Eyleyici düşünce kavramı "bunu başarabilirim" ve "durmayacağım" benzeri konuşmalar ile

örneklendirilebilir (92, 125). Eyleyici düşünce bireyin izlediği stratejiyi oluşturmasına izin verilmediği zaman, alternatif yollar bulmak için bireyin motivasyonunun artırılması konusunda oldukça önemlidir (126). Bu açıdan umut başarılı şekilde oluşturulan bir eyleyici düşünce ve alternatif yollar düşüncesinin etkileşiminden oluşan bilişsel bir süreç olarak ifade edilmektedir (92, 117).

Snyder ve diğerleri (1991) tarafından bu iki bileşen karşılıklı olarak, çoğalan ve olumlu ilişki içerisinde olan ancak birbirlerinin eş anlamlısı olmayan bileşenler olarak ifade edilmiştir. Bir hedefe doğru eyleyici düşünceye sahip olan kişinin bu hedefe götüren alternatif yolların farkına varması beklenilebilir. Bu açıdan bireyin istek ve motivasyonu olabilir fakat amacına ulaşabileceği yöntemi net olarak algılamayabilir. Buna rağmen bireyler amaçlarına ulaşabilmek için alternatif yolların farkına varabilirler fakat yeterli seviyede eyleyici düşüncesi (motivasyonu) olmayabilir. Bu açıdan bireyin hayatı boyunca istediği hedeflere doğru ve emin adımlarla gidebilmesi için eyleyici düşüncenin, alternatif yollar düşüncesiyle birlikte etkili şekilde çalışması gerekmektedir (117).

Umut kuramına göre eyleyici düşünce ve alternatif yol düşüncesi çocukluk döneminde öğrenilmeye başlamaktadır. Bireyler çocukken gözlemledikleri nedensel ilişkiler aracılığıyla yeni durumların hangi şekilde sonuçlanacağı ya da arzulanan bir neticeye nasıl ulaşılabileceğine dair yöntem geliştirmeyi bu dönemde öğrenmektedirler (127, 128).

Snyder (2002)'a göre kişiler umutlu düşünmeyi çevresindekilerden öğrenmekte olup fiziksel yönden ihmal edilmiş çocukların kendilerine umutlu olmayı öğretecek bir kişiye sahip olamadıklarını belirtmiştir. Bunun yanında istismara maruz kalma hali, anne-babanın kaybı ya da sınırları olmayan bir çevrede yetiştirilmenin de umutlu bir şekilde düşünmeye engel olabildiği belirtilmektedir (128).

Özetle, Snyder'in tanımlamış olduğu umudun üç bileşeni arasındaki ilişkiyi temel alan umutlu kişi, kendisine amaçlar oluşturur, bu amaçlar için gerçeğe uygun planlar yapar ve hedeflerine varmak için yeteneklerine güvenir (95, 129). Umut seviyesi yüksek kişiler kendilerini daha iyi tanır, motivasyon kaynaklarını aktif bir şekilde kullanır böylece hedefe ulaşma sürecinde eyleyiciliklerini sürdürürler (95, 130).

Bireylerin genel ve alana özgü umut düzeyi yüksek olsa da belli bir amaca dönük olarak bireyler düşük bir umut seviyesinde olabilmektedir. Bu durum belli bir amaca/duruma özgü umut olarak ifade edilmektedir. Snyder ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Durumluk Umut Ölçeği" amaçları tanımlamadan, bireyin anlık umutlu düşüncesini değerlendirmektedir Umudun belli bir amaca yönelik olarak incelenmesi, hayatın diğer tüm alanlarındaki başarı tatmin edici olsa da, amaç takibiyle ilgili algılanan eksikliklerin anlaşılmasına yardımcı olması bakımından önemlidir (131).

2.7.4. Müdahale Sürecinde Umut

Şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan kadınlara yürütülen sosyal hizmet müdahalesinin temel amacı kadının kendi gücünün farkına vararak ve kendisine inanarak şiddete karşı mücadele etmesini sağlamaktır. Bu müdahale süresince kadının ve varsa beraberindeki çocuğunun psiko-sosyal iyilikleri için destekleyici hizmetler sunulmalı, sosyal hizmet çalışanlarının yaptığı güçlendirme çalışmaları boyunca kadının geleceğine dair karar alması ve planlama yapması noktasından rehberlik ve danışmanlık yapılmalıdır.

Sosyal hizmet alanında umut kavramı bireysel müdahale aşamasında kullanılabilmektedir. Umut düzeyi yüksek bireyler değişime açık, uyumlu ve stres yaratan durum ya da olayla başa çıkma sürecinde alternatif yollar bulmaya çalışmaktadır Umut teorisine göre bireyler arzuladıkları nihai hedefe ulaşmak için davranış biçimlerini değiştirebilmektedir. Bu geçmiş, şu an ve gelecek bağlantısını kurmak gibi bir durumdur. Pathways olarak adlandırılan bu düşünce biçimi, bireyin şimdiki zamanı geleceği bağlamasına yardım edecek alternatif yollar bulma konusundaki yeterlilik algısı gibi de ifade edilebilir. Amaca hizmet edecek en az bir mantıklı yola sahip olmak gerekirken, karşılaşılabilecek zorluklar göz önüne alındığında alternatif yolların değerlendirilmesi de önemli hale gelmektedir (132).

Bu bağlamda kadına yönelik şiddetle mücadelede şiddet mağduru olan ya da olma ihtimali bulunan kadınlara sunulan müdahale hizmetlerinden en önemlisi kadın konukevlerinde sunulan hizmetlerdir.

2.7.5. Çaresizlik

Kadın konukevlerinde hizmet alan kadınlar hem şiddetin kendilerinde yarattığı fiziksel ve psikolojik sıkıntıların stresiyle baş etmekte hem de yeni yaşam kurmanın zorlukları ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Şiddet mağduru kadınlar yalnız ve aile/arkadaş desteğinin olmadığını düşünmekle birlikte çaresizlik ve umutsuzluk duygularını de yoğun olarak yaşamaktadırlar (13).

Çaresizlik; bireyin karşılaştığı stres verici olay ya da durumla baş edebilmek için bir mucize beklemesi, bireysel olarak baş edemeyeceği inancı ve duyguları içinde olmasını tanımlamaktadır (133). Umut bireylerin pozitif hedeflerine nasıl ulaşacaklarına ilişkin bilişsel süreci içerir, çaresizlik ise bireylerin farklı nedenler bularak kendilerini negatif sonuçlardan nasıl uzak tuttuklarına ilişkin yöntemleri kapsar (95, 102).

Umutsuzluk olumsuz şeylerin olacağına ve bireyin bunu değiştirmek için bir şey yapamayacağına inanması olarak tanımlanmaktadır (131). Bireyin olayları değişmez ve genel neticelere bağlaması, olumsuz durumların sebeplerini kendisine bağlaması ve olumsuz olayların ardından olumsuz sonucu getireceğine dair olumsuz çıkarımları, kişilerde umutsuzluğun gelişimine sebep olmaktadır. Umutsuzluk geliştiği zaman, umutsuzluğa bağlı depresyonun ortaya çıkması ise kaçınılmaz olmaktadır (131, 134).

Marcel, umudu anlamaya ve anlatmaya çalışırken umutsuzluk kavramı ile birlikte ele almış, yaşanan olayların bir yerde kesin olarak umutsuzluğa sebep olduğunu ancak umudun, umutsuzluğa karşı etkisi yüksek bir mücadeleyle kazanılan başarı olduğunu ifade etmiştir (135). Folkman (2010) umutla baş etme arasında aktif ve karşılıklı bir iletişimin olduğunu, bu iki kavramın birbirine destek verdiğini bu sebeple kişilerin yoğun stresle baş etme kapasitelerini devam ettirebilmeleri için en azından bir seviyeye kadar istenen sonuçlarla ilgili umuda sahip olmaları gerektiğini belirtmiştir (136).

2.7.7. Umutla İlgili Kavramlar

Umudun bazen iyimserlik, özsaygı, iyilik hali, yaşam doyumu ve problem çözme gibi kavramlarla benzer anlamlara sahip olduğu düşünülmektedir. Bütün bu kavramlar pozitif psikoloji içinde yer alan önemli kavramlar olmakla beraber anlamları ve işlevleri açısından birbirinden farklıdır (95).

İyimserlik

Scheier ve Carver, iyimserliği "iyi sonuçların ortaya çıkacağına ilişkin genel bir inanç" olarak tanımlamaktadırlar. İyimserler, işlerinin yolunda olacağına ve olumlu şeylerle karşılaşacaklarına inanırlar. Scheier ve Carver, bunun yanı sıra iyimserliğin duruma özgü olmadığını ve statik bir özellik olduğunu ifade etmişlerdir. İyimserlik durağan özelliğe sahip olması açısından umutla benzer özellik taşımaktadır (131, 132, 137).

Umut ve iyimserlik arasında bir bağlantı olduğu varsayımı çok sayıda araştırmada da belirtilmektedir (132, 138). Daha çok duygu ve düşünceyi merkeze alan araştırmalar, iyimser bireylerin olumlu durumları içsel, istikrarlı, genel sebeplere bağladığını, olumsuz durumları ise dışsal, istikrarsız, özel sebeplere bağlama eğiliminde olduğunu belirtmiştir. Günümüzde yapılan araştırmalar da bu görüşü desteklemiştir (132, 139). Umutla ilişkili olduğu varsayılan iyimserlik kavramının depresyonla negatif bağıntısı mevcuttur. Umutlu ve iyimser kişiler daha mutlu ve sağlıklıdırlar. Stresli yaşam olaylarını aşmak için etkili stratejiler bulup uygulama konusunda daha iyi olmalarından dolayı stresi hayatlarından atabilmektedirler (140).

Özsaygı

Coopersmith öz saygıyı; bireyin değerliliğine ait bireysel yargısı, Hewitt ise insanların hayatları boyunca genel anlamda etkili olmaları konusundaki incelemelerinin sonucu olan duygular biçiminde tanımlamış, özsaygı modellerinin açık bir şekilde dile getirilmese de üstü kapalı bir biçimde amaca ilişkin düşünme üzerine kurulduklarını ifade etmiştir. Özsaygı değer verilen fiillerin sonucu olarak düşünülürken, umutta hedefe yönelik düşünme aşamasında alternatif yolların ve eyleyici düşüncelerin gerekli olduğuna ve önemine vurgu yapılır, pozitif duygu ve saygının amaca ilişkin düşünme aşamasında gerçekleştiği kabul edilir (95, 118).

İyilik Hali ve Yaşam Doyumu

Psikolojik olarak iyilik hali; kendini kabul etme, diğerleri ile pozitif ilişkiler, bağımsızlık, çevreye hâkim olma, yaşam amaçları ve bireysel büyümeyi kapsar. Umutla iyilik hali, bilhassa umudun yapı taşlarından eyleyicilik ile iyilik hali arasında pozitif anlamda bağ bulunmakta olup alternatif yollar ile iyilik hali arasında güçlü bir bağ yoktur (95, 141). Umudu iyilik hali diye tanımlayan Frank (1968), kişiyi eyleme geçiren güç olarak belirtmiştir (112). Psikologlar da umutlu düşünmenin problemleri önlemede ve dayanıklılık seviyesini arttırmadaki önemine değinerek, umudun, problem oluşmadan önceki ve sonraki seviyelerde önleyicilik açısından önemli etkileri olabileceğine dikkat çekmişlerdir. Öte yandan, yüksek umut seviyesinin, bireylerin iyilik halini ve benlik olgusunu arttırdığını ifade etmişlerdir (20, 142).

Problem Çözme

Umut kavramının problem çözme becerileri ile pozitif anlamda ilişkili olduğu (95, 126), problem çözme sürecinde amaca yönelik düşünmenin ve alternatif yollar düşüncesinin oldukça öneminin bulunduğu (95, 143), umut seviyesinin yüksekliğinin ise probleme odaklı çözüm sağlama stratejisi ile ve bu stratejilerin uygulamaya koyulmasını sağlayacak motivasyon ile ilişkili olduğu varsayılmaktadır. Bununla birlikte pozitif yaklaşım sergilemek ve destek aramak aktif baş etme stratejileri olarak kabul görmektedir (95, 144). Tayvanlı ergen kişilerin yaş, cinsiyet ve umutları ile baş etme yöntemleri arasındaki bağlantının incelendiği araştırmada, umut kavramı problem odaklı baş etme ile pozitif yönde ve önemli seviyede ilişkili bulunmuştur (95, 145).

2.7.8. Özyeterlik

Özyeterlik, kişinin belli bir bağlamda başarı elde edebilmesine yarar sağlayacak olan kapasitesi ile ilgili inançlarından meydana gelmektedir (146). Stajkovic ve Luthans (1998b)' a göre iş hayatındaki öz-yeterlik kavramı, belli bir bağlamda oluşan görevi başarılı bir biçimde tamamlayabilmek için kişinin ihtiyaç duyulan davranışları organize edebileceğine dair düşüncelerinden oluşmaktadır. Luthans, Youssef ve Avolio (2007) tarafından psikolojik sermayenin altında ifade

edilen özyeterlik kavramı, bağlama özgü, performans edinimleri temelinde beslenen, gelişmeye açık, başka kişiler tarafından şekillenebilen ve zamanla değişken olabilen bir yapıya sahiptir. Onlara göre psikolojik sermaye içinde öz-yeterliğin bağlama has yapısı, incelenen konuya göre değişmekte ve farklılık arz etmektedir. Bahsedilen bu durum, öz-yeterlik kavramının performans kazanımları ile gelişme gösterdiğini ve deneyim kazanmayı öncelikli gördüğünün belirtisidir. Gelişmeye açık olması, yeni bilgiyle yeni becerinin gelişmesini mümkün kılmaktadır (124).

Bunun yanı sıra sözel olarak ikna etme yoluyla başkaları tarafından sağlanan destek ile gelişme göstermesi de başkaları tarafından biçimlenebildiğini göstermektedir. Psikolojik sermayedeki öz-yeterlik kavramının zamana göre değişebilmesi, zamanla yaşadıkları deneyimlerin kişinin öz-yeterlik seviyesini değiştirebildiğini de göstermektedir. Psikolojik sermayede bahsedilen öz-yeterlik seviyesi yüksek olan kişilerin özellikleri incelendiğinde, bu bireylerin kendileri için üst hedefler koyabildiği, zorluklara karşı durabildiği yüksek seviyede kendini motive edebildiği, hedeflerini başarmak için gerekli olan çabayı gösterebildiği ve sorunlar karşısında dimdik kalabildiği görülmektedir (124, 147).

2.7.9. Algılanan Sosyal Destek

Kişi, strese sebep olan olayların negatif etkilerini minimuma indirmek ya da tamamen ortadan kaldırmak amacıyla bazı etkili stresle baş etme yolları kullanmaktadır. Kullanılan baş etme yolları başarılı olmasına, stresin zamanla ortadan kalkmasına yarar sağlarken; başarısız olması kaygıyla beraber başlayan birçok psikolojik ve fizyolojik tepkinin oluşmasına neden olmaktadır (13, 148).

Stres içeren olayların üstesinden gelebilmek için kişinin kullandığı stresle baş etme tarzının yanında sosyal destek kaynakları da oldukça öneme sahiptir (13, 149). Sosyal destek kaynakları, stres içeren olaylar ile baş etmede bireye oldukça yardımcı olmaktadır. Sosyal destek kaynakları fiziksel ve ruhsal sağlığın korunması için en etkili yollardan biridir (150). Sosyal destek, stres yaşayan ya da zor durumdaki kişiye çevresindeki kişiler (eş, aile, arkadaş vb.) vasıtasıyla sağlanan maddi ve manevi desteklerdir (151). Stresin negatif etkisine karşı kişiyi koruyucu yapıya sahip olan sosyal destek, stres içeren olayların bireyler üzerindeki etkisini aza indirerek etkili bir stresle baş etme mekanizması olarak kişinin umut seviyesini de etkilemektedir (152).

Özetle bireyin aile içinden ve aile dışından sağladığı sosyal destek, karşılaştığı stres içeren durumları ve olası olumsuz sonuçları kontrol altına almasını, kişiye problemler karşısında yalnız olmadığı hissini vererek geleceğe daha olumlu bakmasını sağlamaktadır. Böylece kişinin psikolojik dayanıklılık seviyesi artmakta ve olumsuz hayat koşulları karşısında kendini daha iyi toparlayabilmektedir (153).

2.7.10. Umut ve Şiddet

Umut teorisine bakıldığında eyleyici ve alternatif yol düşünceleri çocukluk döneminde öğrenilmeye başlamaktadır (127). Bireyler çocukluk dönemlerinde çevrelerini gözlemleyerek olaylar arasında bağlantı kurmayı öğrenir ve hangi olay karşısında nasıl tepki verileceğine dair yöntemler geliştirir. Çevresini gözlemleyen bireyin umut düzeyini ailesinin ve çevresindeki bireylerin yaşantısı belirler. Örneğin çocukluk döneminde ihmal, istismar ve şiddete maruz kalan bireylerin, böyle olumsuz durumlara şahit olmayan bireylere göre daha düşük umut düzeyine sahip oldukları araştırmalar neticesinde tespit edilmiştir.

Umut düzeyi ile ilgili yapılan çalışmalarda kadın konukevinde yer alan kadınların genellikle umutsuzluk seviyeleri incelenmiştir. Özcan (2009) tarafından yapılan bir çalışmada duygusal ve fiziksel şiddete uğramış olan ve kadın konukevinde kalan kadınlar ile şiddete maruz kalmamış ve eşiyle birlikte yaşayan kadınların umutsuzluk seviyeleri karşılaştırılmış olup bu iki grubun umutsuzluk seviyeleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Bu durumun nedeni olarak kadın konukevinde kalan kadınların şiddete uğradıkları ortamdan uzaklaşmış olmalarıyla ilgili olabileceği düşünülmüştür (98, 154).

Çiftçi (2007) tarafından yapılan bir çalışmada yaşadıkları şiddet nedeniyle kadın konukevine başvuran ve orada hizmet alan bireylerin umutsuzluk, depresyon ve üreme sağlığı durumlarını araştırmıştır. Araştırmaya İstanbul'da belediyelere bağlı iki farklı konukevinde kalan 65 kadın katılım sağlamıştır. Bu çalışmada kadınların geleceğe yönelik umut-umutsuzluk durumları ve depresyon duyguları değerlendirildiğinde; Beck Umutsuzluk Ölçeği ortalama puan değeri 7.23 ± 5.09 olarak bulunmuş ve kadınların alt düzeyde umutsuzluk yaşadıkları görülmüştür (155).

Şiddet hangi şekilde olursa olsun kadınların yaşamlarına korku ve güvensizlik vermekte, tekrarlanan şiddet durumu kalacak güvenli yer ihtiyacı doğurmaktadır. Sürekli bir biçimde şiddet içeren saldırıların odağı olmak fiziksel ve psikolojik olarak birçok sağlık problemini de beraberinde getirmektedir (13, 156).

Şiddet durumunun sonucu olarak konukevine başvuran kadınlar şiddetin kendi üzerlerinde yarattığı bedensel ve ruhsal problemlerin stresiyle baş etmeye çabalarken bunun yanı sıra yeni bir hayat kurmanın güçlükleriyle de baş başa kalmaktadırlar. İş bulmak, para kazanmak, ev tutmak, çocukların bakımı vb. zorluklar kadınlar için strese sebep olmaktadır. Kadınlar bir yandan psikolojik olarak iyileşmeye çabalarken diğer yandan hayatlarında bir denge kurmanın zorluğunu yaşamaktadır. Hayatlarında ortaya çıkan değişimler ve mevcut dengedeki bozulma, tekrar denge kurma ihtiyacını hissettirmekte ve "stresle baş etme" sürecini de vazgeçilmez hale getirmektedir (13, 157).

Mor Çatı Kadın Vakfı tarafından yapılan çalışmalardan birinin sonucuna göre şiddet mağduru olan kadının taşıdığı özellikler şu şekilde ifade edilmiştir (158). Yüksek düzeyde korku, çekingenlik, sessizlik, eşinden korktuğu zamanlarda başlayan titreme krizi, uyku problemi, halsizlik, seslere olan aşırı tepki, unutkanlık, umutsuzluk, kendini suçlu hissetme, geleceğe ilişkin plan yapmama, göz teması kurmakta zorlanma vb. şeklinde söylenilebilir. Aile içinde şiddet gören kadınlarda durumla ilgili gerçek korkular ve beklentiye dair endişeler oluştuğu ve bunun neticesinde kadının kendi halinin umutsuz olduğuna inanmasıyla kendine şiddet uygulayan eşine daha fazla bağlandığı belirtilmiştir. Şiddete uğramış olan kadın kısa sürede şiddetle başa çıkma stratejileri geliştirmeye başlasa da, uzun vadede umutsuzluğun neden olduğu duyguyla "tükenmişlik sendromu" geliştirmeye başlamaktadır (154, 159).

Bu çalışma da benzer diğer çalışmalarda olduğu gibi şiddetin kadını ne düzeyde olumsuz etkilediğini bir defa daha göz önüne sermiştir.

2.8. Psikolojik Dayanıklılık

2.8.1. Psikolojik Dayanıklılığın Tarihsel Gelişim Süreci

Yaşam boyunca güçlüklere karşı göğüs germe, zor durumlarda dik durmayı başarabilme düşüncesi oldukça eski dönemlere kadar uzanmaktadır (160, 161). Garmezy gelişimsel psikopatoloji üzerine araştırma yaparken bazı çocukların yüksek düzeyde risk altında olmalarına rağmen olumlu yönde gelişim gösterdiklerini belirtmiştir. Bu durum psikolojik dayanıklılık üzerine yapılan çalışmalara yön vermiştir (161). Psikolojik dayanıklılık üzerine yapılan çalışmalarda, ruhsal hastalıklara ve davranışsal sorunlara neden olan risk faktörlerini araştırmak öncelikli görülmüştür. Araştırmacılar hastaların tespiti, hastalıkların nedenleri ve bu hastalıkların yaygınlığını azaltmak için yapılabilecek şeylere cevap aramışlardır (162, 163). Suzanne Kobasa (1979) tarafından ortaya atılan psikolojik dayanıklılık kavramı aşağıda şu şekilde ifade edilmektedir (164).

1. Kişinin yüksek düzeyde risk faktörlerine maruz kalmasından sonra göstermiş olduğu gelişim ve toparlanma süreci,
2. Yaşanılan olumsuz olaylar karşısında işlevselliğini sürdürerek karşılaştığı zorlu şartlara adapte olabilme,
3. Travma içeren bir durum karşısında baş etme becerilerini kullanabilmesi ve olumsuz hayat şartlarına uyum sağlayabilme.

2.8.2. Psikolojik Dayanıklılığın Tanımı

Psikolojik dayanıklılık kavramına bakıldığında, literatürde hala ortak bir görüşe varılamamıştır. Ulusal ve uluslararası literatürde ise psikolojik dayanıklılık kavramına dair farklı kavram ve tanımlamalar bulunmaktadır. Uluslararası literatür "psychogical hardiness" (Kobasa, 1979) "psychogical resilience" (Garmezy, Masten ve Tellegen, 1984; Rutter, 1987); ulusal literatürde ise “yılmazlık” (Öğülmüş,2001; Gürgan, 2006), “sağlamlık” (Eminağaoğlu, 2006), “psikolojik sağlamlık” (Gizir,2004; Özcan, 2005; Oktan, 2008; Sipahioğlu,2008; Önder ve Gülay, 2008; Bahadır,2009; Aydın, 2010; Ülker-Tümlü, 2012) ve “psikolojik dayanıklılık” (Terzi, 2005; Ergün-Başak, 2012; Aydoğudu, 2013; Dündar,2016; Aktaş, 2016) olarak ifade edilmiştir (165).

Terzi (2008) "resilience" kelimesine karşılık olarak "kendini toparlama gücü" "hardiness" kelimesine karşılık olarak "dayanıklılık" kavramını kullanmayı seçmiş ve bu kavramları psikolojik dayanıklılık açısından incelemiştir. Yapılan araştırmada uluslararası literatürde "psychogical hardiness" ve "psychogical resilience" sözcüklerine karşılık olarak ulusal literatürde ise yılmazlık, sağlamlık ve dayanıklılık sözcükleri bütüncül olarak değerlendirilerek bu çalışmada psikolojik dayanıklılık kavramı kullanılmıştır (165, 166).

Rutter (1985) tarafından, psikolojik dayanıklılık kavramı yaşanılan zorluklardan sonra başarılı şekilde kendini toparlama ve zorluklarla başa çıkma becerisi olarak ifade edilmiştir (167). Amerikan Psikologlar Birliği, psikolojik dayanıklılık kavramını, yaşanan travmatik olaylara karşı ve önemli bir stresle karşılaşıldığı zaman adaptasyon süreci olarak belirtmektedir (198). Hochhalter ve Simith (2011) güçlük ve stres veren olaylara karşı gösterilen olağan üstü ve olumlu tepki olarak tanımlamıştır. Connor ve Davitson (2003) psikolojik dayanıklılık kavramını, güçlüklere esnek ve rahat bir biçimde adapte olabilme kabiliyeti olarak ifade etmiştir (168).

2.8.3. Psikolojik Dayanıklılığı Etkileyen Faktörler

Psikolojik dayanıklılık kavramı; kişilerin yaşamlarında karşılaştıkları güçlükler, güçlüklere karşı kendini toparlayabilme, baskıya maruz kaldıkları durumları aşabilme ve sorun çözme becerisinin kendilerinde olmasıyla açıklanmaktadır (169). Psikolojik dayanıklılık kavramıyla ilgili olduğu düşünülen temelde üç kavram vardır. Bunlar, risk faktörleri, olumlu sonuçlar ve koruyucu faktörlerdir (161, 162).

Risk Faktörleri

Psikolojik dayanıklılığa dair yapılan çalışmalara bakıldığında özellikle çocuk ve ergenleri içine alan oldukça fazla risk faktörü çalışmasının bulunduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmalar risk faktörlerinin ırk, cinsiyet, etnik köken, kültür, inanç vb sosyodemografik özelliklere göre değişiklik gösterdiğini bulgulamıştır (161, 170).

Aile içi şiddet, boşanma, yetersiz beslenme, doğal afetler, yetersiz sosyoekonomik seviye, reddedici anne-baba tutumu gibi durumlar risk faktörlerine örnek teşkil etmektedir (161). Risk faktörlerinden önce risk kavramının tanımına bakılması önemlidir. Risk, istenmeyen bir durumun gerçekleşme ihtimalinin artmasıdır. Risk faktörü, belli bir konu ile ilgili olumsuz bir sonuç doğuracağı tahmin edilen durumlardır (161, 171). Kirby ve Fraser (1997) risk faktörünü "olumsuz durumların gerçekleşme ihtimalini arttıran ve olumsuz durumların devamlılığına neden olan etkiler" olarak tanımlamıştır (161, 172).

Masten (2015), risk faktörlerine dair özellikleri aşağıdaki gibi açıklamıştır;

- Risk faktörleri çoğunlukla birbirleriyle bağlantılıdır. Riskli bir durum diğer bir riskli duruma sebep olabilir.
- Risk faktörleri adapte olmayı ve gelişimi engelleyen başlıca süreçleri gösterebilir.
- Risk faktörleri gelişimi negatif etkiler ve bir bireyin birden fazla alanda sorun yaşamasına neden olabilir.

Garmezy (1991) risk faktörlerini, bireysel, ailesel ve çevresel olmak üzere 3 gruba ayırmıştır (161, 173).

Bireysel (Kişisel) Risk Faktörleri

Bireysel risk faktörleri, olumsuz öznel yapıyı ve sosyal açıdan yetersizlikleri tanımlamaktadır. Olumsuz koşullarla karşılaşan bireylerin, baş etme süreçlerinde başarısız olmalarına ve adaptasyon sorunu yaşamalarına neden olan nitelikler bireysel risk faktörleri olarak belirtilmektedir (174). Kişisel olarak; düşük zekâ düzeyi, anksiyete, sağlık sorunları, özgüven yetersizliği, sorunla baş edebilme ve kendini kontrol etme yetersizliği, aktarım ile ilgili sorun, öfke halini kapsamaktadır (175). Diğer kişisel risk faktörleri ise madde bağımlılığı, uyumsuz kişilik yapısı, çekimser kişilik yapısı, gelişim sürecinde çocuk sahibi olma, akademik başarısızlıktır (176).

Ailesel Risk Faktörleri

Ailenin sebep olduğu ve kişilerin üstesinden gelmekte ya da sorunu çözmekte zorluk yaşamalarına neden olan unsurlardır (174). Ailevi hastalık, boşanma, ihmal, istismar, şiddet yönelimi ve aile içi sağlıklı iletişimin olmaması gibi durumlara değinmektedir (175). Örneğin ebeveynlerin ayrılması, dolaylı da olsa, bir risk faktörüdür. Aile içinde sağlıklı ilişkilerin kurulamaması, örnek alınacak ebeveynin olmaması, ilgisiz ebeveyn tutumu v hususlar çocuğun gelişimde olumsuz etkileri bulunmakta olup ilerleyen dönemlerde risk unsurlarına neden olmaktadır (176). Geniş aileye sahip olma, madde bağımlılığı ya da suç öyküsü olan anne-baba, aile üyesinde kayıp yaşanması gibi hususlarında risk unsuru oluşturduğu belirtilmektedir (177, 178).

Çevresel (Toplumsal) Risk Faktörleri

Çevresel risk unsurları: kişilerin strese sebep olan durumlarla başa edebilmesinde zorlanmalarına neden olan dışsal faktörler olarak ifade edilmiştir (174). Sosyo-ekonomik durumun yetersizliği ve eğitimin eksikliği, arkadaş çevresi madde kullanımı, iş kaybı gibi konular ele alınmaktadır (176, 178). Diğer çalışmalarda, toplumsal şiddet, çocuk ihmali ve istismarı akran ve akraba desteğinin eksikliği gibi hususlar çevresel risk unsurları olarak ifade edilmektedir (179).

Koruyucu Faktörler

Koruyucu faktörler, risk altında bulunmanın negatif etkilerini azaltmaya katkı sağlayan ve kişinin gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamasına destek olan değişkenleri ifade etmektedir (180). Risk faktörlerine karşı kişinin dayanıklılığını arttıran koşulları açıklayan koruyucu faktörler, "sağlıklı bir bedene ve fiziksel gelişime sahip olmayı, sağlıklı işleyen bir aile sistemini, özel yeteneklerin farkındalığını ve gelişimi, kişilerarası iyi ilişkiler kurabilmeyi, gelecekle ilgi umutlu olmayı, okul ve toplumda çeşitli aktivitelere katılımı, yakın arkadaşların varlığını ve bağlı olmayı içermektedir." (181). Bütün bu koruyucu etkenler, risk faktörlerine karşı etkin konuma geldiğinde pozitif sonuçlar elde edilmektedir. Bunun yanı sıra koruyucu etkenler; bireylerin yaşamlarının her alanında karşılaştıkları engelleri; gelişerek, öğrenerek aşma becerisi kazanmalarını sağlamaktadır (175).

Psikolojik dayanıklılık; öncelikle olumlu duygularla bağlantılıdır. Karşılaştıkları stres yaratan ve zorlu durumlara karşı olumlu tutum ve tutum

sergileyebilen kişiler, duygularını daha kolay kontrol altına alabilmektedir (182). Koruyucu faktörler, kişisel özellikler, ailevi ve çevresel etkenler ya da bu hususların etkileşiminden ortaya çıkan durumları içerebilir. Dolayısıyla, psikolojik dayanıklılık ile ilgili araştırmalarda koruyucu faktörlerde bireysel, ailesel ve çevresel hususların incelenmesi, risk altındaki bazı kişilerin diğer kişilere göre niçin daha sağlıklı ve başarılı bir adaptasyon sağladıklarının açıklanabilmesi açısından önem taşımaktadır (179, 183). İlgili literatür incelendiğinde, psikolojik dayanıklılık ile ilgili çalışmalarda "farklı yaş grupları, kültürler ya da değişik risk alanları incelenmiş olmasına rağmen, kuramsal çalışmaların büyük çoğunluğunda pek çok ortak bireysel, ailesel ve çevresel koruyucu faktör tanımlanarak bu faktörlerin risk altında nasıl işlev gördükleri" ayrıntılı olarak belirtilmiştir (179).

Olumlu (Uyum) Sonuç Değişkeni

Psikolojik dayanıklılık ile ilgili araştırmalarda yaygın olarak çalışılan olumlu sonuç değişkenleri; "akademik başarı, olumlu davranış örüntüleri, kabul görme ve yakın arkadaşlık ilişkileri kurmak, psikososyal uyum bileşenlerinin varlığı, psikopatolojinin olmaması" olarak bilinmektedir (179, 184).

2.8.4. Psikolojik Dayanıklılık ve Şiddet

Şiddet olgusu ile karşı karşıya kalan bireyler stres ve ruhsal sorunlar yaşayabilmektedir. Bu bireyler yaşadıkları şiddet olgusunun ardından, dengesini yeniden oluşturarak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Bu dengeyi sağlayabilmenin en iyi yollarından biri de şiddet mağduru bireylerin psikolojik dayanıklılık yeteneğine sahip olmasıdır. Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireyler zorlu ve stresli olaylar karşısında etkili sorun çözme ve stresi yönetebilme becerisine sahiptir. Şiddet mağduru olan bireyler, psikolojik dayanıklılığı yüksek olduğu sürece günlük yaşantısına daha kolay adapte olabilmekte ve stres ile psikolojik sorunlarla baş ederek çözüm yolları arayabilmektedir (12). Şiddet mağduru kadınların yaşadıkları travmanın etkilerini azaltmaya çalışarak gelecek planlaması yapmalarına yardımcı olan, konukevi hizmeti sonrası yaşamlarına psikolojik, ekonomik ve sosyal anlamda güçlü ve umutlu şekilde devam etmesini sağlamada kadın konukevleri önemli bir yere sahiptir (14).

2.8.5. Psikolojik Dayanıklılık ile İlgili Araştırmalar

Alan yazında kadın konukevlerinde hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık diğer bir ifade ile yılmazlıkları ile ilgili araştırmalar sınırlıdır.

Gökmen (2009) tarafından kadın konukevinde yaşayan şiddet mağduru kadınlar ve eşiyle birlikte yaşayan şiddet mağduru kadınların psikolojik dayanıklılığını araştırdığı çalışmada; kadın konukevinde yaşayan şiddet mağduru kadınlar ile evinde yaşayan şiddet mağduru kadınların psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda; kadın konukevinde yaşayan kadınların psikolojik dayanıklılık puanlarının, evinde yaşayan kadınların puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (16, 77).

Irmak (2016) tarafından yapılan bir çalışmada; kadın konukevinde hizmet alan şiddet mağduru 100 kadın ile evinde kalan ve halen şiddet görmeye devam eden 50 kadının psikolojik dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılık puanları evinde kalan şiddet mağduru kadınlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (47, 77).

Soylu tarafından (2017) yapılan bir çalışmada; 304 boşanmış kadının, benlik saygısı, sosyal destek ve başa çıkma tarzları ile psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki incelenmiş; sosyal desteğin ve benlik saygısının psikolojik dayanıklılıkla doğrudan ilişkili olduğu saptanmıştır (77).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama modelinde korelasyon türü bir araştırmadır. Tarama modelleri geçmişte ya da içinde bulunulan zamanda var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Genel tarama modelleri arasında yer alan ilişkisel tarama modeli ise iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (185). Tarama yoluyla bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamaz (186).

Korelasyonel araştırmalar, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin, herhangi bir biçimde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır. Korelasyonel araştırmalar, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesinde, ilişki düzeylerinin belirlenmesinde etkili ve bu ilişkilerle ilgili daha üst düzey araştırmaların yapılması için gerekli verileri ortaya koyan önemli araştırmalardır (187).

Araştırmanın ana amacını gerçekleştirmek için pearson korelasyon analizi yapılmış ve katılımcıların psikolojik dayanıklılıklarını ve sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Katılımcıların psikolojik dayanıklılıklarının ve sürekli umut düzeylerinin bazı değişkenlere (yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, çalışma durumu, çocuk sayısı, evlilik süresi, kadın konukevine başvuru nedenleri, vb.) göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek için ise bağımsız örneklemler için t testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Ankara ve İstanbul illerinde AÇSHB'ye bağlı kadın konukevlerinden hizmet almakta olan kadınlar oluşturmaktadır. Amaçsal örneklemede araştırmacı, evreni temsil ettiğini, evrenin tipik bir örneği olduğunu düşündüğü bir alt grubu örneklem olarak seçer. Özellikle örneklem çerçevesinin belirli olmadığı ve araştırmacının evren hakkında bilgili olduğu durumlarda kullanılır (188). Seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden amaçsal örneklem kullanılarak oluşturulan

örneklemi Ankara ve İstanbul illerinde AÇSHB'ye bağlı konukevlerinde çalışmanın yürütüldüğü tarihler arasında hizmet almakta olan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 102 kadın oluşturmaktadır. Bilgi formunu ve ölçek setini uygun olarak doldurmayan katılımcıların ölçekleri araştırmadan çıkarılarak, örneklemin son büyüklüğü 100 olarak hesaplanmıştır. Kadınların hizmet aldıkları kuruluşlarla ilgili tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.1. Katılımcıların hizmet aldığı kuruluşları gösteren tablo.

Kuruluş Adı	Sayı	Yüzde
Ankara 1. KKE	15	15,0
Ankara 2. KKE	7	7,0
Ankara 3. KKE	15	15,0
Ankara 4. KKE	5	5,0
İstanbul 2. KKE	22	22,0
İstanbul 10. KKE	36	36,0
Toplam	100	100,0

Tablo 3.1. incelendiğinde; araştırmanın AÇSHB'ye bağlı olan 6 kadın konukevinde yapıldığı görülmüş olup araştırmaya katılan 100 katılımcının; %58'inin İstanbul ilinde bulunan kadın konukevlerinde hizmet aldığı; %42'sinin Ankara ilinde bulunan kadın konukevlerinde hizmet aldığı saptanmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; Bilgi Formu (Ek-1), Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (Ek-2) ve Sürekli Umut Ölçeği (Ek-3) kullanılmıştır.

3.3.1. Bilgi Formu

Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından bir bilgi formu geliştirilmiştir. Bilgi formu; yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma durumu, çalışma durumu, başvuru nedeni, barınma süresi ve benzeri sosyo-demografik özelliklerle ilgili toplam 27 soru ve gönüllüğe bağlı olarak onam verdiğini içeren bir bölümden oluşmaktadır.

3.3.2. Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (YYÖ)

Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (The Resilience Scale in Midlife Scale) 35-60 yaş arası yetişkinlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerini ölçmek amacıyla 2009 yılında Ryan ve Caltabiano tarafından geliştirilmiş olup geliştirilen ölçeği Savi Çakar ve arkadaşları 2014 yılında Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ryan ve Caltabiano'ye göre 35-60 yaş arasındaki dönem, bireylerin birçok önemli değişikliğe ve zorluğa uyum sağlamaları gereken bir dönemdir ve orta yetişkinlik dönemdeki bireylerin psikolojik dayanıklılığını ölçen herhangi bir araç olmaması, bu ölçeğin geliştirilmesinde etkili olmuştur (99, 189). Ölçek beş faktörden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla; Özyeterlik, Aile ve Sosyal Ağlar, Azim, İç Kontrol Odağı, Başa Çıkma ve Uyum. Savi Çakar ve arkadaşları tarafından yapılan uyarlama çalışmasında geçerlik ve güvenirlik test edilmiş ve madde toplam korelasyon katsayılarının .17 ile .66 arasında değiştiği; iç tutarlık katsayısının ise .71 olduğu, test tekrar test güvenirliğinin .85 olduğu bulunmuştur (190).

3.3.3. Sürekli Umut Ölçeği (SUÖ)

On beş yaş ve üstündeki bireylerin sürekli umut düzeylerini belirlemek amacı ile Snyder ve diğerleri (1991) tarafından geliştirilen SUÖ 12 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Alternatif Yollar Düşüncesi ve Eyleyici Düşünce olarak isimlendirilen alt boyutların her biri dörder madde ile ölçülmektedir. Bu dörder maddenin bir tanesi geçmişe, iki tanesi içinde bulunulan zamana, bir tanesi de geleceğe yönelik ifadeleri içermektedir. Diğer dört madde umutla ilgisi olmayan dolgu maddelerden oluşmaktadır. Ölçek puanlanırken dolgu maddelerine puan verilmemekte, Alternatif Yollar Düşüncesi ve Eyleyici Düşünce alt boyutlarından elde edilen puanlar toplanarak Sürekli Umut Ölçeği toplam puanı elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 64'dür (128, 191, 192).

Orijinal çalışmanın iç tutarlık katsayıları Eyleyici Düşünceler alt boyutu için .71 ile .76, Alternatif Düşünceler alt boyutu için .63 ile .80 ve ölçeğin tamamı için .74 ile .84 arasında olduğu tespit edilmiştir (117). Ölçeğin Türkçe'ye Uyarlama çalışması Tarhan (2012) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Yapılan analizler neticesinde ölçeğin Türkçe formunun orijinalindeki gibi iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir (128).

3.4. Veri Toplama Süreci

Ankara ve İstanbul illerinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kadın konukevlerinden hizmet almakta olan kadınlara yönelik "Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Sürekli Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu araştırmanın 01.03.2019-01.05.2019 tarihleri arasında yapılabilmesi için araştırma öncesi AÇSHB Makamından "araştırma izin onayı" alınmıştır. Onay alındıktan sonra Ankara ve İstanbul illerinde bulunan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ile irtibat sağlanmış, araştırma için çalışma programı belirlenmiştir.

Çalışmaya katılmayı kabul eden yetişkinlerden sözel ve yazılı onam alınmıştır. Kadın konukevi müdürlüğünün eğitim odasında meslek elemanı vasıtasıyla bireysel ya da grup halinde çalışma hakkında detaylı bilgi verildikten sonra anket ve ölçek soruları katılımcılara meslek elemanları vasıtasıyla uygulanmıştır. Araştırma sürecinde gizlilik ilkesine riayet edilmiş olup ses ve görüntü kaydı kesinlikle alınmamıştır.

3.5. Veri Analizi

Araştırmada veri toplama aracı kullanılan Bilgi Formu (Ek-1), Yetişkin Yılmazlık Ölçeği (Ek-2) ve Sürekli Umut Ölçeği (Ek-3) den elde edilen veriler SPSS programına aktarılmış ve programdan yararlanılarak betimsel istatistiklerle analiz edilmiştir. İlk olarak, normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogrov Smirnov testi ile analiz edilmiştir. Bu test sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş, bu temel bilgi doğrultusunda yaş, medeni durum, evlilik yaşı, evlilik süresi, kadın konukevine başvuru nedeni, hizmet aldığı süre, aldığı destek hizmeti ve ayrılma nedeni gibi sosyo-demografik ve kuruluş hizmetine dair veriler ile yetişkin yılmazlık ölçeği ve sürekli umut ölçeği arasındaki ilişki istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Bu analizlerde araştırma amacına uygun olarak, korelasyon testi, t testi ve ANOVA testi uygulanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların anket formu ile elde edilen sosyo-demografik özelliklerine, konukevine başvuru nedenleri, sunulan hizmetlerden memnuniyetlerine ve psikolojik dayanıklılık ile sürekli umut puanlarına ilişkin bulgular sunulmuştur.

4.1. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Kadınların doğum yerleri, eğitim durumları, medeni durumları, evlenme bilgileri, çalışma durumları, gelirleri, sahip oldukları çocuklarla ilgili bilgiler gibi sosyodemografik özelliklerine ilişkin bilgilere aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların doğum yeri, yaş ve eğitim durumlarını gösteren tablo.

Doğum Yeri	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
Büyükşehir	30	30,0
Şehir	19	19,0
İlçe	29	29,0
Kasaba	6	6,0
Köy	16	16,0
Yaş	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
18-25 Yaş	30	30,0
26-35 Yaş	37	37,0
36-45 Yaş	20	20,0
46-59 Yaş	13	13,0
Eğitim Durum	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
Okuryazar Değil	5	5,0
Okur-Yazar	4	4,0
İlkokul Mezunu	33	33,0
Ortaokul Mezunu	34	34,0
Lise Mezunu	18	18,0
Önlisans Mezunu	2	2,0
Lisans Mezunu	4	4,0
Toplam	100	100,0

Tablo 4.1. incelendiğinde katılımcıların doğum yerlerinin %30'unun büyükşehir; %19'unun şehir; %29'unun ilçe; %6'sının kasaba ve %16'sının köy olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların %30'u 18-25 yaş aralığında; %37'si 26-35 yaş aralığında; %20'si 36-45 yaş aralığında, %13'ü 46-59 yaş aralığındadır. Katılımcıların yaşları 18 ile 59 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 32,13'tür.

Kadınlarına yaşlarına ilişkin bulgular incelendiğinde kadınlarının %67'sinin 35 yaş ve altında olduğu görülmektedir. Katılımcıların %34'ü ortaokul mezunu; %33'ü ilkokul mezunu; %18'i lise mezunu; % 4'ü lisans mezunu; %2'si önlisans mezunu ve %4'ü okuryazardır. Okuryazar olmayanların oranı %5'tir. %76'sının lise ve üstü kademede eğitim almadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.2. Katılımcıların medeni durum ve evlenme bilgisini gösteren tablo.

Medeni Durum	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
Bekâr	21	21,0
Evli	47	47,0
Dini Nikâh	4	4,0
Boşanmış	28	28,0
Toplam	**100**	**100,0**
Evlenme Kararı	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
Kendi Seçimim Ailemin Onayıyla	25	31,6
Kendi Kararımla, Ailemin Bilgisi Dışında	5	6,3
Görücü Usulüyle, Ailemin Kararıyla	24	30,4
Kaçarak	16	20,3
Ailenin Karşı Çıkmasına Rağmen Evlilik	5	6,3
Diğer	4	5.1
Toplam	79	100,0

Tablo 4.2. Katılımcıların medeni durum ve evlenme bilgisini gösteren tablo (devam).

İlk Evlilik Yaşı	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
13-15 Yaş	12	15,2
16-17 Yaş	16	20,3
18-20 Yaş	38	48,1
21-25 Yaş	10	12,7
26-35 Yaş	3	3,8
Evlilik Süresi	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
1 Yıl	7	8,9
2 Yıl	5	6,3
3 Yıl	5	6,3
4 Yıl	7	8,9
5-10 Yıl	25	31,6
11-20 Yıl	23	29,1
21 Yıl Üstü	7	8,9
Evlilik Sayısı	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
1 Kez	66	83,5
2 Kez	12	15,2
3 Kez	1	1,3
Toplam	79	100,0

Tablo 4.2. incelendiğinde katılımcıların %47'si resmi nikâhlı; %28'si boşanmış ve %4'ü dini nikâhlı olmak üzere toplam %79'u evli, boşanmış ya da dini nikâhlıdır. Katılımcıların %21'i ise bekârdır. Katılımcıların %31,6'sı kendi seçimi ve aile onayıyla; %30,4'ü görücü usulü; %20,3'ü kaçarak; %6,3'ü ailenin karşı çıkmasına rağmen kendi kararıyla evlendiği tespit edilmiştir. Katılımcıların ilk evlilik yaşları 13 ile 32 arasında değişmekte olup ilk evlilik yaş ortalaması 18,42'dir. %15,2'si 13-15 yaş aralığında; %20,3'si 16-17 yaş aralığında; %48,1'i 18-20 yaş aralığında, % 12,7'si 21-25 yaş aralığında, %3,8'si 26-35 yaş aralığında evlenmiştir. Diğer bir ifade ile katılımcıların %35,7'sinin 18 yaşından önce evlendiği tespit edilmiştir. Katılımcıların %8,9'unun 1 yıl, %6,3'ünün 2 yıl, %6,3'ünün 3 yıl, %8,9' unun 4 yıl, %31,6'sının 5-10 yıl, %29,1'inin 11-20 yıl, %8,9'unun 21 yıl ve daha fazla süre evli kalmıştır. Katılımcıların % 83,5'i 1 kez, % 15,2'si 2 kez, %1,3'ü ise 3 kez evlilik yapmıştır.

Tablo 4.3. Katılımcıların çalışma, iş, gelir ve sosyal güvence durumunu gösteren tablo.

Çalışma Durumu	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
Çalışıyor	9	9,0
Çalışmıyor	91	91,0
Meslek Durumu	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
İşçi (Özel Sektör)	15	15,0
İşveren	3	3,0
Esnaf	1	1,0
Serbest Meslek	15	15,0
Yevmiyeli İş	1	1,0
Evde Yapılan Gelir Getirici İş	4	4,0
Diğer	10	10,0
Çalışmıyor	17	17,0
Bilinmiyor	34	34,0
Gelir Durumu	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
1000 TL ve altı	9	9,0
1001-2000	5	5,0
2001-3000	6	6,0
3001-4000	1	1,0
Geliri bulunmamaktadır	76	76,0
Bilinmiyor	3	3,0
Sosyal Güvence Bilgisi	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
Sosyal Güvencesi Var	35	35,0
Sosyal Güvencesi Yok	65	65,0

Tablo 4.3. incelendiğinde katılımcıların %91'inin çalışmadığı; sadece %9'unun çalıştığı tespit edilmiştir. Hizmet almakta olan katılımcıların %65'inin sosyal güvencesinin bulunmakta; 35'inin sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Katılımcıların %15'inin özel sektörde işçi; %15'inin serbest meslekte; %4'i evde yapılan gelir getirici işte; %3'ü işveren; %1'i esnaf olarak ve %1'i yevmiyeli işlerde çalıştığı; %17'sinin çalışmadığı yanıtını verdiği görülmektedir.

İş bilgisine dair soruya katılımcıların %34'ünün cevap vermediği dikkat çekicidir. Gelir durumuna bakıldığında; %76'sının geliri bulunmadığı; %9,3'ünün 1000 TL ve altı; %6,2'sinin 2001 TL-3000 TL arası; %5,2'sinin 1001 TL-2000 TL arası; %1'nin 3001 TL-4000 TL arası geliri bulunmaktadır.

Tablo 4.4. Katılımcıların sahip oldukları çocuklarla ilgili bilgiyi gösteren tablo.

Çocuk Sahibi Olma Bilgisi	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
1 Çocuk	29	29,0
2 Çocuk	17	17,0
3 Çocuk	15	15,0
4 Çocuk ve üstü	9	9,0
Çocuğu Yok	30	30,0
Toplam	100	100,0
Kuruluşta Birlikte Kalan Çocuk Bilgisi	**Sayı (n)**	**Oran (%)**
1 Çocuk	15	15,0
2 Çocuk	14	14,0
3 Çocuk	5	5,0
4 Çocuk ve Üstü	3	3,0
Yanında Kalan Çocuk Yok	63	63,0
Toplam	100	100,0

Tablo 4.4. incelendiğinde katılımcıların %30'unun çocuk sahibi olmadığı; %29'unun 1 çocuk; %17'sinin 2 çocuk; %15'inin 3 çocuk ve %9'unun 4 ve üstü çocuk sahibidir. Çocuk sahibi olan 70 katılımcıdan 37(%52)'sinin çocuk/ları ile birlikte kadın konukevi hizmet aldığı tespit edilmiştir.

4.2. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların Kurum Deneyimlerine İlişkin Bulgular

Kadın Konukevlerinde hizmet almakta olan kadınların kuruluşa başvuru nedenleri, ne kadar süreyle kaldıkları, daha önceki kuruluş deneyimleri, kuruluştan ayrılma nedenleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4.5. Katılımcıların kadın konukevine başvuru nedenlerini gösteren tablo.

Başvuru Nedeni	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Sosyo-ekonomik Yoksunluk	31	31,0
Şiddet	56	56,0
Diğer	13	13,0
Başvuru Kararı	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Sosyo-ekonomik Yoksunluk Nedeniyle	45	45,0
Şiddete İlk Maruz Kaldığı Zaman	14	14,0
Şiddet Sıklaştığı Zaman	25	25,0
Ciddi Bedensel Hasarlar Aldıktan Sonra	4	4,0
Çocuklar Büyüyünce	1	1,0
Aile Desteği Olmadığı Fark Ettiğinde	11	11,0
Toplam	100	100,0

Tablo 4.5. incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların %56'sının şiddet; %31'inin ise sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle kadın konukevi hizmeti için başvurmuştur. Katılımcıların; %45'inin sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle*;* %25'inin şiddet sıklaştığından; %14'ünün şiddete ilk maruz kaldığı zaman; %11'inin aile desteği olmadığında ve %4'ünün ciddi bedensel hasarlar aldıktan sonra kadın konukevine başvurmaya karar vermiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların kadın konukevi hizmet bilgisini gösteren tablo.

Mevcut KKE Hizmet Süresi	**Sayı**	**Yüzde (%)**
1-7 Gün	20	20,0
8-15 Gün	18	18,0
16-30 Gün	22	22,0
31-60 Gün	8	8,0
61-90 Gün	5	5,0
91-120	2	2,0
121-180	23	23,0
181 Gün ve üstü	2	2,0
Toplam	100	100,0
Geçmişte KKE Hizmet Bilgisi	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Daha Önce Kadın Konukevinde Kaldım	50	50,0
Daha Önce Kadın Konukevinde Kalmadı	50	50,0
Geçmişte KKE Hizmet Sayısı	**Sayı**	**Yüzde (%)**
1 Kez	13	26,0
2 Kez	25	50,0
3 Kez	5	10,0
4 Kez	3	6,0
5 Kez ve üstü	4	8,0
Geçmişte KKE Hizmet Süresi	**Sayı**	**Yüzde (%)**
1-7 Gün	6	12,0
8-15 Gün	7	14,0
16-30 Gün	8	16,0
31-60 Gün	4	8,0
61-90 Gün	11	22,0
91-120	1	2,0
121-180	9	18,0
181 Gün ve üstü	4	8,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4.6. incelendiğinde katılımcıların %23'ünün 121-180 gün; %22'sinin 16-30 gün; %20'sinin 1-7 gün; %18'inin 8-15 gün; %8'inin 31-60 gün; %5'inin 61-90 gün; %2'sinin 91-120 gün ve %2'sinin ise 181 günden fazla süredir kadın konukevi hizmeti almaktadır. Katılımcılar 1 ile 360 gün arası süreyle kadın konukevi hizmeti almakta olup ortalama 66,29 gün hizmet alınmaktadır.

Katılımcıların %50'sinin geçmişte kadın konukevi hizmeti; geçmişte kadın konukevi hizmeti alanların %50'sinin 2 kez; %26'sının 1 kez; %24'ünün ise 3 ve daha fazla kez geçmişte kadın konukevinde hizmet almıştır. Geçmişte kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların %22'sinin 61-90 gün; %18'inin 121-180 gün; %16'sının 16-30 gün; %14'ünün 8-15 gün; %12'sinin 1-7 gün; %8'inin 31-60 gün ve181 günden fazla süre; %2'sinin 91-120 arasında kadın konukevi hizmeti almıştır.

Tablo 4.7. Katılımcıların kadın konukevinden ayrılma nedenlerini gösteren tablo.

Kadın Konukevinden Ayrılma Nedeni	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Kadın Konukevi Hizmet Süresinin Dolması	10	20,0
Aile, Akraba ya da Arkadaş Yanına Gitme	16	32,0
Sağlık Sorunları	3	6,0
Bağımsız Yaşama Geçme	5	10,0
İşe Yerleşme	1	2,0
Kendi Rızasıyla Ayrılma	8	16,0
Kurum Bakımında Olan Çocuğunun Bulunduğu İle Gitme	1	2,0
Eşinin Yanına Gitme	4	8,0
Diğer	2	4,0
Geçmişte KKE Çözüm Bilgisi	**Sayı**	**Yüzde (%)**
Kadın Konukevinden Problemlerimi Çözerek Ayrılmıştım	24	48,0
Kadın Konukevinden Problemlerimi Çözemeden Ayrılmıştım	26	52,0
Toplam	50	50,0

Katılımcıların kadın konukevinden ayrılma nedenlerine bakıldığında %32'sinin aile, akraba ya da arkadaş yanına gitmek istediği; %20'sinin kadın konukevi hizmet süresinin dolduğu; %16'sının kendi rızasıyla ayrıldığı; %10'unun bağımsız yaşama geçme istediği; %8'inin eşinin yanına dönmek istediği; %6'sının sağlık sorunları olduğu; %2'sinin kurum bakımında olan çocuğunun bulunduğu İle gitme istemesi ve %2'sinin ise işe yerleştiği için kadın konukevinde ayrılmak istediğini tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra geçmişte kadın konukevi hizmeti alan 50 katılımcının %52'sinin kadın konukevi hizmeti sürecinde problemlerini çözdüğünü; %48'inin ise problemlerini çözemeden konukevinden ayrıldığını belirtmiştir.

4.3. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların Hizmet Memnuniyetlerine İlişkin Bulgular

Kadınların kadın konukevlerinden aldıkları hizmetlerle ilgili memnuniyetlerini gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4.8. Katılımcıların hizmet memnuniyetlerini gösteren tablo.

Hizmet Türü	Bu Hizmet Almadım	Yeterli Değil	Kararsızım	Kısmen Yeterli	Yeterli
Barınma Hizmeti	0,0	2,0	2,0	10,0	86,0
Danışmanlık Hizmeti	1,0	2,0	3,0	15,2	78,8
Yönlendirme Hizmeti	3,0	5,0	9,0	16,0	67,0
Psikolojik Destek Hizmeti	10,0	7,0	10,0	13,0	60,0
Hukuki Destek Hizmeti	19,4	7,1	13,3	11,2	49,0
Tıbbi Destek Hizmeti	12,2	3,1	8,2	16,3	60,2
Ekonomik Destek Hizmeti	21,0	16,0	14,0	9,0	40,0
İş ve Meslek Danışmalığı Hizmeti	32,0	17,5	10,3	13,4	26,8
Kreş Hizmeti	34,0	12,8	11,7	10,6	30,9
Mesleki Eğitim Hizmeti	41,8	14,3	9,2	8,2	26,5
Kültürel Faaliyet Hizmeti	29,3	17,2	9,1	10,1	34,3

Kuruluşta sunulan hizmetlere ilişkin katılımcıların memnuniyet düzeyine verdiği cevaplara bakıldığında; katılımcıların %86'sı barınma hizmetini, %78,8'i danışmanlık hizmetini, %67'si yönlendirme hizmetini, %60'sı psikolojik ve tıbbi destek hizmetini yeterli bulduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların % 41,8'i mesleki eğitim desteğini, %34'ü kreş hizmetini, %32'si iş ve meslek danışmanlığını ve %29,3'ü kültürel faaliyet hizmetini almadığını belirtmiştir.

4.4. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Psikolojik Dayanıklılık ile Sürekli Umut Puanları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 4.9. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut puanlarına gösteren tablo.

Ölçek Türü	**Min-Max**	**$\bar{X}$ ±SD**
Psikolojik Dayanıklılık	29 – 78	55,89±10,36
Sürekli Umut	8 – 64	49,63±10,48
Yetişkin Yılmazlık Ölçeği Alt Boyutları	**Min-Max**	**$\bar{X}$ ±SD**
Özyeterlik Alt Boyutu	7-36	24,74±6,3
Aile ve Sosyal Ağlar Alt Boyutu	0-15	8,17±2,8
Azim Alt Boyutu	0-14	7,8±2,75
İç Kontrol Odağı Alt Boyutu	0-12	5,6±2,38
Başa Çıkma ve Uyum Alt Boyutu	0-16	9,51±3,3
Sürekli Umut Ölçeği Alt Boyutları	**Min-Max**	**$\bar{X}$ ±SD**
Alternatif Yollar Düşüncesi Alt Boyutu	4-32	24,68±6,10
Eyleyici Düşünce Alt Boyutu	4-32	24,94±5,51

25 maddeden oluşan yetişkin yılmazlık ölçeğinde beş alt boyut (özyeterlik, aile ve sosyal ağlar, azim, iç kontrol odağı, başa çıkma ve uyum) bulunmakta olup ölçekten elde edilebilecek puanlar 25 ile 125 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan yılmazlık düzeyinin de yüksek olması anlamına gelmektedir. On beş yaş ve üstündeki bireylerin sürekli umut düzeylerini belirlemek amacı ile Snyder ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen sürekli umut ölçeği 12 madde ve iki alt boyuttan (alternatif yollar düşüncesi ve eyleyici düşünce) oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 64'tür.

Katılımcıların yetişkin yılmazlık ölçeğinden aldıkları puanlar 29-78 arasında değişmekte olup ortalaması 55,89±10,36'dır. Ortalama puan ve standart sapma değerlendirildiğinde yetişkin yılmazlık ölçeğinden 15 kadının 45'dan daha düşük puan aldığı ve 20 kadının ise 66'den daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Geriye kalan 65 kadının orta düzeyde psikolojik dayanıklılık puanı aldığı saptanmıştır. Sürekli umut ölçeğinden aldıkları puanların ise 8-64 arasında değişmekte olduğu ve ortalama puanın 49,63±10,48 olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların sürekli umut ölçeğinden aldıkları puanların ise 8-64 arasında değişmekte olduğu ve ortalama puanın 49,63±10,48 olduğu bulunmuştur. Ortalama puan ve standart sapma değerlendirildiğinde 10 kadının ölçekten aldığı puanın 39'dan daha düşük olduğu bir başka ifade ile düşük düzeyde sürekli umuda sahip oldukları, 16 kadının ise ortalamadan daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Katılımcıların sürekli umut düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu saptanmıştır. Geriye kalan 74 kadının orta düzeyde sürekli umuda sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 4.10. Katılımcıların psikolojik dayanıklılıkları ile sürekli umutları arasındaki ilişkiyi gösteren tablo.

Değişken	**N**	**R**	**P**
Psikolojik Dayanıklılık Sürekli Umut	100	0,61	0.00,

Kadın konukevlerinde hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına kadın konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ve sürekli umutları arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu; kadınların umutları arttıkça psikolojik dayanıklılıklarının da arttığı tespit edilmiştir.

4.5. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Yetişkin Yılmazlık Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcıların yetişkin yılmazlık ölçeğinden aldıkları puanların yaş, medeni durum, evlenme kararları gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

4.5.1. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılıklarının Yaşa Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.11. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının yaşa göre betimsel istatistikleri.

Yaş	N	Mean	Std. Deviation
18-25 Yaş	30	56,86	9,29
26-35 Yaş	37	55,46	11,17
36-45 Yaş	20	54,85	10,25
46-59 Yaş	13	56,49	11,47
Toplam	100	55,89	10,36

18-25 yaş aralığındaki katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=56,86), 26-35 yaş aralığındaki katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=55,46), 36-45 yaş aralığındaki katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=54,85),46-59 yaş aralığındaki katılımcıların ortalama puanı (X=56,49) arasındadır.

Tablo 4.12. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının yaşa göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	274,27	4	68,56	,629	,643
Gruplar İçi	10362,48	95	109,07		
Toplam	10636,75	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların yaşına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(4, 95)= 68,56$; $p>.05$).

4.5.2. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılıklarının Medeni Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.13. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının medeni duruma göre betimsel istatistikleri.

Medeni Durum	N	Mean	Std. Deviation
Bekâr	21	55,07	7,04
Evli	47	56,26	11,59
Dini Nikâh	4	63,50	13,20
Boşanmış	28	54,79	9,89
Toplam	100	55,89	10,36

Tablo incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan bekâr katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =55,07), evli katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =56,26), dini nikâhlı katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=63,50) ve boşanmış katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=54,79) arasındadır.

Tablo 4.14. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının medeni durumuna göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	285,77	3	95,25	,883	,453
Gruplar İçi	10350,98	96	107,82		
Toplam	10636,75	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(3, 96)= 95,25$; $p>.05$).

4.5.3. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılıklarının Evlenme Kararlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.15. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının evlenme kararına göre betimsel istatistikleri.

Evlenme Kararı	N	Mean	Std. Deviation
Kendi Seçimi/Aile Onayıyla	25	58,68	13,03
Kendi Seçimi/Ailenin Bilgisi Dışında	5	60,60	14,29
Görücü Usulü/Aile Kararıyla	24	53,10	10,04
Kaçarak	16	56,86	9,82
Ailenin Karşı Çıkmasına Rağmen Evlilik	5	52,82	8,62
Diğer	4	53,50	5,50
Toplam	79	55,89	10,36

Tablo incelendiğinde kendi seçimi/aile onayıyla evlenen katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =58,68), kendi seçimi/ailenin bilgisi dışında evlenen katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =60,60), görücü usulü/aile kararıyla evlenen katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=53,10), kaçarak evlenen katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=56,86) ve ailenin karşı çıkmasına rağmen evlenen katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=52,82) arasındadır.

Tablo 4.16. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının evlenme kararına göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	591,57	6	98,59	,913	,489
Gruplar İçi	10045,18	93	108,01		
Toplam	10636,75	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların evlenme kararına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(6, 93)= 98,59$; $p>.05$).

4.5.4. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılıklarının Eğitim Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.17. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri.

Eğitim Durumu	N	Mean	Std. Deviation
Okuryazar değil	5	54,94	3,71
Okur-Yazar	4	57,25	20,61
İlkokul Mezunu	33	55,77	10,57
Ortaokul Mezunu	34	57,79	10,49
Lise Mezunu	18	55,07	9,09
Önlisans Mezunu	2	41,50	3,53
Lisans Mezunu	4	51,50	3,41
Toplam	100	55,89	10,36

Tablo incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan okuryazar olmayan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =54,94), okur-yazar olan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =57,25), ilkokul mezunu katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=55,77), ortaokul mezunu katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=57,79), lise mezunu katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=55,07), önlisans mezunu katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=41,50) ve lisans mezunu katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=51,50) arasındadır.

Tablo 4.18. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının eğitim durumuna göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	638,28	6	106,38	,989	,437
Gruplar İçi	9998,47	93	107,51		
Toplam	10636,75	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F(6,93)= 106,38; p>.05).

4.6. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Yetişkin Yılmazlık Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Kurum Deneyimlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular

4.6.1. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılıklarının Konukevine Başvuru Nedenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.19. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre betimsel istatistikleri.

Başvuru Nedeni	N	Mean	Std. Deviation
Sosyo-ekonomik Yoksunluk	31	56,38	9,65
Şiddet	56	55,36	11,33
Diğer	13	57,00	7,82
Toplam	100	55,89	10,36

Tablo incelendiğinde kadın konukevine sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle başvuran katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =56,38), şiddet nedeniyle başvuran katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =55,36) ve diğer nedenler ile başvuran katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=57,00) arasındadır.

Tablo 4.20. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	38,81	2	19,40	,178	,838
Gruplar İçi	10597,94	97	109,25		
Toplam	10636,75	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların kadın konukevine başvuru nedenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(2,97)= 19,40$; $p>.05$).

4.6.2. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılıklarının Konukevinde Kalma Süresine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.21. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevinde kalma süresine göre betimsel istatistikleri.

Hizmet Alma Süresi	N	Mean	Std. Deviation
1-7 Gün	20	58,33	8,45
8-15 Gün	18	54,07	14,87
16-30 Gün	22	56,68	10,41
31-60 Gün	8	55,25	8,66
61-90 Gün	5	50,20	6,78
91-120	2	54,00	21,21
121-180	23	56,66	8,40
181 Gün ve üstü	2	49,00	7,07
Toplam	100	55,89	10,36

Tablo incelendiğinde 1-7 gün arasında hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =58,33), 8-15 gün arasında hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=54,07), 16-30 gün arasında hizmet alan YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=56,68), 31-60 gün arasında hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=55,25), 61-90 gün arasında hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=50,20), 91-120 gün arasında hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=54,00), 121-180 gün arasında hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=56,66) ve 181 gün ve üstü sürede hizmet alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=49,00) arasındadır.

Tablo 4.22. Katılımcıların psikolojik dayanıklılık puanlarının kadın konukevinde kalma süresine göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	473,41	7	67,63	,612	,745
Gruplar İçi	10163,34	92	110,47		
Toplam	10636,75	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların YYÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların kadın konukevinde kalma süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F(7, 92)= 67,63; p>.05).

4.7. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Sürekli Umut Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular

4.7.1. Katılımcıların Umutlarının Yaşlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.23. Katılımcıların sürekli umut puanlarının yaşa göre betimsel istatistikleri.

Yaş	N	Mean	Std. Deviation
18-25 Yaş	30	51,99	7,35
26-35 Yaş	37	47,43	13,07
36-45 Yaş	20	50,66	9,30
46-59 Yaş	13	48,84	10,66
Toplam	100	49,63	10,48

Tablo incelendiğinde 18-25 yaş arasındaki katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=51,99), 26-35 yaş arasındaki katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=47,43), 36-45 yaş arasındaki katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=50,66), 46-59 yaş arasındaki katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=48,84) arasındadır.

Tablo 4.24. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının yaşa göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	376,39	4	94,09	,850	,497
Gruplar İçi	10510,82	95	110,64		
Toplam	10887,21	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların yaşına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(4, 95)= 94,09$; $p>.05$).

4.7.2. Katılımcıların Umutlarının Medeni Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.25. Katılımcıların sürekli umut puanlarının medeni duruma göre betimsel istatistikleri.

Medeni Durum	N	Mean	Std. Deviation
Bekâr	21	49,64	8,88
Evli	47	50,40	10,49
Dini Nikâh	4	54,25	5,12
Boşanmış	28	47,65	12,07
Toplam	100	49,63	10,48

Tablo incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan bekâr katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =49,64), evli katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =50,40), boşanmış katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =47,65) ve dini nikâhlı katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =54,25) arasındadır.

Tablo 4.26. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının medeni durumu göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	223,364	3	74,45	,670	,572
Gruplar İçi	10663,851	96	111,08		
Toplam	10887,215	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların medeni durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(3, 96)= 74,45$; $p>.05$).

4.7.3. Katılımcıların Umutlarının Evlenme Kararına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.27. Katılımcıların sürekli umut puanlarının evlenme kararına göre betimsel istatistikleri.

Evlenme Kararı	N	Mean	Std. Deviation
Kendi Seçimi/Ailenin Onayıyla	25	49,69	12,06
Kendi Kararı/Ailenin Bilgisi Dışında	5	48,20	11,96
Görücü Usulü/Aile Kararıyla	24	46,70	12,40
Kaçarak	16	52,14	7,94
Ailenin Karşı Çıkmasına Rağmen Evlilik	5	53,40	7,76
Diğer	4	53,75	4,27
Toplam	79	49,63	10,48

Tablo incelendiğinde kendi seçimi/ailenin onayıyla evlenen katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =49,69), kendi seçimi/ailenin bilgisi dışında evlenen katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =48,20), görücü usulü/aile kararıyla evlenen katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=46,70), kaçarak evlenen katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=52,14), ailenin karşı çıkmasına rağmen evlenen katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=53,40) arasındadır.

Tablo 4.28. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının evlenme kararına göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	455,08	6	75,84	,676	,669
Gruplar İçi	10432,13	93	112,17		
Toplam	10887,21	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların evlenme kararına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(6, 93)= 75,84$; $p>.05$).

4.7.4. Katılımcıların Umutlarının Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.29. Katılımcıların sürekli umut puanlarının eğitim durumuna göre betimsel istatistikleri.

Eğitim Durumu	N	Mean	Std. Deviation
Okuryazar değil	5	52,80	8,58
Okur-Yazar	4	41,00	22,71
İlkokul Mezunu	33	49,52	11,19
Ortaokul Mezunu	34	50,89	9,19
Lise Mezunu	18	51,36	7,62
Önlisans Mezunu	2	39,00	15,55
Lisans Mezunu	4	42,00	5,71
Toplam	100	49,63	10,48

Tablo incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan okuryazar olmayan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =52,80), okur-yazar olan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =41,00), ilkokul mezunu katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=49,52), ortaokul mezunu katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=50,89), lise mezunu katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=51,36), önlisans mezunu katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=39,00) ve lisans mezunu katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=42,00) arasındadır.

Tablo 4.30. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının eğitim durumuna göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	915,77	6	152,62	1,424	,214
Gruplar İçi	9971,44	93	107,22		
Toplam	10887,21	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(6, 93)= 152,62$; $p>.05$).

4.8. Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Katılımcıların, Sürekli Umut Ölçeğinden Aldıkları Puanların, Kurum Deneyimlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bulgular

4.8.1 Katılımcıların Umutlarının Konukevine Başvuru Nedenine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.31. Katılımcıların sürekli umut puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre betimsel istatistikleri.

Başvuru Nedeni	N	Mean	Std. Deviation
Sosyo-ekonomik Yoksunluk	31	51,49	9,05
Şiddet	56	48,12	11,77
Diğer	13	51,69	6,47
Toplam	100	49,63	10,48

Tablo incelendiğinde kadın konukevine sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle başvuran katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =51,49), şiddet nedeniyle başvuran katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =48,12), diğer nedenler ile başvuran katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=51,69) arasındadır.

Tablo 4.32. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının kadın konukevine başvuru nedenine göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	289,87	2	144,93	1,327	,270
Gruplar İçi	10597,33	97	109,25		
Toplam	10887,21	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların kadın konukevine başvuru nedenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F(2, 97)= 144,93$; $p>.05$).

4.8.2. Katılımcıların Umutlarının Konukevinde Hizmet Aldığı Süreye Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Tablo 4.33. Katılımcıların sürekli umut puanlarının kadın konukevinde hizmet aldığı süreye göre betimsel istatistikleri.

Hizmet Alma Süresi	N	Mean	Std. Deviation
1-7 Gün	20	53,40	5,87
8-15 Gün	18	48,16	14,93
16-30 Gün	22	51,40	11,21
31-60 Gün	8	46,25	12,04
61-90 Gün	5	45,00	3,80
91-120	2	42,50	20,50
121-180	23	48,96	8,33
181 Gün ve üstü	2	45,50	6,36
Toplam	100	49,63	10,48

Tablo incelendiğinde 1-7 gün arasında hizmet alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X =53,40), 8-15 gün arasında hizmet alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=48,16), 16-30 gün arasında hizmet alan SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=51,40), 31-60 gün arasında hizmet alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=46,25), 61-90 gün arasında hizmet alanların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=45,00), 91-120 gün arasında hizmet alanların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=42,50), 121-180 gün arasında hizmet alanların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=48,96) ve 181 gün ve üstü sürede hizmet alanların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar (X=45,50) arasındadır.

Tablo 4.34. Katılımcıların sürekli umut ölçeği puanlarının kadın konukevinde hizmet aldığı süreye göre anova sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplar Arası	737,09	7	105,29	,954	,469
Gruplar İçi	10150,12	92	110,32		
Toplam	10887,21	99			

Anova tablosu incelendiğinde kadın konukevi hizmeti alan katılımcıların SUÖ'den aldıkları ortalama puanlar arasında, katılımcıların kadın konukevinde hizmet aldığı süreye göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (F(7, 92)= 105,29; p>.05).

5. TARTIŞMA

Kadına yönelik şiddet çeşitli düzeylerde küresel olarak karşılaşılan ortak bir sorun olmakla birlikte kadına yönelik şiddetin bireysel ve toplumsal nedenleri bulunmaktadır (192). Şiddet mağduru olan kadınlar genellikle evlendiği, itimat ettiği, çocuk sahibi olduğu ve maddi açıdan bağlı olduğu eşinin şiddetine maruz kalmaktadır. Evliliğin bu karışık yapısı çalışma hayatına katılamayan ve geliri olmayan kadınların şiddetle mücadele etmesi ve karşılaştığı sorunlarla baş etmesini kısıtlamaktadır (193, 194). Mağdur üzerinde fiziki ve ruhsal olmak üzere onarılması zor birçok zarara neden olan şiddet; mağdurun gururunu zedeleyen incitici bir davranıştır (81).

5.1.Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Kadın konukevinde hizmet alan kadınların sosyo-demografik özellikleri, ihtiyaçları, sorunları ve sosyal hizmet uygulamalarına olan gereksinimleri farklılık göstermekte olup şiddet deneyimi olan kadınların özelliklerini, kuruma başvuru nedenlerini ve kurum yaşantısı ile ilgili memnuniyetlerini bilmek çok yönlü mücadele edilmesi gereken şiddet olgusunun anlaşılabilmesi ve kadınların yaşamlarına sağlıklı devam edebilmeleri için önemlidir. Ülkemizde kadın konukevlerinde hizmet alan kadınların özelliklerini ortaya koyan çalışmaların azlığı, kadınların güçlendirilmesi gereken özelliklerinin belirlenememesi ve hizmetlerin yetersiz kalması ile sonuçlanmaktadır. Bu çalışmaya katılan katılımcıların demografik özellikleri, kadın konukevine başvuru nedenleri ve kuruluşta sunulan hizmetlerin verimliliklerine ilişkin bulgular dikkate değerdir.

Katılımcıların yaşlarına ilişkin bulgular incelendiğinde kadınların yaşları 18 ile 59 arasında değişmekte olduğu, %67'sinin 35 yaş ve altında olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalaması 32,13'tür. Bu durum kadın konukevine başvuran kadınların genç yetişkinlik döneminde olduklarını göstermektedir. Bu kadar genç bir müracaatçı grubuna hizmet veren kadın konukevinde hizmetlerin düzenlenmesinde kadınların eğitimine, becerilerinin geliştirilmesine önem verilmesi, bu genç yetişkinlerin travmalarının iyileştirilirken aynı zamanda sağlıklı yaşam becerileri kazanmaları ve kendi yaşamlarını devam ettirebilmeleri için donanımlı hale

getirilmelerinde önemlidir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Targan Çalış (2017) tarafından "Kadın Konukevinde Hizmet Alan Kadınların Sosyal Destek Sistemleri ve Gelecek Beklentileri" hakkında yapılan araştırmada Ankara ilinde 3 kamu kadın konukevinde hizmet alan 20 kadının 24 ile 56 yaş aralığında olduğu, yaş ortalamasının 34,5 olduğu saptanmıştır (14). Akyazı (2010) ve Pilgir (2015) tarafından yapılan çalışmalarda araştırmacılar araştırmamızla benzer sonuca ulaşmıştır. Akyazı (2010) tarafından yapılan çalışmada kadın konukevi hizmeti alan 59 kadının yaşları 18 ile 53 arasında değişmekte ve yaş ortalamasının 31,3 olduğu bulunmuştur. Pilgir (2015) tarafından kadın konukevlerinde hizmet alan kadınlarla yapılan bir çalışmada katılımcıların yaşları 17-48 arasında değişmekte ve yaş ortalamasının 28 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (81, 196).

Katılımcılarla ilgili dikkat çeken bir diğer bulgu ise medeni durumlarıdır. Katılımcıların %79'unun evli, boşanmış ya da dini nikâhlıdır. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Mutlu (2016) tarafından kadın konukevi hizmeti alan kadınlarla yapılan bir araştırmada, kadınların %74,3'ü resmi nikâhlı, %10'u imam nikâhlı ve %7,1'i boşanmış olmak üzere toplam %91,4'ü evli, boşanmış ya da dini nikâhlı olduğu belirlenmiştir. Bu oran eş şiddeti ile ilgili çarpıcı bir gösterge olarak kabul edilebilir (195). Targan Çalış (2017) tarafından yapılan bir araştırmada kadın konukevi hizmeti alan 20 kadının (%55)'inin evli, %15'inin bekâr ve 30'unun ise boşanmış olduğu tespit edilmiştir (14). Suata (2018) tarafından yapılan bir araştırmada 40 katılımcının %25'i bekâr ve %75'i evli olduğu; Yavuz (2018) tarafından yapılan araştırmada 30 katılımcının %53,3'ünün resmi nikâh ile evli olduğu %26,6'sının boşandığı, %13,3'ünün dini nikâhlı evli olduğu ve %6,6'sının hiç evlenmediği tespit edilmiştir (14, 77). Literatür incelendiğinde kadın konukevinde hizmet alanlar arasında resmi ya da dini nikâhlı evli olan kadınların daha fazla olduğu söylenebilir.

Katılımcıların %35,5'ininn 18 yaşından önce ve %30,4'ünün görücü usulüyle evlendiği tespit edilmiştir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Akyazı'nın 2010 yılında kadın konukevinde kalan kadınlar ile ilgili yaptığı çalışmada "şiddet mağduru olan kadınların %47,5'i 15-18 yaş aralığında olduğu; %42,4'ü ailesinin karşı çıkmasına rağmen kendi seçimi ve %37,3'ü "görücü usulüyle evlenme kararı" aldıkları saptanmıştır (196). Akyazı'nın (2010) İstanbul'da

belediyeye ait kadın konukevinde yaptığı çalışmada 18 yaşından önce evlenmenin alt sosyo-ekonomik düzey ile alakalı olduğunu belirtmiştir (196). Ayrıca kadın konukevi hizmeti alan kadınların erken yaşta evlenme oranının yüksekliği dikkat çekicidir.

Katılımcıların %76'sının ilkokul ya da ortaokul mezunu olduğu bulgusu dikkate değerdir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. 2014 yılında yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"nda hayatı boyunca en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınlardan eğitimi olmayanların oranı %43, lisans ve lisansüstü üzeri düzeyde eğitim alanların oranı ise %21'dir. 2008 yılında yapılan araştırma da ise bu oran eğitimi olmayan kadınlar için %55,7'dir. Araştırma sonuçlarına göre eğitim düzeyi arttıkça kadınların maruz kaldığı şiddet azalmaktadır. Bu azalmaya rağmen, lise düzeyinde eğitimi olan kadınların dörtte birinden fazlasının (%27); üniversite ve üzeri eğitimi olan kadınların beşte birinin (%21) fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış olması dikkat çekicidir (6, 58, 59).

Katılımcıların çalışma durumuna bakıldığında; katılımcıların %91'inin çalışmadığını gösteren bulgular özellikle genç kadınların eğitiminin ve istihdamının kadın konukevlerinde öncelikle önem verilmesi gereken alanlar arasında olduğunu gözler önüne sermektedir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Yalçın (2014) tarafından yapılan bir çalışmada konukevinde hizmet alan 107 kadının %87.9'unun çalışmadığını ve %53.3'ünün gelirinin olmadığını belirlemiştir. Bunun yanı sıra Kalanlar (2012) tarafından şiddet mağduru 93 kadın ile gerçekleştirilen bir çalışmada söz konusu kadınların %92,3'ünün gelir getirici herhangi bir işte çalışmadığı saptanmıştır (63). Suata (2018) tarafından kadın konukevinde kalan kadınlarla yapılan bir araştırmada 40 katılımcının tamamının çalışmadığı sonucuna ulaşılmıştır (77). Mutlu (2016) tarafından kadın konukevi hizmeti alan kadınlarla yapılan bir araştırmada, kadınların 12'si çalışıyorken (%17.1), 58'i (%82.9) çalışmamaktadır (195). Şiddet döngüsü eğitimsizlik ve işsizlikle devam etmekte, gerekli iyileştirmeler ve önlemler alınmadığında kadınların konukevlerine tekrar tekrar gelmeleri engellenememekte ve sağlıklı bir yaşama uyumları zorlaşmaktadır. Bu bağlamda kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınlar arasında okuma yazma bilmeyen varsa okuma/yazma kursuna kaydının yapılması, kadınların meslek kurslarına yönlendirilmesi, iş bulmaları konusunda destek hizmeti sunulması

sayesinde hizmet alan kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımları artmaktadır (195). Araştırmanın bulgusu ve alan yazında yer alan bilgiler doğrultusunda şiddet mağduru kadınların ekonomik olarak özgürlüğünün şiddetle mücadelenin her aşamasında önemli olduğu söylenebilir.

Katılımcıların konukevlerine başvuru nedenleri incelendiğinde, katılımcıların %56'sının şiddet nedeniyle kadın konukevine geldiğini, %25'i şiddet sıklaştığında; %14'ü şiddete ilk maruz kaldığı zaman; %11'i aile desteği olmadığını fark ettiğinde ve %4'ü ciddi bedensel hasarlar aldıktan sonra kadın konukevine başvurmaya karar vermiştir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Serin (2016) tarafından yapılan bir araştırmada kadınların %34'ü şiddet sıklaştığında, %26'sı aileleri tarafından destek görmeyeceklerini fark ettiklerinde ve %22'si ise ciddi bedensel hasarlar aldıktan sonra konukevine başvurmaya karar verdiği saptanmıştır. Gökmen (2009) tarafından kadın konukevinde hizmet alan kadınlarla yapılan bir çalışmada kadınların %51.6'sı şiddet sıklaştığında, %38.7'si ciddi bedensel hasar aldıktan sonra %22,6'sı ise aile desteği olmadığını fark ettiğinde kadın konukevine başvurmuştur (16, 41). Araştırmaların yeri ve zamanı değişmesine rağmen kadınların konukevi başvuru nedenlerinin yukarıda yer alan bulgular doğrultusunda benzer olduğu söylenebilir.

Katılımcıların konukevlerinde geçmişte hizmet alma durumuna bakıldığında katılımcıların %50'si daha öncede kadın konuk evinde kaldıklarını belirtmiştir. Geçmişte kadın konukevi hizmeti alan 50 katılımcının %52'sinin kadın konukevi hizmeti sürecinde problemlerini çözdüğünü; %48'inin ise problemlerini çözemeden konukevinden ayrıldığı belirtilmiştir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Yalçın (2014) tarafından yapılan bir çalışmada konukevinde hizmet alan kadınların %50,5'si daha önce başka bir konukevinde hizmet aldığını ve %49,5'i ise geçmişte kadın konukevi hizmeti almadığı tespit edilmiştir (63). Irmak (2014) tarafından Bursa, Kocaeli ve Yalova illerinde kadın konukevi hizmetinden yararlanan kadınlarla yapılan çalışmada kadınların %39'nun daha önce kadın konukevinde kaldığı tespit edilmiştir (47). Akyazı'nın (2010) tarafından İstanbul'da belediyeye ait kadın konukevinde yapılan bir çalışmada hizmet alan kadınların % 76,3'ü daha önce kadın konukevlerinde kalmamış, %23,7'si ise daha önce kadın konukevlerinde kalmıştır (196). Geçmişte kadın konukevinde hizmeti almaya ilişkin yukarıda ifade edilen göstergeler; hizmet alan kadınların sosyal destek mekanizmalarının eksikliği,

şiddetin geçeceği ve dayanmaları gerektiği yönündeki algıları ve kadın konukevinden çıktıktan sonra da yaşamlarını devam ettirmede zorlanmaları ile açıklanabilir. Ayrıca mağdur kadınların kadın konukevi hizmeti sonrasında yaşayabilecekleri ikincil mağduriyetlerin vaktinde önlenebilmesi ve desteklenmeleri için takip ve izleme çok önemlidir. Kayıt, takip ve izleme sisteminin oluşturulması ve etkin kullanılması durumunda kadınların yeni mağduriyetler yaşamamaları için önleyici tedbirler alınabilir (46).

Katılımcıların %30'unun çocuk sahibi olmadığı; %70'inin çocuk sahibi olduğu, çocuk sahibi olan 70 katılımcıdan %52(37)'sinin çocuk/ları ile birlikte kadın konukevinden hizmet aldığı tespit edilmiştir. Literatürde çalışma bulgusu ile benzer sonuçlar yer almaktadır. Suata (2018) tarafından kadın konukevinde kalan kadınlarla yapılan bir araştırmada araştırmaya katılan kadınların 27'sinin (%67,5) çocuğunun olduğu, 3'ünün (%7,5) çocuğunun olmadığı ve 10 katılımcının çocuk bilgisine yanıt vermediği belirlenmiştir (195). Bilindiği üzere ŞÖNİM ve kadın konukevlerinde şiddet mağduru ve şiddete tanıklık eden çocuklara yönelik olarak psiko-sosyal destek ve rehberlik hizmeti sunulmaktadır. Bu çerçevede kadın konukevlerine anneleriyle gelen çocuklara yönelik özel hizmetler verilmesi ve kapasitenin belirlenmesinde çocukların da dikkate alınması sosyal hizmet sunumu için önemlidir (46). Kadın konukevinde çocuklar için kreş, eğitim, rehabilitasyon, oyun ve etkinlik odaları ile çalışma odaları bulunmalıdır. Kadın konukevinde anneleri ile beraber hizmet alan çocuklara kreş hizmeti sağlanarak çocukların psiko-sosyal gelişimine katkı sağlanması ve okul çağındaki çocukların ise okullarından geri kalmamaları için okul kaydının yapılması ve ekonomik destek sağlanması önemlidir (195).

Bulgular, aile içi şiddetin önlenmesi için çalışmalar yapılması gerektiği ile birlikte kadın konuk evlerinin ulaşılabilirliğinin ve kurumlarda verilen hizmetlerin niteliğinin ve etkililiğinin arttırılması gerektiğini de göstermektedir.

5.2. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık ve Sürekli Umut Puanlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların yetişkin yılmazlık ölçeğinden aldıkları puanlar 29-78 arasında değişmekte olup ortalaması 55,89±10,36'dır. Ortalama puan ve standart sapma değerlendirildiğinde yetişkin yılmazlık ölçeğinden 15 kadının 45'dan daha düşük puan

aldığı ve 20 kadının ise 66'den daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Geriye kalan 65 kadının orta düzeyde psikolojik dayanıklılık puanı aldığı söylenebilir.

Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireyler zorlu ve stresli olaylar karşısında etkili sorun çözme ve stresi yönetebilme becerisine sahiptir. Şiddet mağduru olan bireyler, psikolojik dayanıklılığı yüksek olduğu sürece günlük yaşantısına daha kolay adapte olabilmektedir. Alan yazında kadın konukevinde kalan kadınların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Gökmen (2009) tarafından kadın konukevinde yaşayan şiddet mağduru kadınlar ve eşiyle birlikte yaşayan şiddet mağduru kadınların psikolojik dayanıklılığını araştırıldığı çalışmada; kadın konukevinde yaşayan şiddet mağduru kadınlar ile evinde yaşayan şiddet mağduru kadınların psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda; kadın konukevinde yaşayan kadınların psikolojik dayanıklılık puanlarının, evinde yaşayan kadınların puanlarından anlamlı şekilde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (16, 77). Irmak (2016) tarafından yapılan bir çalışmada; kadın konukevinde hizmet alan şiddet mağduru 100 kadın ile evinde kalan ve halen şiddet görmeye devam eden 50 kadının psikolojik dayanıklılık, bağlanma biçimleri, başa çıkma tutumları ve psikopatoloji açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılık puanları evinde kalan şiddet mağduru kadınlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (77).

Katılımcıların sürekli umut ölçeğinden aldıkları puanların ise 8-64 arasında değişmekte olduğu ve ortalama puanın 49,63±10,48 olduğu bulunmuştur. Ortalama puan ve standart sapma değerlendirildiğinde 10 kadının ölçekten aldığı puanın 39'dan daha düşük olduğu bir başka ifade ile düşük düzeyde sürekli umuda sahip oldukları, 16 kadının ise ortalamadan daha yüksek puan aldığı saptanmıştır. Katılımcıların sürekli umut düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu saptanmıştır. 74 kadının orta düzeyde sürekli umuda sahip olduğu söylenebilir.

Alan yazında kadın konukevinde kalan kadınların umutsuzluk düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmalara da rastlanmaktadır. Çiftçi (2007) tarafından şiddet nedeniyle kadın konukevinde hizmet alan kadınların umutsuzluk, depresyon ve üreme sağlığı ile ilgili yapılan bir çalışmada şiddet mağduru olan ve kadın konukevinde kalmakta olan kadınların düşük düzeyde umutsuzluk belirtileri gösterdikleri tespit edilmiştir (155).

Bilindiği üzere kadın konukevlerinde kadınların ve beraberindeki çocukların şiddetsiz bir ortamda, yaşadıkları travma ile başa çıkabilmelerine, güçlenmelerine, yeniden sağlıklı ilişkiler sürdürebilmelerine destek olmak üzere mesleki çalışmalar yürütülmektedir. Bu bağlamda kadın konukevlerinde sunulan destek hizmetlerinin kadınların yaşamlarına tekrar uyum sağlayabilmeleri, yaşamlarına kaliteli şekilde devam edebilmeleri, gelecek planlamalarına pozitif yönde etkisi olduğu söylenebilir. Hizmet alan kadınların amaçları olması, amaçları gerçekleştirilmesi için alternatif yollar bulması ve bununla birlikte kadın konukevinde kalan kadınların şiddete uğradıkları ortamdan uzaklaşmış olmalarıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir.

5.3. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık ve Sürekli Umut Puanlarına Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulguların Tartışılması

Kadın konukevlerinde kalan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ve sürekli umut düzeyleri arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için yapılan pearson korelasyon sonuçlarına göre kadın konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ve sürekli umutları arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu; kadınların umutları arttıkça psikolojik dayanıklılıklarının da arttığı tespit edilmiştir.

Alan yazında kadın konukevinde kalan kadınların umutsuzluk düzeyleri ile ilgili yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Özcan (2009) tarafından kadın konukevinde kalan kadınlarla yapılan bir araştırmada; duygusal ve fiziksel şiddet mağduru olan ve kadın konukevinde hizmet alan kadınlar ile şiddet yaşamamış ve eşiyle birlikte yaşamakta olan kadınların umutsuzluk düzeyleri karşılaştırılmış, iki grubun umutsuzluk düzeyleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Araştırmacı bu durumun kadın konukevinde hizmet alan kadınların şiddete maruz kaldıkları ortamdan uzaklaşmış olmalarına bağlanabileceğini ifade etmiştir (154).

Şiddetin olumsuz etkileri ve yaşamın zorlayıcı yönleriyle başa çıkmaya çalışan şiddet mağduru kadınlar en çok destekleyici hizmetlere ve umuda ihtiyaç duymaktadırlar. “İyi olma duygusu veren ve bireyi harekete geçirmek için güdüleyen bir özellik” olarak tanımlanan umut bireyin içindeki motivasyonu arttıran en önemli bir etkenlerden biridir. Umut karamsarlık ve çaresizlik gibi duyguları önleyebilir (92, 96). Umudu yüksek olan bireyler şiddetin olumsuz etkileri ve yaşamın zorlayıcı yönleriyle daha etkin baş etme becerileri sergileyebilir, şiddet olgusu ile daha rahat baş

edebilir ve geleceğe yönelik daha olumlu ve umutlu beklentilere sahip olma duygusu barındırabilir. Bu sayede umut şiddet mağdurlarına gelecekte karşılaşabileceği olumsuz yaşantılarla baş edebileceği duygusunu vererek, psikolojik dayanıklılığı da olumlu etkiler. Bununla birlikte alternatif davranış üretebilme becerisinin artması da umut ve psikolojik dayanıklılığın birlikte olumlu yönde artmasını nedeni olarak gösterilebilir.

5.4. Katılımcıların Psikolojik Dayanıklılık ve Sürekli Umutlarının Bazı Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Kadın konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılık ve sürekli umut düzeylerinin yaş, medeni durum, evlenme kararı eğitim düzeyi, kuruluşa başvuru nedeni ve kuruluşta hizmet alma süresi gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde bu bulguyu destekleyecek "doğrudan bir çalışmaya" rastlanmamıştır. Alan yazında bulunan ve Bınar (2011) tarafından kadın konukevi hizmeti alan kadınların algıladıkları sosyal destek ile stresle başa çıkma tarzları ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada, kadın konukevi hizmeti alan kadınların umut düzeylerinin eğitim durumu, çalışma durumu ve kadın konukevinde kalma süresi gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır (13).

Eğitim/öğretim yaşantısının sağlayacağı bilginin bireylerin stresle başa çıkma becerilerini geliştirmesi ve psikolojik dayanıklılık ile umut düzeyini anlamlı şekilde etkilemesi beklenmiştir. Ancak yapılan bu çalışmada kadın konukevinde hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılık ve umut düzeylerinin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu, şiddet olgusunun ilkokul mezunu ya da üniversite mezunu kadınlar açısından benzer travmatik etkilere yol açtığı ve bu etkiden dolayı anlamlı bir farklılık elde edilemediği şeklinde yorumlanabilir (13). Ayrıca, şiddet yaşantısının yol açtığı güçlüklerin eğitimin kazandırdığı bilgilerin uygulanmasında ve etkili stresle başa çıkma tarzlarının kullanımı konusunda engelleyici olabileceği söylenebilir (13).

Kadın konukevlerinde kalma süresinin kadınların psikolojik dayanıklılık ve umut düzeyleri açısından farklılık yaratabileceği düşünülmüştür. Ancak kadın konukevlerinde hizmet alan kadınların umut düzeylerinin kadın konukevlerinde kalma

süresine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulgusu bu çalışmada elde edilmiştir. Bu bulgu kadın konukevlerinin ilgili mevzuat gereği kısa süreli hizmet sunması, bu sürenin psikolojik dayanıklılık ve umut düzeyi açısından farklılık yaratmada yeterli olmadığı söylenebilir. Bu çalışmanın katılımcıları ortalama 66 gün kadın konukevi hizmet almıştır. Kadın konukevlerinde hizmet alan kadınların uzun süreli ve iyileştirici hizmetlere ihtiyaç duyduğu şeklinde açıklanabilir (13).

5.5. Katılımcıların Kurumda Aldıkları Hizmetten Memnuniyet Düzeylerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Ülkemizde kadın konukevlerinde kadınlara verilen hizmetlerin onlar tarafından nasıl algılandığını ortaya koyan çalışmalar oldukça azdır. Hizmet alan grupların kadın konukevinde sunulan sosyal hizmete ilişkin memnuniyetleri, hizmetleri değerlendirmeleri, politika yapıcılar için bu alandaki hizmetleri geliştirebilecek birincil kaynaktan elde edilmiş oldukça değerli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmaya katılan katılımcıların kadın konukevinde sunulan hizmetlere ilişkin memnuniyetleri değerlendirildiğinde katılımcıların genellikle memnun oldukları görülmektedir.

Katılımcıların "barınma hizmeti, danışmanlık ve yönlendirme" hizmetinden yüksek düzeyde memnun olduğu; "psikolojik, hukuki, tıbbi ve ekonomik destek hizmeti"nden memnun olduğu tespit edilmiştir. Literatürde çalışma bulgusu ile bu araştırmanın benzer sonuçları yer almaktadır. Yalçın (2014) tarafından yapılan bir çalışmada konukevinde hizmet alan kadınların %74,8'si kuruluşun fiziksel özelliklerinden memnun olduğunu ifade etmiştir. Kadınlar kuruluşta verilen hizmetlerden en çok %86,9 ile güvenlik hizmetini, %72,9 ile barınma hizmetini ve %63,6 ile hukuki destek hizmetini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir (64). Irmak (2014) tarafından Bursa, Kocaeli ve Yalova illerinde kadın konukevi hizmetinden yararlanan kadınlarla yapılan çalışmada katılımcıların %59'unun konukevi hizmetinden memnun; %35'inin kısmen memnun olduğu saptanmıştır." (47).

Bu çalışmada kadınların kuruluşta sunulan "iş ve meslek danışmanlığı, mesleki eğitim ve kreş hizmeti" ile ilgili memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Kurum desteğine ihtiyaç duyduklarını belirttikleri diğer bulgularla birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların eğitim ve becerilerine uygun İŞKUR ve halk eğitim merkezlerinde yürütülen kurslara katılım sağlamalarının sosyo-ekonomik

olarak güçlendirilmelerine, yaşamlarına sağlıklı ve mutlu devam etmelerine, etkin baş etme becerileri geliştirmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Şiddet fiilinin sonuçları ve mağdurlar üzerinde yarattığı olumsuz etkiler incelendiğinde bu sorunun çözüme kavuşturulması için önleyici çalışmalar yapılmasının zorunlu olduğu düşünülmektedir. Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ve kötü davranışın önlenmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadınların barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması, kadınların güçlendirilmesi ve haklarının korunması, şiddete yönelik koruyucu, önleyici ve rehabilite edici çalışmalar kamu kurumları tarafından yapılmaktadır (197).

Kadının korunması ve şiddetin önlenmesi yönelik yasal düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması; şiddet faillerinin cezalandırılması, şiddet olgusuna neden olan kalıp yargılar ve inançların değiştirilmesi ve kadınların çalışma hayatına etkin katılımını sağlamaya yönelik mesleki eğitimler verilmesi, kadınların sosyo-ekonomik olarak güçlendirilmesinin sağlanması önleyici çalışmalar arasında yer almaktadır (81).

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan Bilgi Formu, Yetişkin Yılmazlık Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği'nden elde edilen verilerin analizi sonucunda aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır:

- Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde; araştırmaya katılan her 3 katılımcıdan 1'nin erken yaşta ya da görücü usulüyle evlendiği, katılımcıların %67'sinin 35 yaş ve altında olduğu, katılımcıların yarısının şiddet nedeniyle kadın konukevine başvurduğu ve hizmet alan kadınların çok erken yaşlarda şiddete maruz kaldığı,

- Katılımcıların %79'unun evli, boşanmış ya da dini nikâhlı olduğu, bu oranın eş şiddeti ile ilgili çarpıcı bir gösterge olarak kabul edilebileceği, şiddet mağduru olan kadınların genellikle evlendiği, itimat ettiği, çocuk sahibi olduğu ve maddi açıdan bağlı olduğu eşinin şiddetine maruz kaldığı,

- Erken yaşta evlenmelerin katılımcıların eğitim ve çalışma durumunu olumsuz etkilediği, katılımcıların %76'sının lise eğitimi almadığı/alamadığı ve %91'inin ise çalışmadığı, eğitimsizlik ve işsizlik sorununa ilişkin iyileştirmeler ve önlemler alınmadığında kadınların konukevlerine tekrar tekrar gelebileceği,

- Katılımcıların eğitim ve çalışma durumunu gösteren bulgular özellikle genç kadınların eğitiminin ve istihdamının kadın konukevlerinde öncelikle önem verilmesi gereken alanlar olduğu,

- Kadınların istihdam içerisinde gelire sahip olmalarının, şiddet ile karşılaştıklarında çözüm bulmaları ve baş etme metotlarını geliştirmelerinde etkili olacağı,

- Katılımcıların %50'sinin daha önce de kadın konuk evinde kaldığı, bu durumun kadınların, şiddetin geçeceği ve şiddete dayanmaları gerektiği yönündeki algıları ile sosyal destek mekanizmalarının eksikliği ve kadın konukevinden çıktıktan sonra da yaşamlarını devam ettirmede zorlanmalarından kaynaklandığı,

- Katılımcıların ortalama iki ay gibi kısa bir süre kadın konukevi hizmeti aldığı, uzun süreli ve iyileştirici hizmetlere ihtiyaç duyan şiddet mağdurlarının güçlendirilmesi ve sosyal hizmet müdahalesi kapsamında bu sürenin yeterli olmadığı,

- Katılımcıların "barınma, danışmanlık ve yönlendirme" hizmetlerinden yüksek düzeyde memnun olduğu; "psikolojik, hukuki, tıbbi ve ekonomik destek" hizmetlerinden orta düzeyde memnun olduğu,

- Katılımcıların yetişkin yılmazlık ölçeğinden aldıkları puanlar 29-78 arasında değişmekte olup ortalaması 55,89±10,36'dır. Ortalama puan ve standart sapma değerlendirildiğinde 15 kadının 45'dan daha düşük puan aldığı bir başka ifade ile düşük düzeyde psikolojik dayanıklılığa sahip olduğu; 20 kadının ise 66'den daha yüksek puan aldığı bir başka ifade ile yüksek düzeyde psikolojik dayanıklılığa sahip olduğu, geriye kalan 65 kadının ise orta düzeyde psikolojik dayanıklılığa sahip olduğu,

- Katılımcıların sürekli umut ölçeğinden aldıkları puanlar 8-64 arasında değişmekte olup ortalama puan 49,63±10,4'dir. Ortalama puan ve standart sapma değerlendirildiğinde 10 kadının ölçekten aldığı puanın 39'dan daha düşük olduğu bir başka ifade ile düşük düzeyde sürekli umuda sahip olduğu, 16 kadının ise ortalamadan daha yüksek puan aldığı başka ifade ile yüksek düzeyde sürekli umuda sahip olduğu, 74 kadının ise orta düzeyde sürekli umuda sahip olduğu,

- Katılımcıların psikolojik dayanıklılıkları ve sürekli umutları arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu; kadınların umutları arttıkça psikolojik dayanıklılıklarının da arttığı,

- Kadın konukevinden hizmet alan kadınların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin yaş, eğitim seviyesi, evlenme kararı alma şekli, kuruluşa başvuru nedeni ve kuruluşta hizmet alma süresi gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği,

- Kadın konukevinden hizmet alan kadınların umut düzeylerinin yaş, eğitim seviyesi, evlenme kararı alma şekli, kuruluşa başvuru nedeni ve kuruluşta hizmet alma süresi gibi değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği,

tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın bulguları dikkate alınarak kadın konukevlerinde sunulan hizmetlerin gözden geçilmesi önem arz etmektedir. Kadın konukevlerinde sunulan destek hizmetlerinin etkililiğinin artırılmasının; kadınların yaşamlarına tekrar uyum sağlayabilmeleri, yaşamlarına kaliteli şekilde devam edebilmeleri ve gelecek planlamalarında etkili olduğu değerlendirilmektedir.

Esasen kadın konukevleri; hizmet almakta olan kadınların temel ihtiyaçlarının giderilmesinin yanı sıra güçlenme ve sosyal hayata etkin olarak katılım açısından önemli çalışmaların yürütüldüğü kurumlardır. Şiddetin ortaya çıkmadan önlenmesine yönelik çalışmaların yapılması, şiddetin ortaya çıktıktan sonra mağdura yönelik barınma, psiko-sosyal destek ile sosyal hayata katılım sağlamalarına yönelik hizmetler sunmaktan daha önemlidir (198).

Kadın konukevlerinin temel amacı, kuruluşta hizmet almakta olan bireylere hukuki, ekonomik, sağlık ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, eğitim, psiko-sosyal ve ekonomik yönden güçlendirilmelerinin sağlanarak kadınların hayatlarını tek başlarına idame edebilmelerini ve şiddet ortamından uzak kalabilmelerini sağlamaktır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede; kadının insan haklarından eşit şekilde faydalanması ve şiddetle mücadele konusunda hukuksal düzenlemelerin etkin olarak uygulanması, şiddet faillerine yönelik koruma, tedavi, iyileştirme çalışmalarının artırılması ve kadına yönelik şiddet hususunda ülkemizde bireylerin farkındalık kazanması ve zihniyet dönüşümü gerekmektedir.

Bu araştırma kapsamında tespit edilen bulgular doğrultusunda öneriler aşağıda yer almaktadır;

- Kadın konukevlerinde hizmet alan kadınların önemli kısmının genç yetişkin olduğu sonucu dikkate alınarak, bu kadar genç müracaatçı grubuna hizmet veren kadın konukevlerinde hizmetlerin düzenlenmesinde kadınların eğitimine, becerilerinin geliştirilmesine önem verilmesi, genç yetişkinlerin

travmalarının iyileştirilirken aynı zamanda sağlıklı yaşam becerileri kazanmaları ve kendi yaşamlarını devam ettirebilmeleri için donanımlı hale getirilmeleri,

- Barınma ve koruma hizmetlerine ek olarak şiddet mağdurlarına yönelik psiko-sosyal ve ekonomik destek hizmetlerinin yeterli düzeyde verilmesi, bu çerçevedeki hizmetlerin yaygın ve ulaşılabilir hale getirilmesi,

- Koruma ve destek hizmetleri kapsamında şiddet mağduru bireylerin sosyal durumu, kısıtlılıkları, beklentileri ve kabiliyetleri gibi özel durumlarını dikkate alan hizmet modellerinin (ihtisaslaşmış kadın konukevleri vb.) geliştirilmesi ve ihtisaslaşmış kadın konukevlerinde hizmet sunumuna başlanması,

- Mağdur kadınların kadın konukevi hizmeti sonrasında yaşayabilecekleri ikincil mağduriyetlerin zamanında önlenebilmesi ve desteklenmeleri için vaka kayıt, takip ve izleme sisteminin oluşturulması ve sistemin etkin kullanılması,

- AÇSHB'ye, yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı kadın konukevleri arasında etkin işbirliğinin ve hizmetlerde standartlaşmanın sağlanması,

- Kadın konukevlerinden hizmet alan kadınların çoğunun lise eğitimi almadığı ve çalışmadığı bulgusu dikkate alınarak kadınların eğitimsizlik ve işsizlik sorununa ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı, İŞKUR ve halk eğitim merkezleri ile işbirliği yapılarak hizmet sunumunun geliştirilmesi, kadınların sosyo-ekonomik güçlenmelerinin sağlanması için önleyici çalışmaların yapılması,

- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 3. Ulusal Eylem Planı (2016-2020)'nda "kadın hizmet birimlerinden yararlanan kadınların istihdama yönelik meslek edindirme kurslarından ve girişimcilik eğitimlerinden faydalanmalarına yönelik işbirliği çalışmaları yürütülecektir." faaliyeti kapsamında kadın hizmet birimlerinden yararlanan kadınların istihdamına yönelik meslek edindirme kursları açılarak kadınların iş gücüne katılımının artırılması,

- Kadın hizmet birimlerinden yararlanan kadınların eğitim ve becerilerine uygun olacak şekilde İŞKUR ve halk eğitim merkezlerinde yürütülen kurslara katılım

sağlaması, yerel düzeyde protokoller imzalanarak kadın hizmet birimlerinden yararlanan kadınların işe yerleşmelerine öncelik verilmesi,

- Kadına ve çocuğa yönelik şiddet kapsamında önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilen "sağlıksız başlayan evlilikler"in önlenmesini teminen; bireylere eğitim hizmetlerinin yaygın, erişilebilir ve etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi,

- Kadın konukevlerine anneleriyle beraber gelen çocuklara yönelik özel hizmetler verilmesi ve kapasitenin belirlenmesinde çocukların da dikkate alınması,

- Kadın konukevlerinde verilen hizmetlerin şiddete tanıklık etmiş çocuklar bağlamında düzenlenmesi, çocukların ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin yeniden yapılandırılması,

- Kadın konukevlerine anneleriyle beraber gelen çocukların ihtiyaçları göz önünde bulundurulması, konuk evlerinin fiziksel koşullarında çocuklara özel düzenlemelerin yapılması,

- Kadın konukevlerine anneleriyle beraber gelen çocukların kreş desteğinden yararlanamaması halinde kadının çalışma hayatına katılması güçleşmektedir. Kadın Konukevinden hizmet alan kadınların çocukları için ücretsiz kreş hizmetinin etkin şekilde uygulanması ve illerin ihtiyacına göre ücretsiz kreşe ayrılan kontenjanların artırılması,

- Erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele kapsamında erken yaşta evlenme oranının yüksek olduğu illerde, mülki amir başkanlığında ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı koordinasyonunda İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Kolluk Birimleri ve İl Müftülüğü işbirliği ile il eylem planlarının hazırlanması, hazırlanacak planlara yönelik izleme ve işbirliği çalışmalarının yapılması,

- Erken yaşta ve zorla evlilikler konusunda mücadele edilerek kız çocuklarının eğitim hayatına etkin ve düzenli katılımlarının sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılması,

- Kadının korunması ve şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemelerin etkin şekilde uygulanması, şiddet faillerinin rehabilite edilmeleri ve cezalandırılmaları,

- Toplum sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için şiddetin sona erdirilmesi ve mükerrer şiddet olaylarının önlenmesi için faillere yönelik rehabilitasyon programlarının uygulanmasını sağlayacak kurumsallaştırılmış hizmet modellerinin oluşturulması,

- Şiddet olgusuna neden olan kalıp yargılar ve inançların değiştirilmesi ve kadınların çalışma hayatına etkin katılımını sağlamaya yönelik mesleki eğitimler verilmesi,

- Kadınların neden birden fazla kez kadın konukevinde kalma ihtiyacı duyduklarının detaylı şekilde araştırılması, kadın konukevlerinde verilen hizmetlerin iyileştirilmesi,

- AÇSHB'ye, yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı kadın konukevlerinde verilen hizmetlerin ayrı ayrı değerlendirilerek söz konusu hizmetlere ilişkin farkların tespit edilmesi amacıyla yeni araştırmalar yapılması,

- Kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık ve umut düzeyleri arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılması için farklı bölgelerde bulunan kadın konukevlerinde daha büyük örneklemlerle yeni çalışmaların gerçekleştirilmesi,

alana katkı sağlayacaktır.

7. KAYNAKLAR

1. Bozkurt Şener E. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirmesi, Yayınlanmış Uzmanlık tezi, Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2011.

2. Bilican V. Türkiye'de şiddetin kadın sağlığına etkileri, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2009, 10(2):167-179.

3. World Health Organization (WHO). Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women 2005. https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/24159358X/e/. 31 Ağustos 2019.

4. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı(2016-2020). https://ailevecalisma.gov.tr/ksgm/yayinlar/. 31 Ağustos 2019.

5. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Şiddete Maruz Kalınlığında. https://kadininstatusu.ailevecalisma.gov.tr/siddete-maruz-kalindiginda. 31 Ağustos 2019.

6. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Türkiye'de Kadın Raporu. https://ailevecalisma.gov.tr/media/9991/tu-rkiyede-kad%C4%B1n-haziran-2019.docx. 31 Ağustos 2019.

7. Açıkel S. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kadın Sığınmaevi Önlemi: Türkiye Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2009.

8. Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu.

https://acikerisim.tbmm.gov.tr/bitstream/handle/11543/2780/ss717_c1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 31 Ağustos 2019.

9. İnsan Hakları Ortak Platformu. Açıklayıcı Kitapçık: Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Sözleşme. https://www.ihop.org.tr/?p=817. 31 Ağustos 2019.

10. Birleşmiş Milletler. Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildiri. https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/kadina_karsi_siddet/BM%20Kad%C4%B1na%20Kar%C5%9F%C4%B1%20%C5%9Eiddetin%20Ortadan%20Kald%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1na%20Dair%20Bildirgesi%2020.12.1993.pdf. 31 Ağustos 2019.

11. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2010-2015). https://ailevecalisma.gov.tr/ksgm/yayinlar/. 31 Ağustos 2019.

12. Aydöner NH. Kadınlarda Şiddete Maruz Kalma Durumu İle Sosyal Destek Algısı, Depresyon Ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkiler: Karşılaştırmalı Bir Çalışma, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Işık Üniversitesi, 2018.

13. Bınar ES. Sığınmaevinde Kalan Kadınların Algıladıkları Sosyal Destek İle Stresle Başa Çıkma Tarzları Ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2011.

14. Çalış ŞT. Kadın Konukevinde Kalan Kadınların Sosyal Destek Sistemleri Ve Gelecek Beklentileri, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 2017.

15. Güler E. Sığınma Evinde Kalan Kadınların Yaşadıkları Şiddet ve Kişilik Bozuklukları Arasındaki İlişki, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Psikoloji Bilim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2012.

16. Gökmen D. Kadın Sığınma Evinde Yaşayan Şiddet Görmüş Kadınlar İle Eşiyle Birlikte Yaşayan Şiddet Görmüş Kadınlar Arasındaki Psikolojik Dayanıklılık Ve Bağlanma Durumlarının Karşılaştırılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2009.

17. Türk Dil Kurumu. Şiddet. http://sozluk.gov.tr/. 13 Haziran 2019.

18. Dursun Y. Şiddetin izini sürmek: şiddet nedir?, *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, 12:3.

19. Longman-Metro Büyük İngilizce Türkçe-Türkçe Sözlük, İstanbul, Serhat Yayınları, 1993:1685.

20. Mutlu F. Aile İçi Şiddet Sürecinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, 2006.

21. Kocacık F. Şiddet olgusu üzerine, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2003, 2(1):1-7.

22. World Health Organization. World Report On Violence and Health. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf;jsessionid=1713F7869D9E47F1787CEDF5598BD8E5?sequence=1. 31 Ağustos 2019.

23. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, T.C. Resmi Gazete, sayı:28239, 20 Mart 2012.

24. Karakuş H. İstanbul Sözleşmesi İle İç Hukukun Uyumlaştırılması Bağlamında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Değerlendirilmesi, Uzmanlık tezi, Ankara: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2018.

25. Anıl E, İlkkaracan P, Kılıç Z, Ronge K, Seral G, Ülgen T. (2001). Pekin + 5 Birleşmiş Milletlerde Kadının İnsan Hakları ve Türkiye'nin Taahhütleri. http://www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/219_1.pdf. 31 Ağustos 2019.

26. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı. Şiddetten Uzakta Bir Sığınak Nasıl Kurulur, Nasıl Yürütülür. https://www.morcati.org.tr/tr/yayinlarimiz/kitaplar/95-siddetten-uzakta. 31 Ağustos 2019.

27. Çelik ÖF. İstanbul Sözleşmesi'nde Yer Alan Özen Gösterme İlkesi Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet Vakalarında İdarenin Kusur Sorumluluğu, Uzmanlık tezi, Ankara: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2018.

28. Council of Europe. İstanbul Convention Explanatory Report. https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168008482e. 13 Haziran 2019.

29. Fernandez M. Cultural beliefs and domestic violence, *Annals New York Academy of Science*, 2006,1087:250-260.

30. Hague G, Malos E. *Domestic Violence: Action for Change*, 3rd ed. Cheltenham, New Clarion Press, 2005:4-17.

31. Kelly JB, Johnson MP. Differantiation Among Types of İntimate Partner Violonce; Research Update And İmplications For İnterventions, *Family Court Review*, 2008.

32. Goldstein M. Seeking Protection From Domestic Violence. https://www.osce.org/albania/28731?download=true. 31 Ağustos 2019.

33. Moss VA. Battered women and myth of mosochism, *J Psychos Nurs Ment Health Service*, 1991, 29(7):18-23.

34. Sağlık Bakanlığı Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Tarihçesi Uluslararası Gelişmeler.

https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/ekitap/tarihce/2kadina_yonelik_sidddetle_mucadele_tarihcesi.pdf. 13 Haziran 2019.

35. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, T.C. Resmi Gazete, sayı:23233, 14 Ocak 1998.

36. Kandemir FE. Kadına Karşı Şiddet Ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk (Medeni Hukuk) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi, 2018.

37. Fulu E, Jewkes R, Roselli T, Garcia-Moreno C. Prevalence of and factors associated with male perpetration of intimate partner violence: Findings from the UN Multi-country Cross-sectional Study on Men and Violence in Asia and the Pacific. https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S2214-109X%2813%2970074-3. 31 Ağustos 2019.

38. Breiding MJ, Basile KC, Smith SG, Black MC, Mahendra RR. Intimate Partner Violence Surveillance: Uniform Definitions and Recommended Data Elements. https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/intimatepartnerviolence.pdf. 31 Ağustos 2019.

39. Watts C, Zimmerman C. (2002). Violence against women: Global scope and magnitude, *The Lancet*, 2002, 359:1232-1237.

40. Özgentürk İ, Kargın V, Baltaci H. Aile içi şiddet ve şiddetin nesilden nesile iletilmesi, *Polis Bilimleri Dergisi*, 2012, 14(4): 55-77.

41. Serin S. Eş Şiddetine Maruz Kalıp Sığınma Evinde Kalan Kadınlarda Bağlanma, Başa Çıkma ve Ruhsal Travma Arasındaki İlişki, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Anabilim Dalı, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, 2016.

42. Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AG, Lozano R (eds). *World Report on Violence and Health*, Geneva, World Health Organization, 2002.

43. Dobash RP, Dobash RE. Who died? The murder of collaterals related to intimate partner conflict, *Violence Against Women*, 2012, 18(6):662-671.

44. Türkiye Büyük Millet Meclisi. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Mevzuattaki Ve Uygulamadaki Noksanlıkların Tespitine İlişkin Komisyon Raporu-2015 (s.199). https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2069. 31 Ağustos 2019.

45. World Health Organization, London School of Hygiene and Tropical Medicine. Preventing İntimate Partner And Sexual Violence Against Women: Taking Action And Generating Evidence-2010. https://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/9789241564007_eng.pdf. 31 Ağustos 2019.

46. T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu. Merkezi ve Yerel Kamu Kurum ve Kuruluşları İle Sivil Toplum Kuruluşlarının, Kadın ve Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Kapasite ve İmkânlarının Değerlendirilmesi Raporu-2013(s.18).http://www.sck.gov.tr/oecd/Kad%C4%B1n%20ve%20%C3%87ocuklara%20Y%C3%B6nelik%20%C5%9Eiddetle%20M%C3%BCcadele%20Kapasite%20ve%20%C4%B0mk%C3%A2nlar%C4%B1n%C4%B1n%20De%C4%9Ferlendirilmesi-Devlet%20Denetleme%20Kurulu%20Raporu.pdf. 31 Ağustos 2019.

47. Irmak S. Kadın Konuk Evlerinin Kadına Yönelik Şiddeti Azaltmadaki Rolleri: Kocaeli, Bursa, Yalova Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Yalova: Yalova Üniversitesi, 2014.

48. Koss MP, Goodman LA, Browne A, Fitzgerald L, Keita GP, Russo NF. *No Safe Haven: Male Violence Against Women at Home, at Work, and in the Community*. Washington, American Psychological Association, 1994.

49. Tolman RM. Psychological Abuse of Women. In: Ammerman RT, Hersen M (eds). *Assessment of Family Violence: A Clinical and Legal Sourcebook*. Oxford, England, John Wiley & Sons, Inc,1992.

50. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı. Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss1140m.htm 31 Ağustos 2019.

51. Mevzuat Bilgi Sistemi. T.C. Anayasası. http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.5.2709&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=2709.31 Ağustos 2019.

52. United Nations. Ending Violence against Women: From Words to Action. https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/media/publications/un/en/englishstudy.pdf?la=en&vs=954. 31 Ağustos 2019.

53. Alşan Kılıç RS. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Etkin Bir Risk Değerlendirmesinin Yapılması: Ev İçi Şiddet Risk Değerlendirme Ölçeği'nin Türkiye'ye Adaptasyonunun Sağlanması, Uzmanlık tezi, Ankara: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2018.

54. Garcia-Moreno C, Jansen HAFM, Ellsberg M, Heise L, Watts C. (2005). WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses. Geneva, World Health Organization, 2005.

55. Dünya Sağlık Örgütü. Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and nonpartner sexual violence. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85241/1/WHO_RHR_HRP_13.06_eng.pdf?ua=1. 31 Ağustos 2019.

56. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF). Ending Child Marriage: Progress and Prospects.

https://www.unicef.org/media/files/Child_Marriage_Report_7_17_LR..pdf. 29 Ağustos 2019.

57. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA). Violence Against Women: An EU-Wide Survey Main Results. http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf. 31 Ağustos 2019.

58. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2008. http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf. 31 Ağustos 2019.

59. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2014. http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf. 31 Ağustos 2019.

60. Çiftçi F. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, 2013.

61. 633 Sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, T.C. Resmi Gazete, sayı:27958 (Mük / 08.06.2011), 3 Haziran 2011.

62. 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, T.C. Resmi Gazete, sayı:30474, 10 Temmuz 2018.

63. Yalçın M. Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar İle Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi, 2014.

64. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, sayı:28519, 5 Ocak 2013.

65. Karataş S, Otaran N, Şener Ü. Kadın Sığınmaevleri Kılavuzu. http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/kadinarastirmalari_02401.pdf. 31 Ağustos 2019

66. Altınay AG, Arat Y. *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*, İstanbul, Metis Yayıncılık, 2008.

67. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, T.C. Resmi Gazete, sayı: 29656,17 Mart 2016.

68. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Alo 183 Sosyal Destek Hattı. https://alo183.ailevecalisma.gov.tr/uygulamalar/hizmet-alani. 31 Ağustos 2019

69. Şahinoğlu A. Sığınak nedir? Neden sığınaklara ihtiyacımız var?, Kadın Sığınakları I. ve II. Kurultayları, İstanbul-Mersin, *Kadın Sığınakları I. ve II. Kurultayları*, 1998-1999 (29-33).

70. Alıcıoğlu CM, Gülçiçek F. *Danışma Merkezleri Ve Kadın Sığınakları*, İstanbul, Amargi Yayınları 2015.

71. Sallan Gül, S. Türkiye'de Kadın Sığınmaevleri: Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı, Ankara, Bağlam Yayıncılık 2013.

72. Yıldırım, A. Sıradan Şiddet "Türkiye'ye Özgü Olmayan Bir Sorun: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları", İstanbul, Boyut Kitapları, 1998.

73. Yıldırım A. Sığınaklarda Kalan Kadınların Uğradığı Şiddetin Boyutları, Yüksek Lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1996.

74. Öztürk E. Türkiye'de Aile İçi Şiddet, Kadın Sığınma Evleri ve Din, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat Anabilim Dalı, Doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2008.

75. İkkaracan, P. *Sıcak Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz,* 1. Basım, İstanbul, Metis Yayınevi, 1996.

76. Öztürk E. Türkiye'de Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri, İstanbul, Birey Yayıncılık, 2010.

77. Öner Suata C. 8 Haftalık Pilates Egzersizlerinin Kadın Konukevinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınların Psikolojik Dayanıklılık, Bilişsel Çarpıtma ve Stresle Başa Çıkma Tarzları Üzerine Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Programı, Yüksek Lisans tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, 2008.

78. Haber 7 İnternet Sitesi Osmanlı'nın İlk Kadın Sığınma Evi. http://www.haber7.com/sosyal-yasam/haber/776782-osmanlinin-ilk-kadin-siginma-evi-karilar-tekkesi. 31 Ağustos 2019

79. Çakır S. 20. *Yüzyılın Başında Kadın ve Aile Dernekleri ve Nizamnameleri, Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi*, Ankara, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1992: 1008- 1009.

80. Altıparmak İB. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Bir Sosyal Politika Örneği Olarak ŞÖNİM'ler Üzerine Nitel Bir Araştırma: Ankara Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2015.

81. Şimşek H. Kadın Konukevinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınların Yaşam Planlarının Niteliksel Olarak Araştırılması: Eskişehir Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 2018.

82. Bilgin Y. Sığınma evlerindeki kadınların kadına yönelik şiddet ve kadın sığınma evlerine bakışı: İstanbul örneklemi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2015.

83. Logar R. The European women's shelter movement and its contribution to change: new challenges and future perspectives. World Conference on Women's Shelters, Edmonton/Canada, 08 – 11 September 2008.

84. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi. Kadın Sığınmaevleri. http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/siginmaevi_aylikyazi.doc. 31 Ağustos 2019.

85. Women Against Violence Europe (WAVE). WAVE Report 2015-On The Role Of Specıalıst Women's Support Servıces In Europe. https://fileserver.wave-network.org/researchreports/WAVE_Report_2015.pdf. 31 Ağustos 2019.

86. Women Against Violence Europe (WAVE). WAVE Country Report 2017- The Sıtuatıon Of Women's Specıalıst Support Servıces In Europe. http://fileserver.wave-network.org/researchreports/WAVE_CR_2017.pdf. 31 Ağustos 2019.

87. Cannon JB, Sparks JS. Shelters, an alternative to violence: A psychosocial case study, *Journal of Community Psychology*, 1989, 17(3):203-213.

88. Loseke DR. The Battered Woman and Shelters: The Social Construction of Wife Abuse, 1 st ed. New York, State University of New York Press 1992.

89. Miller Clevenger BJ, Roe-Sepowıtz D. Shelter service utilization of domestc violence victims, *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 2009, 19:359-374.

90. Şahinler G. On İkinci Sınıf Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk ve Umut Düzeyi İle Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2018.

91. Maurer D, Barrera ME. Infants' perception of natural and distorted arrangements of a schematic face. *Child Development*, 1981, 52(1): 196-202.

92. Usta F. Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma ve Umut Düzeyleri Arasındaki İlişki, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, 2013.

93. Snyder CR, Hoza B, Pelham W, Rapoff M, Ware L, Danovsky M, Highberger L, Ribinstein H, Stahl KJ. The development and validation of the children's hope scale, *Journal of Pediatric Psychology*, 1997, 22(3):399-421.

94. Kliewer W, Lewis H. Family ınfluences on coping processes in children with sickle cell disease, *Journal of Pediatric Psychology*, 1995, 20 (4):511-525.

95. Tarhan S. Umudun Özyeterlik, Algılanan Sosyal Destek ve Kişilik Özelliklerinden Yordanması, Doktora tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2012.

96. Yıldırım Lüle D. Şizofren Hastalarının Umut Düzeyinin Yaşam Kalitesine Etkisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2009.

97. Tarhan S, Bacanlı H. Sürekli umut ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması, *The Journal of Happiness & Well-Being*, 2015, 3(1):1-14.

98. Ünal G. Küçük Şehirlerde ve Megakentlerde Yaşayan Bireylerin Ahlaki Olgunluk Düzeyi, Yaşam Kalitesi ve Umutluluk Düzeyi Açısından İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2016.

99. Sarıçam H, Akın A. Bütünleyici umut ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlilik ve güvenirlilik çalışması, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013, 6(15):291-308.

100. Miller JF. Hope: A construct central to nursing. Nursing Forum, 2007, 42(1), 12-19.

101. Lopez SJ, Snyder CR, Magyar-Moe J, Edwards LM, Pedrotti JT, Janowski K, Turner JL, Pressgrove. Strategies for accentuating hope. 2004, In P. A.

102. Kiziroğlu M. Sınıf Öğretmenlerinin Sosyodemografik Özelliklere Göre Umutsuzluk Düzeyleri, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2012.

103. Lopez SJ, Snyder CR, Pedrotti JT. Hope: Many Definitions, Many Measures. In: Lopez SJ, Snyder CR (eds). *Positive Psychological Assessment a Handbook of Models and Measures*. Washington, American Psychological Association. 2003: 91-106.

104. Stotland E. *The Psychology of Hope*, 2nd ed. San Francisco, Jossey-Bass,1969.

105. Guthrie DD. Hope is the Ticket to Life: Insights From Disadvantaged African American Youth, Unpublished doctoral dissertation. Chicago: The Loyola University. 2011.

106. Staats S, Stassen MA. Hope: An affective cognition. *Social Indicators Research*, 1985, 17, 235–242.

107. Edwards LM. Hope. In: Lopez SJ (ed). *The Encyclopedia of Positive Psychology*. West Sussex, United Kingdom, Willey-Blackwell, 2009: 487-491.

108. Farran CJ, ve Popovich JM. Hope: A relevant concept for geriatric psychiatry, *Archives of Psychiatric Nursing Journal*, 1990, 4(2), 124-130.

109. Farran C, Wilken C, Fidler R. A study of hope in geriatric patients, *Journal of Nursing Science*, 1995, 1(1-2):16-26.

110. Steen JH. Measuring The Efficacy Of The Snyder Hope theory As An İntervention With An İnpatient Population, Unpublished doctoral dissertation, Mississippi: University of Mississippi, Lafayette, 2004.

111. Snyder CR. The Hope Mandala. Coping With The Loss Of A Loved One. In: Gillham JE (eds). *The Science of Optimism and Hope*. West Conshohocken, Templeton Foundation Press, 2000: 129-142.

112. Akman Y, Korkut F. Umut ölçeği üzerine bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1993, 9:193-202.

113. Başören M. Lise Öğrencilerinin Matematik Dersine Katılımının, Duygu Düzenleme, Algılanan Araçsallık, Umut ve Başarı Değişkenleriyle Olan İlişkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Bolu: Bolu Üniversitesi, 2015.

114. Lazarus RS. Hope: An emotion and a vital coping resource against despair, *Social Research Journal*, 1999,66:665-669.

115. Lazarus RS. Coping theory and research: Past, present, and future, *Psychosomatic Medicine Journal*, 1993, 55:234 - 247.

116. Lazarus RS. Does the positive psychology movement have legs?, *Psychological İnquiry*, 2003,14(2), 93-109.

117. Snyder CR, Harris C, Anderson JR, Holleran SA, Irving LM, Sigmon ST, Yoshinobu L, Gibb J, Langelle C, Harney P. The will and the ways: development and validation of an individual-differences measure of hope, *Journal of Personality and Social Psychology*, 1991, 60(4):570-585.

118. Snyder CR. Hypothesis: There İs Hope. In: Snyder CR (eds). *Handbook of Hope Theory, Measures and Applications*. San Diego, Academic Press, 2000:3-18.

119. Snyder CR. Reality negotiation: from excuses to hope and beyond, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 1989, 8(2):130–157.

120. Snyder CR. The Psychology Of Hope: You Can Get There From Here, 1st ed. New York: Free Press,1994.

121. Snyder CR. (1994). *The Psychology Of Hope: You Can Get There From Here,* 1st ed. New York: Free Press,1994.

122. Snyder CR, Feldman DB, Taylor JD, Schroeder LL, Adams VH. The roles of hopeful thinking in preventing problems and enhancing strengths, *Applied and Preventive Psychology Journal*, 2000, 9(4), 249-269.

123. Snyder CR, Rand KL, Sigmon DR. *Hope Theory: A Member of The Positive Psychology Family*, Handbook of Positive Psychology. New York, Oxford University Press, 2002.

124. Kırıkkanat B. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarına İlişkin Yol Analizi Modeli: Akademik Güven, Psikolojik Sermaye ve Akademik Başa Çıkma Faktörlerinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2016.

125. Snyder CR, La Pointe AB, Crowson Jr, JJ, Early S. Preferences of high- and low-hope people for self-referential input, *Cognition and Emotion Journal*, 1998,12(6), 807-823.

126. Irving LM, Snyder CR, Crowson Jr JJ. Hope and coping with cancer by college women, *Journal of Personality*, 1998, 66(2):195-214.

127. Snyder CR. The past and possible futures of hope, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 2000, 19(1):11-28.

128. Aydın F. Psikolojik Danışman Adaylarında Psikolojik Danışma Öz-Yeterliği, Umut ve Kaygının Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2016.

129. Moulden HM, Marshall WL. Hope in the treatment of sexual offenders: The potential application of hope theory, *Psychology, Crime and Law Journal*, 2005,11(3), 329- 342.

130. Wrobleski KK, Snyder CR. Hopeful thinking in older aduls: Back to the future, *Experimental Aging Research Journal*, 2005, 31, 217-233.

131. Aydın B. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve Umut Düzeyleri İle Psikolojik Sağlamlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2010.

132. Dağcı A. Pozitif Psikoloji Bağlamında Umudun Dindarlıkla İlişkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, 2014.

133. Turan Kavradım S. Kanserli Hastaların Umut ve Başetme Düzeylerinin Belirlenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi, 2011.

134. Abela JR, Seligman MP. The hopelessnesss theory of depression: a test of the diathesis-stress component in the ınterpersonal and achievement domains, *Cognitive Therapy and Research*, 2000, 24(4), 361-378.

135. Koç E. Bir umut metafiziği olarak gabriel marcel felsefesi, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2008, 18:161-184.

136. Folkman S. Stress, coping, and hope. *Psycho-Oncology Journal*, 2010, 19(9), 901-908.

137. Scheier MF, Carver CS. Dispositional optimism and physical well-being:The influence of generalized outcome expectancies on health. *Journal of Personality*, 1987, 55(2), 169-210.

138. Magaletta PR, Oliver JM. The hope construct, will and ways:their relations with self-efficacy, optimism and general well-being, *Journal of Clinical Psychology*, 1999, 55(5):539-551.

139. Gottschalk LA. Hope and other deterrents to illness, *American Journal of Psychotherapy*, 1985, 39(4):515-524.

140. Gelir E. Ana Baba Tutumları, Aile Sosyal Atomu ve Cinsiyete Göre İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Öğrenilmiş Çaresizlik ve Akademik Başarılarının İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2009.

141. Cole BP. Correlations between trait and academic measure of hope and the ınventory on learning climate and student well-bening. Thesis Abstracts İnternational, Kansas: University of Kansas, 2008.

142. Gülten N. Kierkegaard'ta Umutsuzluk, İman ve Umut, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2014.

143. Gray LA. Hopeful thinking within aspects of successful aging: A study of older adults, Department of Counseling Educational Psychology and Special Education, Dissertation Abstract İnternatinal, Michigan: Michigan State University, 2003.

144. Snyder CR, Cheavens J, Michael ST. Hoping. In: Snyder CR (eds). *Coping: The Psychology of What Works*. New York, Oxford University Press, 1999: 205-231.

145. Yen SC. Relationships of age, gender, and hope with coping styles among taiwanese adolescents, Kansas, University of Kansas, 2008.

146. Bandura A. Self-efficacy: Toward theory of behavioral change, *Psychological Review Journal*, 1997, 84(*2*), 191-215.

147. Luthans F, Youssef CM, Avolio BJ. *Psychological Capital: Developing the Human Competitive Edge*. New York, Oxford University Press, 2007.

148. Lazarus RS, Folkman S. *Stress, Appraisal, and Coping*, New York: Springer, 1984.

149. Cohen S. Social relationships and health, *American Psychologist Journal,* 2004, 59(8), 676- 684.

150. Yardımcı F. İlköğretim Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek İle Öz-Yeterlik İlişkisi ve Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2007.

151. Eker D, Arkar H. Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği'nin faktör yapısı, geçerlik ve güvenirliği, *Türk Psikoloji Dergisi,* 1995, 10 (34):45-55.

152. Kocaman N. Tıbbi hastalığa psikososyal tepkiler, *İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi.* 2008, 71(2):52-58.

153. Terzi Ş. Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,* 2008.

154. Özcan Ö. Partneri Tarafından Duygusal ve Fiziksel Şiddete Uğramış Ve Uğramamış Kadınların Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Adli Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2009.

155. Çiftçi Ö. Yaşadıkları Şiddet Nedeniyle Sığınma Evlerine Başvuran Kadınların Umutsuzluk, Depresyon ve Üreme Sağlığı Durumlarının Değerlendirilmesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2007.

156. Çetiner ŞG. Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2006.

157. Demir Akçer Z. Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar: Diyarbakır Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, 2006.

158. Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı (1996). Evdeki Terör, Kadına Yönelik Şiddet Kitabı, Mor Çatı Yayınları, İstanbul.

159. Işıloğlu B. Anksiyete ve Depresyon Tanısı ile İzlenen Evli Kadınlarda Aile içi Şiddetin Sosyodemografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi, Yayımlanmamış Doktora tezi, İstanbul: Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, 2006.

160. Masten A, Cutuli J, Herbers J, Reed M. Resilience in Development. İn: Lopez SJ, Snyder CR (eds). *The Oxford Handbook of Positive Psychology,* 2nd ed. New York, Oxford University Press, 2011: 117-133.

161. Yazıcı B. Naratif Terapi Temelli Grupla Psikolojik Danışma Programının Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerine Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2018.

162. Masten A. *Ordinary magic resilience in development,* 1st ed. New York,The Guilford Press, 2015.

163. Masten A, Obradovic J. Competence and resilience in development, *Annals New York Academy Siences*, 2006,13-27.

164. Taşdemir E. Psikologlarda Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik Dayanıklılık İle Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, 2018.

165. Akman S. İstanbul İli Pendik İlçesinde Eğitim Görmekte Olan Lise Öğrencilerinin Ergen Asiliği, Duygusal İstismar ve Psikolojik Dayanıklıkları Arasındaki İlişki, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 2019.

166. Terzi Ş. Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2008, 35(35):297-306.

167. Earvolino-Ramirez M. Resilience: A concept analysis. Nursing Forum 2007, 42(2):73-82.

168. Du H, Li X, Chi P, Zhao P, Zhao G. Meaning in life, resilience, and psychological well-being among children affected by parental HIV. *AIDS Care*, 2017, 29(5), 1-7.

169. Yöndem ZD, Bahtiyar M. Ergenlerde psikolojik dayanıklılık ve stresle başetme, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 2016, 45:53-62.

170. Fraser MW, Galinsky MJ, Richman JM. Risk, protection, and resilience: Toward a conceptual framework for social work practice, *Social Work Research*, 1999, 23(3):131-143.

171. Wright M, Masten A, Narayan A. Resilience Processes İn Development: Four Waves of Research on Positive Adaptation in The Context Of Adversity. İn:

Goldstein S, Brooks RB (eds). *Handbook of Resilience in Children*. New York, Springer, 2013.

172. Gürgan U. Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeylerine Etkisi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2006.

173. Sağ B. Erken Dönem Uyumsuz Şemalar Ve Pozitif Algının, Psikolojik Dayanıklılık, Depresyon ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2016.

174. Ergün Başak B. Düşük Gelirli Ailelerden Gelen Üniversite Öğrencilerinin Öz Duyarlılık, Sosyal Bağlılık ve İyimserlik İle Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişkiler, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2012.

175. Ülker Tümlü G, Recepoğlu E. Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi,* 2013, 3(3):205-213.

176. Gökçen G. Madde Kullanan ve Kullanmayan Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Antalya: Akdeniz Üniversitesi, 2015.

177. Öz F, Bahadır Yılmaz E. Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: psikolojik sağlamlık, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2009, 16(3):82-89.

178. Albayrak E. Kadınlarda Üniversite Öğrencilerinde Kontrol Odağı ve Değer Yönelimlerinin Psikolojik Dayanıklılığa Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.

179. Gizir CA. Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerinde bir derleme çalışması, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi,* 2007, 3(28):113-128.

180. Terzi Ş. Öznel İyi Olmaya İlişkin Psikolojik Dayanıklılık Modeli, Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2005.

181. Sezgin K. Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık ve Dindarlık Düzeylerinin İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi, 2016.

182. Yaşayanlar E. Evli ve Boşanmış Bireylerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Karşılaştırılması, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi, 2018.

183. Masten AS, Reed MG. Resilience in development. In: Snyder JL, Lopez SJ (eds). *Handbook of Positive Psychology,* New York, Oxford University Press, 2002: 74-88.

184. Soylu G. Hemodiyaliz Tedavisi Gören Kronik Böbrek Yetmezliği Hastalarının Psikolojik Dayanıklılığının Yaşam Kalitesine Etkisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Yüksek Lisans tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi, 2018.

185. Karasar N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel Yayıncılık,2007.

186. Karasar N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara, Nobel Yayıncılık, 2006.

187. Büyüköztürk Ş, Kılıççakmak E, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 19.Baskı, Ankara, Pegem Akademi, 2015.

188. Sencer M, Sencer Y. *Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim*. Ankara, TODAİE, 1978.

189. Ryan L, Caltabiano ML. Development of a new resilience scale: The Resilience in Midlife Scale (RIM Scale), *Asian Social Science*, 2009, 5(11):39.

190. Çakar FS, Karataş Z. Çakır MA. Yetişkin yılmazlık ölçeği: Türk kültürüne uyarlanması, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2014, 32:22-39.

191. Lopez SJ, Ciarlelli R, Coffman L, Stone M, Wyatt L. Diagnosing for Strengths: on Measuring Hope Building Blocks. In: Snyder CR, Lopez SJ (eds). *Handbook of Positive Psychology*, New York, Oxford University Press, 2000: 57-85.

192. Kandemirci D, Kağnıcı D. Kadına yönelik aile içi şiddetle baş etme: çok boyutlu bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*, 2014, 17(33).

193. Aliye MA. Aile İçi Şiddet: Kadının ve Çocuğun Korunması, 2. Baskı, Ankara, Elma Yayınevi, 2006.

194. Bauman EM, Haaga DA, Dutton MA. Coping with ıntimate partner violence: battered women's use and perceived helpfulness of emotion-focused coping strategies, *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 2008, 17(1), 23-24.

195. Mutlu G. Kadın Sığınma Evinde Kalan Kadınların Öznel İyi Oluş Düzeyleri Ve Stresle Başa Çıkma Tarzlarının İncelenmesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2018.

196. Akyazı S. Kadın Sığınmaevinde Kalan Aile İçi Şiddete Maruz Kalmış Kadınlarda Ruhsal Bozukluklar. İstanbul; 2010.

197. Güney G, Adaçay FR. Kadına yönelik ekonomik şiddet. Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu, Ankara, 2012, Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı.

198. Öztürk Turgut E. Şiddet Gören Kadınlarda Tidal Modele Dayalı Psikiyatri Hemşireliği Yaklaşımının Psikolojik Dayanıklılıklarına Etkisi, Sağlık Bilimleri

Enstitüsü, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı, Doktora tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2018.

8. EKLER

Ek-1. Bilgi Formu

BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı;

Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen bilgi formu: yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma durumu, çalışma durumu, başvuru nedeni, barınma süresi ve benzeri sosyo-demografik özelliklerle ilgili toplam 27 soru içermektedir.

Çalışmaya Katılmayı Kabul Ediyorum ☐

Çalışmaya Katılmayı Kabul Etmiyorum ☐

Tarih:

Hizmet Aldığı Kuruluş Adı:

Katılımcı İmzası:

1. Doğum Yeriniz:

( ) Büyükşehir ( ) Şehir ( ) İlçe ( ) Kasaba ( ) Köy

2. Doğum Yılınız? (Yazı İle Belirtiniz)

( ).....

3. Medeni Durumunuz?

( ) Bekârım ( ) Evliyim(resmi) ( ) Evliyim(dini)

( ) Eşimden boşandım ( ) Eşim vefat etti

Medeni Durumu bekar ise Soru 8'e geçiniz

4. Toplam evlilik süreniz ne kadardır?

( ).....

5. İlk evlilik yaşınız nedir ? (Yazı ile belirtiniz)

( ).....

6. Şu anki evliliğiniz kaçıncı evliliğiniz?

( ).....

Ek-1. Bilgi Formu (devam)

BİLGİ FORMU

7. Evlenmeye nasıl karar verdiniz?

( ) Kendi seçimim, ailemin onayıyla
( ) Kendi kararımla, ailemin bilgisi dışında
( ) Görücü usulüyle, ailemin kararıyla
( ) Kaçarak
( ) Ailemin karşı çıkmasına rağmen evlendim
( ) Diğer

8. Eğitim Durumunuz?

( ) Okur-yazar değilim ( ) İlkokul mezunu ( ) Ortaokul mezunu

( ) Lise mezunu ( ) Üniversite mezunu ( ) Diğer.....

9. Şuan Çalışıyor Musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

10. Hangi İş/İşlerde Çalışıyorsunuz?

( ) Memur ( ) İşçi kamu ( ) İşçi özel sektör ( ) İşveren ( ) Esnaf ( ) Serbest Meslek

( ) Çiftçi ( ) Yevmiyeli (Geçici işçi, Mevsimlik tarım işçisi… vb)

( ) Evden yapılan gelir getiren işler ( ) Diğer (Belirtiniz)

11. Bireysel Olarak Aylık Gelir Düzeyiniz?

( ).....TL ( ) Geliri bulunmamaktadır.

12. Sosyal Güvenceniz Var Mı?

( ) Evet ( ) Hayır

13. Çocuğunuz Var Mı?

( ) Evet ( ) Hayır

14. Varsa Kaç Tane ve Cinsiyetleri?

( ) Evet .....tane ( ) Hayır

Ek-1. Bilgi Formu (devam)

BİLGİ FORMU

15. Şu Anda Kadın Konukevinde Sizinle Birlikte Kalan Çocuğunuz Var Mı? Kaç Tane?

( ) Evet .....tane ( ) Hayır

16. Kadın Konukevine Başvuru Nedeniniz?

( ) Sosyo-ekonomik yoksunluk ( ) Şiddet

( ) Diğer .....açıklayınız

17. Kadın Konukevine Başvurmaya Nasıl Karar Verdiniz?

( ) Sosyo-ekonomik yoksunluk nedeniyle kalacak yerim olmadığında

( ) Şiddete ilk maruz kaldığım zaman

( ) Şiddet sıklaştığı zaman

( ) Ciddi bedensel hasarlar aldıktan sonra

( ) Şiddet çocuklara yönelince

( ) Çocuklar büyüyünce

( ) Ailemin bana destek olamayacağını anlayınca

18. Kuruluşta Kalma Süresiniz Ne Kadardır?

( )..... Gün/Ay

19. Daha Önce Başka Bir Kadın Konukevinde Kaldınız Mı?

( ) Evet ( ) Hayır

20. (Daha Önce KKE Hizmeti Aldıysa) Kaç Defa?

( )..... defa kadın konukevi hizmeti aldım

21. (Daha Önce KKE Hizmeti Aldıysa) Ne Kadar Süre İle ?

( )..... ay/günkadın konukevi hizmeti aldım

Ek-1. Bilgi Formu (devam)

BİLGİ FORMU

22. (Daha Önce KKE Hizmeti Aldıysa) Neden Kadın Konukevinden Ayrıldınız?

( ) Kadın Konukevi Hizmet Süresinin Dolması

( ) Aile, Akraba yada Arkadaş Yanına Gitme

( ) Sağlık Sorunları Nedeniyle

( ) Bağımsız Yaşama Geçme

( ) Meslek Edindirme yada İşe Yerleşme

( ) Disiplin Kurulu Kararıyla

( ) Kendi Rızasıyla Ayrılma

( ) 12 Yaş Üstü Erkek Çocuğumla Eve Çıkma- Bağımsız Yaşama Geçme

( ) Kurum Bakımında Olan Çocuğumun Bulunduğu İle Gitme

( ) Diğer .....açıklayınız

23. (Daha Önce KKE Hizmeti Aldıysa) Problemlerinizi Çözerek Mi Ayrılmıştınız?

( ) Evet ( ) Hayır

24. Kadın Konukevinden Ayrıldıktan Sonra Nereye Gitmiştiniz?

( ).....açıklayınız

Ek-1. Bilgi Formu (devam)

BİLGİ FORMU

25. Kuruluşta verilen *"barınma, danışmanlık, yönlendirme, psikolojik destek, hukuki destek, tıbbi destek, maddi destek, iş bulma, kreş, meslek eğitim ve sanatsal kültürel faaliyetler"* konusunda sunulan hizmetini nasıl değerlendiriyorsunuz? (Her bir hizmet tek tek sorulacak).

Hizmet Türü	Yeterli	Kısmen Yeterli	Kararsızım	Yeterli Değil	Böyle Bir Hizmet Almadım
Barınma					
Danışmanlık					
Yönlendirme					
Psikolojik Destek					
Hukuki Destek					
Tıbbi Destek					
Maddi Destek					
İş Bulma					
Kreş					
Meslek Eğitimi					
Kültürel Faaliyetler					

26. Kadın Konukevinden Ayrıldıktan Sonra Tek Başınıza Hayatınızı İdame Ettirebileceğinizi Düşünüyor Musunuz?

( ) Evet.....açıklayınız ( ) Hayır ..... açıklayınız

( ) Kısmen..... açıklayınız

27. Kadın Konukevinde Sunulan Hizmetler Gelecek Planlarınıza Ulaşabilmeniz İçin Size Yardımcı Oluyor Mu?

( ) Evet.....açıklayınız ( ) Hayır ..... açıklayınız

( ) Kısmen..... açıklayınız

Ek-2. Yetişkin Yılmazlık Ölçeği

Yetişkin Yılmazlık Ölçeği

	0 Kesinlikle katılmıyorum	1 Katılmıyorum	2 Kararsızım	3 Katılıyorum	4 Kesinlikle katılıyorum
1 Yoluma ne çıkarsa üstesinden gelirim.					
2 Amaçlarıma ulaşırım.					
3 Hayatımın bir anlamı var.					
4 Mali zorlukların üstesinden gelirim.					
5 Arkadaşlarıma güvenebilirim.					
6 Başarısızlıkta kolayca cesaretimi yitiririm.					
7 Değişimi bir meydan okuma olarak görürüm.					
8 Bir soruna çözüm bulabilirim.					
9 Kendi hayatımı kontrol edebilirim.					
10 Stresle kolayca baş edemem.					
11 İhtiyacım olduğunda bana yardım edebilecek birisi var.					
12 Ölümle baş edemem.					
13 Olaylar ümitsiz göründüğünde pes ederim.					
14 Yaşa bağlı vücutta oluşan değişiklikleri kabul ederim.					
15 Zor zamanları atlatabilirim.					
16 Zor zamanlarda aileme güvenebilirim.					
17 Değişen çalışma koşullarının üstesinden gelmek için donanımım yok.					
18 Kendime olan inancım işin üstesinden gelmemi sağlar.					
19 Planlara tam olarak uyamam.					
20 Bana olan şeyler üzerinde çok az etkim var.					
21 Hastalıkla baş edebilirim.					
22 Zorluklar beni kamçılar ve peşlerini bırakmam.					
23 Sevdiğim kişiler evi terk ettiğinde zorluk çekerim.					
24 Yaşamımdaki olaylara nasıl tepki vereceğimi kontrol ederim					
25 Kayıplar sırasında dini inançlar bana umut verir					

Ek-3. Sürekli Umut Ölçeği

Sürekli Umut Ölçeği Türkçe Formu

	Kesinlikle Yanlış (1)	Çoğunlukla Yanlış (2)	Oldukça Yanlış (3)	Biraz Yanlış (4)	Biraz Doğru (5)	Oldukça Doğru (6)	Çoğunlukla Doğru (7)	Kesinlikle Doğru (8)
1.Sıkıntılı bir durumdan kurtulmak için pek çok yol düşünebilirim.								
2. Enerjik bir biçimde amaçlarıma ulaşmaya çalışırım.								
3. Çoğu zaman kendimi yorgun hissederim.*								
4. Bir problemin birçok çözüm yolu vardır.								
5. Tartışmalarda kolayca yenik düşerim.*								
6. Hayatta önem verdiğim şeylere ulaşmak için pek çok yol düşünebilirim.								
7. Sağlığım için endişelenirim.*								
8. Başkalarının ümitsizliğe kapıldığı durumlarda bile sorunu çözecek bir yol bulabileceğimi bilirim.								
9. Geçmiş yaşantılarım beni geleceğe iyi hazırladı.								
10. Hayatta oldukça başarılıyım.								
11. Genellikle endişelenecek bir şeyler bulurum.*								
12. Kendim için koyduğum hedeflere ulaşırım.								

Ek-4. Bilgilendirilmiş Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Çağrı ÇİLTAŞ tarafından yürütülen "Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

a. Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Ankara ve İstanbul Kadın Konukevi Müdürluklerinde hizmet almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılıkları ile gelecek beklentisi araştırılacaktır. Bu kapsamda, kadın konukevi hizmeti almakta olan kadınların psikolojik dayanıklılık ile umut düzeyleri arasındaki ilişkinin ***"kadınların yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, sosyal destek, çalışma durumu, evlilik süresi, kuruluşta kalma süresi ve kuruluşta alınan psikolojik destek"*** gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırmaktır.

b. Araştırmanın İçeriği: Araştırma, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Ankara ve İstanbul Kadın Konukevi Müdürluklerinde hizmet almakta olan mağdurların psikolojik dayanıklılık ile umut düzeylerinin incelenmesi ve mağdurlara yönelik sunulan destek hizmetleri ve mağdurların sosyo-demografik durumunun psikolojik dayanıklılık ile umut düzeyleri üzerinde etkisi olup olmadığının tespit edilmesidir. Araştırmaya katılmayı kabul etmeniz halinde sizlere bu konuda hazırlanmış olan **"Bilgi Formu, Yetişkin Yılmazlık Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği"** yöneltilecektir. Çalışmada sizden kimlik belirleyici bilgiler istenmeyecektir. **Cevaplarınız tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir.**

c. Araştırmanın Nedeni: □ Tez çalışması

d. **Araştırmanın Öngörülen Süresi:** 12.03.2019-12.04.2019

e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 150

f. Araştırmanın Yapılacağı Yerler: Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Ankara ve İstanbul İlinde bulunan Kadın Konukevleri

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. **Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı.** Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:
Kuruluş Adı:
İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Çağrı ÇİLTAŞ
Kurumu: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
E-posta: cagriciltas10@gmail.com
İmzası:

Not: *Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.*

Ek-5. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik Kurul Onayı

ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ (AYBÜ)
ETİK KURULU
PROJE ONAY BELGESİ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları bölümü öğrencilerinden Çağrı ÇİLTAŞ'ın, **Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** adlı araştırması değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur. ☑
Proje etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir. ☐
Proje etik açısından uygun bulunmamıştır. ☐

AYBÜ ETİK KURULU KARARI (Etik Kurul tarafından doldurulacaktır)	
Araştırma kodu (Yıl – Araştırma sıra no)	2019 – 17
Başvuru formunun Etik Kurula ulaştığı tarih	17.01.2019
Etik Kurul Karar toplantı tarihi ve karar no	13.02.2019 – 17
Yer	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Esenboğa Külliyesi
Katılımcılar	Formda imzası bulunan üyelerimiz toplantıya katılmıştır.

KURUL BAŞKANI, BAŞKAN YARDIMCISI VE ÜYELER:

		İMZA
Prof. Dr. Cem Şafak ÇUKUR	Başkan	
Prof. Dr. Tekin AKDEMİR	Bşk. Yrd.	
Prof. Dr. Seldağ GÜNEŞ PESCHKE	Üye	
Doç. Dr. Özge GÖKBULUT ÖZDEMİR	Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Fatma DOĞAN GÜZEL	Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Behlül TOKUR	Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Şule KAYA	Üye	
Dr. Öğr. Üyesi Birgül ÖZKAN	Üye	

Ek-6. Araştırmanın Yapılması için Alınan İzin Yazıları

	T.C. ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ YÖNETİM KURULU KARARLARI	
TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO
26/02/2019	08	04

Enstitümüz Yönetim Kurulu 26/02/2018 Salı günü saat 10.00'da, Enstitü Müdür Vekili Doç.Dr. Ender ŞİMŞEK'in, 25/02/2018 tarih ve 8017 sayılı toplantıya çağrı yazısına istinaden toplanarak aşağıdaki kararı almıştır.

GÜNDEM:

- Tez Çalışması Kurum izninin görüşülmesi.

KARAR:

- Enstitümüz bünyesinde bulunan Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları Tezli Yüksek Lisans Programı 165311106 numaralı öğrencisi Çağrı ÇİLTAŞ'ın *"Kadın Konukevi Hizmeti almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* konulu tez çalışmasının verilerini Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı İstanbul ve Ankara'da hizmet sunan kadın konukevlerinden hizmet almakta olan kadınlarla görüşerek verilerin toplanabilmesi için gerekli izinlerin alınmasına toplantıya katılanların oy birliği ile karar verilmiştir.

ASLI GİBİDİR
26/02/2019
Raportör
Ali KAHRAMAN
Enstitü Sekreteri

Ek-6. Araştırmanın Yapılması için Alınan İzin Yazıları (devam)

T.C.
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 77704820-605.01-E.8750 04.03.2019
Konu : Tez Çalışması - Çağrı ÇİLTAŞ

DAĞITIM YERLERİNE

Enstitümüz bünyesinde bulunan Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları Tezli Yüksek Lisans Programı 165311106 numaralı öğrencisi Çağrı ÇİLTAŞ'ın *"Kadın Konukevi Hizmeti almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* konulu tez çalışması kapsamında ekte belirtilen ölçekleri kullanarak 01/03/2019 - 01/05/2019 tarihleri arasında uygulamalarını yapabilmesi için Bakanlığınıza bağlı İstanbul ve Ankara'da hizmet sunan kadın konukevlerinden hizmet almakta olan kadınlarla görüşerek verilerin toplanabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Doç. Dr. Ender ŞİMŞEK
Rektör a.
Enstitü Müdürü V.

Ek :
1 - 08/04 sayılı Yönetim Kurulu Kararı (1 sayfa)
2 - Üst yazılar ve ekleri (37 sayfa)

Dağıtım:
Gereği: Bilgi:
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Genel Sekreterliğe

10 - 287510 - 287510 - 287510 - 287510 - 28

Ek-6. Araştırmanın Yapılması için Alınan İzin Yazıları (devam)

T.C.
AİLE,ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Bakan Yardımcılığı
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı, Yayın ve Dokümantasyon Birimi

Sayı : 73595336-605.01-E.671344 12.03.2019
Konu : Veri Toplama (Çağrı ÇİLTAŞ)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 07.03.2019 tarihli ve 96559647-600[600]-E.620543 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları Tezli Yüksek Programı öğrencisi Çağrı ÇİLTAŞ'ın "Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında 01/03/2019-01/05/2019 tarihleri arasında Ankara ve İstanbul İllerinde kadın konukevlerinde anket uygulayabilme talebinin olumlu değerlendirildiği bildirilmiştir.

Söz konusu talep Bakan Yardımcılığı Makamının 11/03/2019 tarihli ve E.659193 sayılı Oluru ile uygun görülmüştür.

Talebin uygun görüldüğüne dair Bakan Yardımcılığı Makam Oluru ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz, gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Salih BOZKURT
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkan V.

Ek : Onay (2 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:
ANKARA VALİLİĞİNE
(Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü)
İSTANBUL VALİLİĞİNE
(Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü)

Bilgi:
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı sıdı ile aynıdır.

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sok. No: 10/ A Kat: 27
Posta Kodu: 06510 Çankaya/ Ankara
(312)705 57 00
(312)705 57 57

Bilgi için:Seval ÇETİN
Sosyal Çalışmacı
Telefon No:(312) 705 57 22

1/2

13261 - 13261293 - 13261293 - 13261293

Ek-6. Araştırmanın Yapılması için Alınan İzin Yazıları (devam)

T.C.
AİLE, ÇALIŞMA ve SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

Sayı : 96559647-605.01[605.01]-E.693116 14.03.2019
Konu : Veri Toplama (Çağrı ÇİLTAŞ)

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİNE
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

İlgi : 04.03.2019 tarih ve 8750 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazınız kapsamında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Politikaları ve Uygulamaları Tezli Yüksek Programı öğrencisi Çağrı ÇİLTAŞ'ın "Kadın Konukevi Hizmeti Almakta Olan Kadınların Psikolojik Dayanıklılık ile Umut Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında 01/03/2019-01/05/2019 tarihleri arasında Ankara ve İstanbul İllerinde kadın konukevlerinde anket uygulayabilme talebinin olumlu değerlendirildiğine ilişkin Bakan Yardımcılığı Makamı Oluru ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Hülya YAVUZ
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek : Olur (2 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu çerçevesinde güvenli elektronik imzalı belge niteliğindedir.

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177 Sok. No: 10/ A Kat: 20-21 Çankaya/ Ankara/ Türkiye
(312)705 91 77
(312)705 91 94

Bilgi için:Melike YALÇIN ŞAHİN
Sosyal Çalışmacı

14413104 - 14413104 - 14413104 - 14413104

Ek-7. Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER	
Adı Soyadı	: Çağrı ÇİLTAŞ
Doğum tarihi	: 1990
Doğum yeri	: Sivas
Medeni hali	: -
Uyruğu	: T.C.
Adres	: Etimesgut, Ankara
E-mail	: cagriciltas10@gmail.com
EĞİTİM	
Lise	: Sivas Halil Rıfat Paşa Lisesi
Lisans	: Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü
YABANCI DİL BİLGİSİ	
İngilizce	: Orta Seviye
ÜYE OLUNAN MESLEKİ KURULUŞLAR	
-	